

**Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı
Çalışma Ekonomisi Bilim Dalı**

**TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN GÜVENLİK
HİZMETLERİNE ETKİSİNİN EMNİYET TEŞKİLATININ İŞLEYİŞİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Özkan MERKEN

Yüksek Lisans Tezi

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ASLAN**

**Sivas
Aralık 2011**

**TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN GÜVENLİK
HİZMETLERİNE ETKİSİNİN EMNİYET TEŞKİLATININ İŞLEYİŞİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Özkan MERKEN

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisanüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Çalışma Ekonomisi
ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı/Çalışma Ekonomisi
Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

Sivas
Aralık 2011

KABUL VE ONAY

Özkan MERKEN'in hazırlamış olduğu “Toplum Destekli Polisliğin Güvenlik Hizmetlerine Etkisinin Emniyet Teşkilatının İşleyişı Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma 16/12/2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı / Çalışma Ekonomisi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Necmettin ÖZERKMEN (Başkan)

Yrd.Doç.Dr. Mehmet ASLAN (Üye)

Yrd.Doç.Dr. Osman ALACAHAN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.
.../.../2011

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

MERKEN, Özkan, Toplum Destekli Polisliğin Güvenlik Hizmetlerine Etkisinin Emniyet Teşkilatının İşleyişi Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2011

Bürokrasiye dayalı modern polis anlayışının, suçla mücadelede yetersiz kaldığını düşünülmektedir. Bu nedenle toplumun dinamik gücünün güvenlik çalışmalarına ortak edilmesi kabul gören bir metot olarak değerlendirilmektedir. En iyi polisliğin semt seviyesinde yapılabileceğini savunan TDP anlayışı, polisin halka yakın olmasıyla halkın kendisini daha güvende hissedebileceği görüşünü savunur.

Günümüzde polislik mesleğinin, artık bir “ güç kullanma mesleği” olarak değil, “ topluma hizmet sunan bir meslek” olarak ön plana çıkmış olması polisliğin yapısını değiştirmiş ve Toplum Destekli Polislik (TDP) anlayışı hakim olmuştur.

Sonuç olarak TDP uygulamalarının; polisliğe görev ve kariyer anlamları katan stratejiler olmaktan çok polisin iş ve işlemlerine hizmet anlamı katan etkin bir anlayış değişikliği getirdiği görülmektedir. TDP felsefesinin uygulamaya dönük elementlerinin, polis ve halkı birbirine yakınlaştırmayı ve ortak hareket etmeyi amaçlayan yöntemler olduğu anlaşılmaktadır.

Toplum destekli polisliğin uygulamaya konulmasıyla suç korkusunun azalacağı, toplumda suç ve suçlulara karşı sorumluluğun ve duyarlılığın artacağı, sonuç olarak halkın polise daha fazla yardım edeceği, giderek genişleyen bu döngü içerisinde polisin kompleks suç aktiviteleriyle başarılı bir şekilde mücadele edebileceği düşünülmektedir.

Bu açıdan tezimde literatür ve doküman incelemesi yapılarak; TDP’nin tanımı ve kapsamı, tarihsel gelişimi irdelenerek ortaya konulmaya çalışılmış, örgüt kimliğine adaptasyonu öngörülen TDP felsefesinin ve bu felsefenin uygulamaya dönük elementleri açıklanmıştır. Kavram çalışmasının ardından Türkiye’deki mevcut durum ve TDP’nin Türkiye’deki uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplum Destekli Polislik, Halk Katılımı ve Ortaklığı, Suç Korkusu, Çok Aktörlü Mücadele, TDP’nin Emniyet Teşkilatına Etkisi

ABSTRACT:

MERKEN, Özkan, An examination of the influence of the community policing in the Turkish National Police Organization, in terms of the organization's functionality, MA Dissertation, Sivas, 2011

Modern policing based on the concept of bureaucracy is thought to be insufficient at crime fighting.

For this reason, the power of the dynamics of the societies is considered to be effective and needed to be added to the crime fighting practices.

TDP accepts neighborhood level policing as the most effective policing method and advocates that the member of communities will feel safe if the police develop good relations with the community.

Today, policing which came to the fore as a “profession that offers service to the community” rather than promoting “use of force” has changed the structure of police organization and the “Community Policing” approach has prevailed.

Thus, the implementation of the community policing can be seen as bringing an effective concept change at works and functions of the police rather than being overall strategies that just add carrier and mission meanings to police. The implicational elements of the community policing philosophy can be understood as methods that aim to get closer police to the community and make them work together.

It is thought that once the community policing is implemented, the fear of crime in the same community will decrease, the level of the responsibility and the sensitivity of the community against crimes and criminals will increase; as a consequence of this growing cycle, the police could fight against the ever-expanding complexity of today's criminal activities.

In my thesis literature and document analysis are done in this respect. The definition and the scope of community policing and its historical development are examined and tried to put forward. The philosophy of the community policing and the practical elements of this philosophy which are foreseen to be adapted to the Turkish National Police Organization are examined.

After this conceptual study, the current situation in Turkey and the applicability of community policing in Turkey are examined.

Keywords: Community Policing, Community support and community cooperation, fear of crime, multi-actor struggle, the impact of the community policing in Turkish Police.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR	VI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK (TDP) FELSEFESİ

1.1. TDP Nedir? Neden TDP?.....	3
1.2. TDP'nin Kavramsal Temelleri.....	5
1.2.1. TDP Anlayışı.....	5
1.2.2. TDP Kavramının Tanımı.....	9
1.3. TDP'nin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Tarihsel Arka Plan.....	11
1.4. TDP'nin Amaç ve Unsurları.....	11
1.4.1. TDP'nin Amaçları.....	12
1.4.2. Güvenlik Hizmetlerine Sivil Katılım ve Yönetişim.....	12
1.4.3. Suç Önleme.....	14
1.4.4. Güvenlik Hizmetlerinde Yerelleşme.....	16
1.4.5. Klasik Güvenlik Hizmetleri Anlayışından TDP Anlayışına Geçiş.....	21
1.4.6. Güvenlik Anlayışının Değişimi.....	24
1.4.7. Suçla Mücadelede Halkla İlişkilerin ve Halkın Desteğinin Önemi.....	26
1.4.8. Halkla İlişkilerden Toplum Destekli Polisliğe Geçiş.....	28
1.5. TDP'nin Unsurları.....	32
1.6. TDP ile Geleneksel Polislik Arasındaki Farklar.....	34
1.7. TDP Uygulamasında Mali Boyut.....	38
1.8. TDP Hizmetlerinde Görevli Personelin Özellikleri.....	38
1.8.1. Genel Davranışı.....	38
1.8.2. Yetenekleri.....	39

1.8.3. Bilgi ve Birikimi.....	39
1.8.4.İnisiyatif Kullanımı ve Karar Verme Kapasitesi.....	40
1.8.5. Sosyal Çevreye Katılımı.....	40
1.8.6. Uyum Kabiliyeti.....	40
1.8.7.AB Uyum Süreci.....	41

İKİNCİ BÖLÜM

TDP’NİN İLKELERİ.....	42
2.1.Halkın Katılımı	47
2.2. Ademi Merkezîyetçilik	50
2.3.Problem veya Suç Önleme Odaklılık	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TDP’NİN GELİŞİMİ VE YURT DIŞI UYGULAMALARI.....	53
3.1. Tarihsel Arka Plan.....	54
3.2. Bugünkü Durum	55
3.3. Uygulama Örnekleri	55
Gelişmiş Ülkelerden Örnekler.....	55
3.3.1.A.B.D Uygulama Örneği.....	56
3.3.2.Avrupa’da Uygulama Örnekleri.....	57
3.4. Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Örnekleri	64
3.5.Avrupa Birliği Süreci	64
3.5.1. AB Yaklaşımı	65
3.5.2. AB Düzenleme	66
3.5.2.1. Twinng (Eşleştirme) Projeleri	66
3.5.2.2.İfade Alma Teknikleri ve İfade Alma Odalarının Geliştirilmesi Projesi.....	67
3.5.2.3. Türk Polisinin Sorumluluğu , Verimliliğinin ve Etkinliğinin Geliştirilmesi Projesi.....	68
3.5.3. AB Gelişmeleri ve Hukuki Alanda Yapılan İyileştirme Çabaları.....	69

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TDP YASAL DÜZENLEMELER.....	71
4.1. Devletin Temel Amaç ve Görevleri	71
4.2. Milli Seviyede Düzenlemeler	78
4.3.Uluslararası Antlaşmalar	79
4.4.AB Uyum Sürecindeki Düzenlemeler	79
4.5.Türkiye’de Toplum Destekli Polislik.....	80
4.5.1. Türkiye’de TDP’nin Ortaya Çıkışı.....	84
4.5.2.Türkiye’de TDP’nin Gelişmesi.....	85
4.5.3.Türkiye’de TDP’nin Gerekliliği (İhtiyacı)	86
4.5.4. Türkiye’de TDP’nin Bugüne Kadarki Sonuçları.....	88

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE TDP UYGULAMALARI.....	89
5.1.Adana Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulaması	90
5.2.Antalya Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulaması	91
5.3.Bursa Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulaması	92
5.4.Sivas Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulaması	94

ALTINCI BÖLÜM

TDP’NİN EMNİYET TEŞKİLATINA ETKİLERİ.....	96
6.1. Polis Teşkilatının Yeniden Yapılandırılması.....	96
6.1.1. Teşkilatın Fonksiyonel Organizasyonu.....	97
6.1.2. Yasal Düzenleme.....	100
6.2. Polis Halkla İlişkiler Yönü İle Emniyet Teşkilatına Etkileri.....	100
6.2.1. Polis Mesleğinde Toplumsal Desteğin Önemi.....	101
6.2.2.Emniyet Güçlerinin Topluma Bakışı.....	106
6.2.3. Toplumun Emniyet Güçlerine Bakışı.....	107

YEDİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	108
KAYNAKÇA.....	112

KISALTMALAR

CP	: Community Policing (Toplum Destekli Polislik)
COPS	: Community Oriented Policing Services (Toplum Destekli Polislik Hizmetleri)
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü.
AMETEM	: Alkol ve Madde Bağımlılığı Araştırma, Tedavi ve Eğitim Merkezi
GSİM	: Gençlik Spor İl Müdürlüğü
İYK	: İl Yürütme Kurulu.
LMPT	:Londra Metropolitan Polis Teşkilatı.
MDK	: Merkez Değerlendirme Kurulu.
NPM	: New Public Management (Yeni Kamu Yönetimi)
NYCPD	: New York City Police Department (New York Şehir Polis Departmanı)
POP	: Problem Odaklı Polislik.
SHÇEK	:Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
TDP	: Toplum Destekli Polislik.
TD-p	: Toplum Destekli Polis.
TPT	: Türk Polis Teşkilatı
TKY	: Toplam Kalite Yönetimi
YKY	: Yeni Kamu Yönetimi

GİRİŞ

20. yüzyıl içerisinde son bir asra dönük olarak genelde devlet özelde ise devlet fonksiyonlarını yerine getiren birimlerde formel bir yapılanma süreci görülmektedir. Bu süreç sonunda formel, bürokratik ve profesyonel polis organizasyonları ortaya çıkmıştır. Bu yeni model, hızlı haberleşme, suç sonrası hızlı müdahale ve suç araştırmalarına odaklı polislik anlayışını getirmiştir. Sanayileşme, kentleşme ve göç gibi büyük sosyal hareketliliklerin getirisinde ortaya çıkan suç tablosu ve 2.Dünya savaşının neden olduğu sosyal huzursuzluklar karşısında başarılı olacağı düşünülen katı bir örgüt kimliğine sahip profesyonel polis organizasyonları istenileni verememiştir. Polisin başarısızlık nedenleri masaya yatırıldığında polisin halktan kopuk olduğu yapılan araştırmalar neticesinde görülmüştür. Teknolojiye duyarlılık, formel yapılanmalar, ve polis birimlerinin mevcut yapılanmalarının getirisi olan; ekip otoları içerisinde devriye gezen, halkla olaylar dışında çok fazla iletişim kurmayan ve toplumsal olaylara sert bir şekilde müdahale eden polis imajı; halkla iletişim kurma açısından en büyük engellerden birisi olmuştur. Halkla yakın iletişimin gerekliliği üzerine yapılan çalışmalar ve polis organizasyonlarının topluma yönelik informal yapılarının gelişimiyle birlikte Toplum Destekli Polislik anlayışı ortaya çıkmıştır.

Bu anlayış yani Toplum Destekli Polislik; suçla mücadelede halkın ortaklık, katılım ve desteğini arayan, polislik politikalarında halkın görüşlerini ve önceliklerini önemseyen ve halkın güvenlik hizmetlerine katılımı için stratejiler geliştirmeyi öngören bir polislik felsefesidir. Toplum Destekli Polislik içerisinde; klasik polis anlayışındaki ciddi suçlar ajandası yerine toplumu rahatsız eden konulara öncelik vermek gerekmektedir. Polis birimleri; TDP anlayışı içerisinde suçla mücadelede sınırlı etkiye sahip olan polisiye kaynakların yerine çok daha büyük bir kaynak olan toplumsal duyarlılıkları bilinçli bir şekilde kullanmalı ve organize etmelidir.

TDP felsefesi dünya genelinde etkililiği konusunda büyük bir inanca ve popülerliğe sahiptir ve mevcut güvenlik anlayışına hakim olarak uygulandığı ülkelerde büyük başarılar elde edilmiştir. Bu başarıların düşünsel alanda pek çok vaatlerde bulunan TDP felsefesinin ne kadar uygulamaya dökülerek gerçekleştiği veya direkt olarak TDP faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sonuçlar olduğu kesin olarak belirlenemese de güvenliği sağlama görevinin topluma karşı bir hizmet olduğu ve bu hizmetin toplum için toplumun görüşleri doğrultusunda gerçekleştirilmesi gibi pozitif

fikirleri beraberinde getirmesi ve dünya güvenlik anlayışına hakim olması nedeniyle TDP'nin Türkiye'de de uygulamaya geçirilmesi gerekli görülmektedir.

Toplum Destekli Polisliğin bu nedenle kavramsal altyapısına, kavramsal yapının uygulanma kapasitesine, Türkiye'deki mevcut Emniyet Teşkilatı yönetim kültürüne, Türk polisinin sahip olduğu alt kültüre, gerek genel Emniyet Teşkilatı yönetim anlayışı ve teşkilatın işleyişine etkisi gerekse de polis alt kültürü içerisinde Türkiye'de TDP'nin algılanmasına ve uygulanmasına, Türkiye'deki halkın TDP'ye karşı tutumunun ne olduğuna ve TDP'nin Türkiye'de uygulanabilirliğinin arttırılmasına yönelik mevcut yorumlar ışığında ortaya konulmaya çalışılmıştır. Dünya genelinde TDP anlayışına kaynak teşkil eden veriler literatür araştırması ve doküman incelemesi teknikleri kullanılarak elde edilmiştir.

Yapılan bu çalışmanın ilk bölümünde, TDP felsefesinin genel olarak dünyada güvenlik anlayışında kabul gören Toplum Destekli Polisliğin kavramsal temelleri, TDP anlayışında kabul gören Toplum Destekli Polisliğin kavramsal temelleri, TDP anlayışı ve tanımı tarihsel arka planda amaç ve unsurları, ülkemizde TDP, mali boyutu ve TDP personeline olması gerekli özellikler; ikinci bölümde TDP'nin ilkeleri ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde TDP'nin yurtdışı uygulamaları, dördüncü bölümde TDP yasal düzenlemeleri, beşinci bölümde TDP'nin Türkiye'deki uygulamaları ve uygulanabilirliği, altıncı bölümde ise ülkemizdeki TDP uygulamalarının Emniyet Teşkilatının işleyişi ve teşkilata etkileri açısından değerlendirmeleri yapılmıştır. Son bölümde ise TDP nin Emniyet teşkilatının işleyişine verdiği olumlu katkılar halk ve polis arasında TDP sayesinde kurulan müşterek suç önleme uygulamalarının ülkemizde de gelişerek yerleşmeye başlamasının değerlendirilmesi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK(TDP) FELSEFESİ

1.1.Toplum Destekli Polislik Nedir? Neden Toplum Destekli Polislik?

Son zamanlarda fazlaca duyulmaya başlayan toplum destekli polislik olgusu, güvenlik anlayışına yeni bir bakış getirmiş, güvenlik hizmetlerine dair mevcut algı ve beklentileri değiştirmiştir. Bu yaklaşım, çağın gereklerine göre değişim halinde olan polis teşkilatlarının günümüzde ulaştığı son noktadır.

Yaradılışı gereği sosyal bir varlık olması dolayısıyla belirli çıkar ve değerlerin paylaşımı açısından topluluk halinde yaşama gereği duyan insanoğlu, varoluşundan bu yana, bir arada olmanın gerekleri olan işbirliği, iletişim, karşılıklı sorumluluk gibi değerler temelinde çeşitli sistemler oluşturarak organize olmuş, bu organizasyonlardan bireylerin, diğerlerinin menfaatlerine zarar getirmeyecek sınırlarda azami faydaları sağlayabilmeleri amaçlanmıştır. Bu amaçla deneme yanılma yoluyla uygulana gelen, ihtiyaçlara cevap verebildiği ölçüde geçerliliklerini koruyan, yetersiz kaldığı noktalarda yeniliğe ve gelişime uğramak suretiyle şekillenmiş ve dinamik yapısı gereği, içinde bulunulan çağın gereklerine göre şekillenmeye devam eden günümüz kamu düzenlerinde de var olan güvenlik olgusu; sadece insanlara özgü olmayacak kadar mutlak ve vazgeçilmezdir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de ikinci sırada yer alan güvenlik olgusu, insanların bir arada yaşamaktan amaçladıkları en önemli menfaat, toplumun huzurunu ve düzenini birinci dereceden etkileyen, bireylerin mevcudiyetini ve yaşam kalitesini doğrudan belirleyici bir olgudur. Aynı zamanda sosyal devlet anlayışının temel taşlarından ve gereklerindendir. Bu nedenlerle güvenlik unsuru, günümüz yönetim anlayışlarında devletin görevlerinden ve devlet olmanın başlıca gereklerindendir.

Bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu, düzenlilik, güvenlik anlamına gelen “asayiş”¹ aynı zamanda, toplumun yaşantısının düzenli ve güvenli olması, toplum halinde yaşayan kişilerin başkalarının hak ve özgürlüklerine zarar vermeden yaşamaları ve bu yaşantı inancının sürekli olmasını ifade eder. Asayiş, ayrıca emniyet, güvenlik, korku ve endişeden uzak olma, kanun, nizam ve hakimiyetin oluşu, huzur, düzenlilik ve sükunet olması hali olarak tanımlanmıştır.² Dolayısıyla asayişin

¹ <http://www.tdk.gov.tr>

² Emniyet Genel Müdürlüğü, (2007), Problem Çözücüler İçin 60 Küçük Adımda Suç Analizi, Kitap Çevirisi (John E. Eck, Ronald V. Clarke,)

temini devletlerin görevi olup, bu görev; yürürlüğe konan yasal düzenlemelerle ve bu mevzuatların uygulanmasını denetleyici ve sağlayıcı kolluk kuvvetleri vasıtasıyla sağlanmaktadır. Bu kolluk kuvvetlerinden biri; belki de günlük hayatta en çok ihtiyaç duyulan kolluk, polistir.

Polisliğin işlevleri hakkında yapılan tanımlamaların içeriği ve kapsamı hakkında farklı kaynaklarda farklı yaklaşımların yapıldığı görülmektedir. Ancak bu tanımlara bakıldığında hemen hepsinde kullanılan ortak bazı unsurlar dikkat çekmektedir.³

1. Suçların önlenmesi,
2. Suçluların yakalanması,
3. Suçların araştırılması,
4. Kamu düzeninin ve huzurunun sağlanması.

Toplum genelinde ve insanların algısına göre ise polisin görevi denildiğinde akla ilk gelen suçluların yakalanması olmaktadır. Oysa polisin asıl görevi, suçların işlenilmesini önlemektir. South'ın ifadesi oldukça dikkat çekicidir. "Polisler kendilerini suç yakalayıcıları olarak görür. Fakat insanların istediği, suçların önlenmesidir. Vatandaşlar polisten, kendilerinin suç mağduru olmalarını önlemelerini ister. Onlar, suç işlendikten sonra polisin sağlamış olduğu yardımı takdir ederler fakat polisten, ilk başta, kendilerinin suç hedefi olmaktan kurtulmalarına yardımcı olmalarını beklerler."⁴

Çünkü suç, insanları derinden etkileyen ve olumsuz etkileri uzun süre, belki de bir ömür boyu devam eden bir olgu ve olaydır. Suç oluştuğundan sonra suçluların yakalanması, suç mağduru olan insanların mağduriyetini kısıtlı olarak giderebilmekte veya hiç giderememektedir, kayıplar çoğunlukla telafi edilememektedir. Maddi veya fiziki kayıpların ya da sıkıntıların giderilmesi nispeten mümkün olmakla birlikte duygusal ve ruhsal kayıplar, çoğunlukla, hayatın geri kalanında kişileri olumsuz etkilemekte ve yaşam kalitesini, standartlarını düşürmektedir.

Demirbaş'a göre: 'suç, yaşamda, sağlıkta ve malda meydana gelen kayıpla ilgilidir; sıklıkla tekrar getirilemezlik ve işlenen suçtan sonra uygulanan karşı tedbirlerin (engelleyici-bastırıcı suçla mücadele metodu) genellikle yeni zararlara sebebiyet verir.'⁵

³ GELERİ, Aytekin, (2003), Önleyici Polislik, Seçkin Yayıncılık, Ankara.s, 24

⁴ GELERİ, Aytekin, (2003), Önleyici Polislik, Seçkin Yayıncılık, Ankara.s,26

⁵ DEMİRBAŞ, Timur, (2001), Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık Ankara, s,313

1.2. TDP'nin Kavramsal Temelleri

1.2.1. Toplum Destekli Polislik Anlayışı

Amerikalı sosyal bilim uzmanı Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği insanın beş temel ihtiyacı, fizyolojik, güvenlik, sosyal, saygınlık ve yaratıcılık ihtiyaçları şeklinde sıralanır. Bireyin yaşamı boyunca duyduğu ihtiyaçlardan, fizyolojik olanları saymazsak, ikinci derecede duyduğu en önemli gereksinim; güvenlidir. Bu sebeple insanlar, birlikte yaşamak eğilimindedirler. Bu birliktelik, devlet denilen, herkesin üzerinde anlaştığı yasal bir otoritenin doğmasına yol açmıştır.⁶

“Birlikte yaşama ihtiyacı toplumların Devlet olarak teşkilatlanması sonucunu vermiş ve kamu düzeni ve güveninin sağlanması, Devletin başta gelen görevlerinden biri olmuştur.”⁷

Bu durum, bireyle devlet arasında; sosyolojik, hukuksal, siyasal ve ekonomik olarak sıralayabileceğimiz bir ilişkiler bütünü oluşturmuştur. Topluma hâkim olan siyasi iradenin yansıması olarak nitelendirebileceğimiz devlet; toplumsal yaşamı düzenlemek, ülkenin güvenliğini sağlamak, toplumun huzurunu tesis etmekle yükümlüdür. Tüm bu faktörler, toplumun huzur içinde ve gelişmeye açık şekilde yaşaması için de birer elzemdir.

Devletin bu faaliyetleri, hukuk denilen ögeyi ortaya çıkarmıştır. Hukuk; toplumsal yaşamı düzenleyen ve devletçe konulan kurallar bütünüdür. Hukuk; uyulması gereken kurallardan ve bu kuralların ihlaliyle karşılaşılabilecek yaptırım ve cezadan bahseder. Yani; insanların güvenlik ihtiyacı sebebiyle oluşturdukları toplum, bir aradalığın getireceği güvenlik zafiyetinin önüne geçmek için devletin müeyyideci gücünü kullanır. Bir bakıma, suç ve suçlu kavramı, toplum hayatının getirdiği olumsuzluklardır. Basit tanımı yapılmak gerekirse; toplumda yaşayan bireyler üzerinde güvenlik endişesi oluşturan ve kamu güvenliği için kontrol altına alınması zorunlu olan sosyal, psikolojik, ekonomik ve hukuki soruna suç, buna sebep olana da suçlu denir. Devletin, yani bir başka deyişle toplumun, kamu huzurunu sarsan, bozan suç ve suçluyla mücadele etmesi, önleyici tedbirler alması için bir mekanizmaya ihtiyacı vardır. Şüphesiz polislik kavramı bu sebeple ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, eski Yunancada

⁶ AYDIN, H., “155. Yıldönümünde Polisin Toplumdaki Yeri, Rolü ve Önemi”, EGM Polis Dergisi, Sayı 22, Ankara, 2000, s.35

⁷ AYDIN, H., “155. Yıldönümünde Polisin Toplumdaki Yeri, Rolü ve Önemi”, EGM Polis Dergisi, Sayı 22, Ankara, 2000, s.36

şehir anlamına gelen polis kelimesinin, toplum güvenliğini sağlayan bu kurumla özdeşleşmiş olması bir tesadüf değildir.

Arka planı bu şekilde özetlenebilecek olan, toplum, güvenlik, yasal otorite ve bunun uygulayıcısı olan polislik olgusunun kökeninin çok eskiye dayanmasına karşın, olumlu etkileşim ve empatiyi de içinde barındıran ‘Toplum Destekli Polislik Anlayışı’nın yeni bir olgu olmasının tarihsel sebepleri vardır. Önceleri kendisini toplumun üstünde bir efendi olarak gören ve faaliyetleri konusunda yalnızca kendisinin izin verdiği ölçüde kabul arayan devlet anlayışından, XVIII. yy.’da başlayan ve mimarisini birçok ünlü filozofun yaptığı ‘Aydınlanma Çağı ve 1789 Fransız İhtilali’ ile birlikte, bireyin devlet karşısında kazanımları, hak ve özgürlüklerinin esas alındığı, bireye hizmet odaklı anlayışın yeşermeye başlaması klasik yapıyı kökten değiştirmiştir.⁸

Bu değişimin, yeni düşünürlerin ve aydınların çalışmalarıyla devam ettirilmesi neticesinde, devlete karşı kişi hak ve özgürlükleri geri dönülmez bir şekilde bireyin lehine çevrilmiştir. Bu, halen devam etmekte olan bir süreci ifade eden, değişimin neticesinden, tüm devlet aygıtları gibi polislik de etkilenmiş, faaliyetlerini topluma benimsetmek, daha iyi hizmet ile suç ve suçlularla daha etkin mücadele etme noktasında toplumun istekleriyle örtüşen yeni projeler sunmak için çalışmalara başlanmıştır. “İşte Polis-Halk ilişkilerinde de ilk uygulayacağımız yöntem İNANDIRMA yöntemidir. Bu yöntemi uygulamazsak, başarı şansımız yok denecek kadar azdır. Artık bütün dünyada polisin başarısı halkın güven ve desteğini gösteren İhbar’ların sayısı ile ölçülüyor.”⁹

İlk örneklerini, 1930’lu yıllarda İngiltere ve ABD’de veren ve 1970’li yıllarda olgunlaşmaya başlayan, “Toplum Destekli Polislik”i, hakimlikten, hizmet etmeye yönelen bu yeni anlayışın bir yansıması olarak görmek gerekir.

1970’lerden itibaren Amerika ve İngiltere’de gelişen sosyal olaylar ve suç problemleri üzerine o dönem profesyonel polislik olarak tarif edilen polislik sistemi sorgulanmıştır. 1970’lerde özellikle Kansas’ta yapılan çalışmalar ve araştırmalar; devamında ve sonucunda Wilson ve Kelling’in “Kırık Camlar“ yaklaşımı ve Goldstein’in “Problem Odaklı Polislik” yaklaşımı, aynı yıllarda İngiltere’de Scarman sonrası polislik araştırmaları mevcut polis kabiliyetlerini eleştirmiş ve toplumun suçla mücadelede gücünü öne sürmüşlerdir.

⁸ http://tr.wikipedia.org/wiki/Aydinlanma_Cağı (10.09.2011)

⁹ DÜNDAR, N., “Polisin Halkla İlişkilerinde Hatalı Uygulama Yöntemleri”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 29, Ankara, 2001, s.2

Kelling, suçla mücadelede toplumun ve devletin suça karşı ilk savunma çizgisinin genel olarak düşünüldüğü gibi polisin olması yerine yine toplumun kendisinin olması gerektiğini düşünmektedir (Defence of Community). Toplum bu görevini; ailelerin, öğretmenlerin ve diğer semt sakinlerinin suç ve düzensizliklere karşı duyarlı ve sorumlu olmasıyla yerine getirebilir.¹⁰

Bu dönemlerde yapılan çalışmalar polisin tek başına suçla mücadelede yetersiz kaldığını göstermiştir. Sınırlı bir başarıya sahip olan geleneksel-profesyonel model sınırlı başarısının büyük kısmını da vatandaşlardan aldığı bilgiler sayesinde elde etmiştir. Birçok sosyal araştırmacıya göre toplumun gücü büyüktür ve bu güç suçla mücadelede kullanılmalıdır.

Jane Jacobs (1961) bu gerçeği klasik çalışması “ The Death and Life of Great American Cities”de açıkça tanımlanmıştır: Anlaşılması gereken ilk şey kamu barışının-yaya kaldırımı ve sokak barışının-gerekli olmasına rağmen polisle sağlanamayacağıdır. Bu barış; karmaşık, neredeyse bilinçsiz gönüllü kontrol ağıyla ve insanlar arasında insanlar tarafından sağlanır ve uygulanır.¹¹

Polis, tüm polislik görevlerinde sivillerle etkileşim için eskisinden daha fazlasını yapmalıdır. Sınırlılıkla çevrili bir alanda, nispeten sınırlandırılmamış bu alanın (toplumun) potansiyeli büyüktür. Polis yıllar boyunca şimdiki sahip olduğu görevleri tek başına üstlenerek hata yapmıştır. Nispeten küçük bir grup (5000 kişilik bir gruba 10 kişi, New York gibi 7,5 milyon kişilik bir gruba 28000 kişilik grup) ne kadar güçlü ve etkili olursa olsun beklentileri karşılayamaz. Toplum kendi polisliğini kendisi yapmalıdır. Polis, en iyi şekilde, bu görevinde topluma yardım edebilir.¹²

Goldstein’in belirttiği gibi; polis organizasyonları kaynaklarını ne kadar verimli de kullansa sokaklar için yetersiz kalmaktadır. Toplam devriye memurları 24 saat esasına göre üç gruba bölündüğünde ve kalan sayıdan da izinli, raporlu ve sabit görevliler çıkartıldığında geriye sokaklarda suçu önleyecek çok az sayıda memur kalmaktadır. Bu aritmetik, herhangi bir semtte huzuru sağlayanın polis değil halk olduğunu gösterir. Bu yüzden suç kontrolü için polisin elindeki imkânlar polis organizasyonlarının ötesine gitmelidir. Aynı durum polis fonksiyonları için de geçerlidir. Kanunu sağlamak ve acil veya acil olmayan hizmet sunumunda polis

¹⁰ KELLİNG, George.L., (2000), “ Police and The Communities: The Quiet Revolution “, Willard M.Oliver (Ed), Community Policing Classical Readings, NewJersey: Pretice Hall, s,62

¹¹ ROSENBAUM, Dennis.P., (2000), “ The Changing Role of The Police, Assessing The Current Transition to Community Policing “, Ronald W.Glensor; Mark E.Correia and Kenneth J.Peak (Ed.),*Policing Communities*, Los Angeles: Rexbury Company,s,53

¹² GOLDSTEİN, Herman, (1990), *Problem-Oriented Policing*, New York: McGraw Hill inc.s,21).

etkililiği, vatandaşların olayı bildirmelerine ve geçerli bilgi vermesine bağlıdır.¹³

Yapılan araştırmalar ve sonuçları polisin tek başına suçla mücadelede yetersiz kaldığı, toplumun bu konudaki büyük potansiyeli; polisin, başarısında toplumun katılımı ve desteğine büyük ölçüde bağlı olduğunu göstermiştir. Yapılması gereken, bu iki görece gerçeği birleştirmek yani toplumun desteğinin bilinçli ve sistematik bir şekilde sağlanmasıdır.

1960'lı yıllarda suç önleme teorileri arasında çevrenin etkisi tartışılmış ve çevrenin suç fırsatlarının azaltılmasında etkili olduğu düşünülmüştür. Şehir dizaynındaki değişikliklerin suç üzerine olumlu sosyal hareketlenmeleri cesaretlenebileceği ve doğal gözetimi¹⁴ (natural surveillance) arttıracak düşüncesinin öncülerindendir. Çevresel kriminoloji kapsamındaki bu görüşler bölgeyi sahiplenme (territoriality) ve gözetim (surveillance) kavramlarını ortaya çıkarmıştır.¹⁵

Toplumun suç önleme gelişiminin en büyük adımlarından bir tanesi, çevresel kriminolojinin literatüre kattığı “bölgesellik (territoriality)” ve “gözetim (surveillance)” kavramlarının sosyal müdahaleye (social intervention) adaptasyonudur. Yerleşik insanları şüpheli ve suçlu aktivitelere karşı dikkatli olmalarını sağlayacak stratejiler ve fiziksel çevredeki değişikliklerden kaynaklanan doğal gözetim yerine insanların istekli gözetimini harekete geçirmek gerekmektedir.¹⁶

Polisin suçla mücadelede asıl güç olmasının yolu toplumun fiziksel etkenlerle kazanılabilecek çevresine olan duyarlılığını, geliştirdiği stratejilerle ortaya çıkarmak olabilir.

Toplumun, problem çözme ve suçla mücadeleye katılabilir ve katılımı gerektiği düşüncesi ağırlık kazanmaktadır. TDP'nin temel özelliği suçla ve düzensizlikle mücadelede polisin ve toplumun beraber çalışması gerektiğidir. Peel'in 1820'lerde prensiplerini ortaya koyduğu şekilde polis sadece tüm dikkatini ücret karşılığı, tüm vatandaşların yapması gereken toplumun esenliğine duyarlı olma görevine

¹³ ECK, Jhon E. and Rosenbaum Dennis P., (1994), “ The New Police Order: Effectiveness, Equity and Efficiency in Community Policing ”, Dennis P. Rosenbaum (Ed.), *The Challenge of Community Policing*, London: SAGE Publications, s,13

¹⁴ Doğal gözetim, çevrenin fiziksel olarak düzenlenmesiyle birlikte insanların çevrelerine karşı özellikle suç ve şüpheli olaylara karşı duyarlılığının artması ve bu duyarlılık neticesinde insanların çevrelerini kollamalarını ifade etmektedir.

¹⁵ JACOBS'dan akt. Rosenbaum, 1996:387

¹⁶ ROSENBAUM, Dennis.P., (1996), “Community Crime Prevention; A Review and Synthesis of Literature”, Garry W. Cordner; Larry K. Gaines and Victor E. Kappeler (Ed.), *Police Operations*, r.).

veren toplumun bir üyesidir.¹⁷ Aslında topluma karşı duyarlılık kapsamında orijinalinde geniş ve çeşitli polis görevleri, belki de profesyonel modelin etkisi ve popüler medyanın polis çalışmaları ile ilgili sunumları son yıllarda polis fonksiyonlarını daraltmıştır.¹⁸

Polis araştırmaları; geleneksel polisliğin eğer varsa suç ve halk algılamalarında çok az etkisi olduğunu göstermenin yanı sıra suçların çözümünde vatandaş rolünün önemini de işaret etmiştir. Vatandaşlardan sağlanan bilgiler birçok tutuklamaların temelidir.¹⁹ Ayrıca polis, yerel yerleşimcilerin toplumu ilgilendiren birçok semtsel problemlerle ilgili ana kaynak olduğu görüşünü benimsemektedir. Özetle, yenilikçi polis birimleri yeni bir polis yaklaşımının gereğini görmektedirler ve bu yaklaşımla polisler yerel problemlerin çözümünde vatandaşla ilişkilerin kuvvetlendirilmesine çalışıldığı eski Londra 1829 polisliğine geri dönmektedir.²⁰

TDP'nin kavramsal gelişimi; geçmiş polis yaklaşımları içerisinde daha az önem verilen ve gerçekte suç ve suça bağlı problemler açısından önemli iki kavram olan “düzensizlik” ve “suç korkusu” kavramları ve organizasyonel değişime bağlı olarak gerçekleşmiştir.

1.2.2. Toplum Destekli Polislik Kavramının Tanımı

Kısaca TDP olarak nitelendirilen ve bugün herkesin aşinası olduğu, Toplum Destekli Polisliğin farklı kaynaklarda açıklanmış birçok tanımı vardır. Kabul gören, üç tanıma göre Toplum Destekli Polislik:

1. Problem çözmeye odaklanmak suretiyle sorumluluk ve etkinliği geliştirmeyi hedefleyen, müşteri odaklı hizmet sunma felsefesidir.

¹⁷ GLENSOR, Ronald W. and Peak Kenneth J., (2002), *Community Policing and Problem Solving*, New Jersey: Prentice Hall,s,387).

¹⁸ CORDNER, Gary W., (1996), “Community Policing; Elements and Efficiency“, Garry W.Cordner; Larry K.Gaines and Victor E.Kappeler (Ed),*Police Operations*, Cincinnati:Anderson Publishing co.,s, 497

¹⁹ SKOGAN W. G. (1994). The impact of community policing on neighborhood residents: A cross-site analysis. In D. P. Rosenbaum (Ed.), *The challenge of community policing: Testing the promises* (pp. 167– 181). Thousand Oaks, CA: Sage.s,426)

²⁰ ECK, Jhon E. and Rosenbaum Dennis P., (1994), “ The New Police Order: Effectiveness, Equity and Efficiency in Community Policing ”, Dennis P.Rosenbaum (Ed.), *The Challenge of Community Policing*, London: SAGE Publications, s,426

2. Önleme, problem-çözme, toplumla işbirliği ve ortak çalışmalar gibi faaliyetlerin yanı sıra, geleneksel kolluk uygulamaları özelliklerini de kapsayan polisiye servislerin sunulması suretiyle suç ve sosyal düzensizliğe odaklanan bir felsefedir.

3. Toplum destekli polislik, bir bölgeye atanan ve o bölge sakinleri ve o bölgede çalışan ve yaşayan esnaflar ile birlikte çalışmayı, onlarla buluşmayı kapsayan polislik metodu olarak da tanımlanmaktadır.”²¹

TDP nasıl tanımlanırsa tanımlansın, içinde; karşısındakinin yerine kendini koymayı ifade eden empatiyi, büyük ölçekli ama geri bildirimlerin süratle değerlendirilerek temel stratejiyi değiştiren esnek bir halkla ilişkiler olgusunu, toplumun katılımı yanında görüşlerinin de yer aldığı sorumluluk olgusunu da içerir.

Yani Toplum Destekli Polislik, suç probleminin çözümünde, halkla ilişki kurarak, onun desteğini almayı hedefleyen bir halkla ilişkiler hareketidir. Bu hareket halkın sadece desteğinin alındığı değil, sürece doğrudan katıldığı, hatta belli bir ölçüde sorumluluk yüklediği, geri bildirim hızı, ortak sonuçları olan bir harekettir.

“Kırık Pencere Teorisi (Broken Windows Theory):

Toplum Destekli Polislik modelinin en önemli unsurlarından birisi, belki de en önemlisi Profesör James Q. Wilson ve Profesör George L. Kelling tarafından geliştirilen kırık pencereler teorisidir. Kırık pencereler teorisine göre tamir edilmeyen kırık bir pencere ihmalin göstergesidir. Eğer bir binanın bir penceresi kırılmışsa ve tamir edilmeden bırakılırsa geri kalan bütün pencereler de kısa bir zaman sonra kırılacaktır.”²²

Wilson ve Kelling 'in tezi, küçük suçlara tolerans göstermenin büyük suçlara sebep olacağıydı. Zaten yazıda belirtilen ‘kırık pencere’ metaforu, düzensizliklere gösterilen toleransı ifade eder. Toplum, bu düzensizliği hoşgörünce, sahipsiz olduğu düşünülen binanın diğer pencereleri de zaman içinde kırılıyordu. Binayı toplum, camların kırılmasını suç olarak kabul edersek; toplumun bu küçük suçlara kayıtsız kalması, hem suçun tekrarı, hem de daha büyük suçların doğması ihtimalini arttırır. İşte bu noktada, çevresine duyarlı toplumun, kendisini korumakla mükellef kolluk kuvvetiyle işbirliği yapması ve polisin toplumla eşgüdüm içinde hareket etmesi suç ve suçluyla mücadelenin can alıcı noktasını oluşturur. 1990’larda bu uygulama Amerika’nın New York kentinde uygulanmış, başarılı sonuçlar alınmıştır.

²¹ <http://www.tekirdag.pol.tr/web/tdp/tdpmetin.asp?kid=4> (09.09.2011)

²² <http://www.tekirdag.pol.tr/web/tdp/tdpmetin.asp?kid=4> (09.09.2011)

1.3. TDP'nin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Tarihsel Arka Plan

Her şeyden önce Toplum Destekli Polislik gibi projelerin, 20. yy.dan itibaren değişen devlet ve siyasi hayatının sonuçlarından olduğunu unutmamak gerekir. Polisi gücünü aldığı toplumla ortak hareket etmeye zorlayan sebepte bu mantalite değişikliğidir. Bu mantalite, devletin bireye ve o bireylerden oluşan topluma hizmet için oluşmuş bir aygıt olduğu fikrini içerir. Demokratik rejim, kendisine bağlı olan kurumların da demokratik olmasını yani, şeffaf, hesap veren, başarısızlığın hoş görülmediği, değişimin sürekli olduğu bir yapıyı esas alır. Bu durum şüphesiz, diğer kurumlarda olduğu gibi polisliğin de kendisini sorgulamasına neden olmuştur. Tabii suç oranlarındaki artış ve buna zamanında cevap verememe ve mevzuat boşluğu gibi yan sebeplerle de bu sorgulama, kabuk ve mantalite değişikliği sürecini hızlandıran katalizör görevi görmüştür. Dolayısıyla TDP toplumun aldığı güvenlik hizmetinin kalitesini arttıran bir projedir. Güvenlik kuvvetleri, kendilerine; toplumun polis ve ürettiği hizmet hakkında ne düşündüğünü sormasıyla bu süreç başlamıştır. Toplumla yakın ilişki kurulmasını esas alan bu süreç, TDP'nin doğmasına sebep olmuştur. Polis, toplumun hizmetinden ne beklediğini öğrenmeye yönelik çaba ile bunu ortaya çıkarmaya çalışır. Toplumun beklentilerinin bilinmesi polis hizmetinin de bu beklentiler doğrultusunda üretilme imkânını polise verir. Bu, Toplum Destekli Polisliğin en temel stratejisini oluşturur.

Bu strateji;

- Suçun oluşma sebeplerinin araştırılmasını ve analizini,
- Pro-aktif (Önleyici) polislik anlayışını,
- Toplumun kolluk kuvvetlerinin faaliyet ve stratejisine katılımını esas alır.

Tüm bu yaklaşım ve faaliyetler neticesinde, ilk örneklerini Anglo-Sakson ülkelerinde (Amerika-İngiltere) gördüğümüz TDP ortaya çıkmıştır.

1.4. TDP Amaç ve Unsurları

Bu standardın genel amacı; Türkiye'de güvenlik hizmetlerinin toplumun katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini, toplum-polis ilişkilerinin geliştirilmesini, suçla mücadelenin güçlendirilmesini ve polislik hizmetlerinde çağdaş uygulamaların yaşama geçirilmesini sağlamaktır.

1.4.1. TDP Amaçları

Kusov'a göre, TDP'nin üç amacı vardır. Birincisi, suç önlemeye yönelik stratejilerin etkinliği, polisin topluma yakın olması ve toplumla işbirliğinin oranı ve kalitesindeki artışa bağlı olarak artacaktır. İkincisi polisin başarılı olabilmesi, farklı toplulukların farklı ihtiyaçları olabileceğinden, polisiye faaliyetlerin, bu yerel ihtiyaç ve önceliklere uygun olmasına bağlıdır. Üçüncüsü de, polisin vatandaşların gereksinimlerini dikkate alarak güvenlik hizmeti sunması, toplum nezdindeki imajını olumlu yönde etkileyerek daha gelişmiş bir işbirliğine zemin hazırlayacaktır.

1.4.2. Güvenlik Hizmetlerine Sivil Katılım ve Yönetişim

Polis teşkilatı, insan hakları ve bireysel özgürlüklerin teminatı olduğu için, güvenlik hizmetlerinde sivil katılım ve demokratik etkileşimin özel bir önemi vardır. Eğer bir polis örgütü, güvenlik politikalarını tespit ederken vatandaşların istek ve beklentilerini dikkate alıyorsa, halkın çoğunluğunun desteğini de yanına alabilecektir. Dolayısıyla da halk kendi talep ve beklentilerine göre güvenlik hizmeti sunan bir sistemi kabullenerek benimseyecektir.²³

Toplumun polise suçla mücadelede yapacağı yardımlar sistematik bir biçimde planlanmalı ve insanlara kendi güvenlikleriyle ilgili sorumluluk verilmelidir. Yalnızca bazı adi suçların çözümüne yardımcı olacak bir takım ihbar ve bilgileri alabilmek gibi yüzeysel bir iletişim yerine toplumu, güvenlik hizmetlerine sistematik bir şekilde dahil ederek, vatandaşların kendilerini suçla mücadelenin bir parçası olarak görmeleri sağlanmalıdır. Böylelikle, güvenlik kuvvetlerinin ağır iş yükü hafiflerken, halkla kurulan iyi ilişkiler sayesinde vatandaşlar kendi polislerini daha fazla benimseyeceklerdir.²⁴

Demokratik toplumlarda, sistemle halkın barışık olması, topluma hizmet veren kurumların hizmet politikalarının halk ile kurulan sistematik ilişkilerle tespit edilmesi ve politika değişiklikleri yapılırken de halkın talep ve beklentilerine göre değişiklikler yapılması ile mümkün olacaktır. Ancak halkın katılımı yalnızca hizmet politikalarının belirlenmesi ile sınırlı kalmayıp, hizmet sunma sürecine de dahil olarak hizmetin sunumu ile ilgili aksaklıklara tepki göstermek ve değişen beklenti ve talepleri bildirmek

²³ CERRAH, İbrahim; "Güvenlik Hizmetlerine Sivil Katılım ve Sapma Davranışının Analizi: Türkiye Örneği" Polis Bilimleri Dergisi, Cilt.2,Sayı,7-8,2000.s, 126

²⁴ AYDIN, Ahmet H., (2000), "Polisin Organizasyon Yapısı ve Yönetim Sisteminde Postmodern Değişim", *Türk İdare Dergisi*, (Haziran), s, 56;58

yoluyla süreklilik esasına dayanan bir iletişim kurulacaktır. Hizmeti sunanlarla hizmet alıcıları arasındaki bu süreklilik arz eden iletişimin geliştirilmesi katılımcı demokrasinin bir gereğidir. İngiltere’de toplumun ulusal düzeyde “güvenlik politikalarının tespiti”, yerel düzeyde ise bu politikaların uygulanmalarına “katılım ve denetleme” şeklinde dahil edildiği görülmektedir. Ulusal güvenlik politikalarını halkın kendi seçtiği siyasetçiler belirlerken, halkın beklenti ve taleplerinin değişmesi halinde bu durum, belirlenen politikalara yansıtılmaktadır. Vatandaşlar da Sivil Toplum Kuruluşları yoluyla, bu politikaların uygulanıp uygulanmadığını tespit ederek, denetlemektedir.²⁵

Demokratik polislik anlayışında güvenlik birimlerinin personeli, halktan alınan vergilerden ödenen bir ücret karşılığında yine halka güvenlik “hizmeti” sunan kamu görevlileridir. Vermiş oldukları hizmetin ayrıntıları ve içeriği konusunda söz hakları elbette vardır. Ancak hizmet politikaları belirlenirken halkın talep ve beklentileri göz önünde bulundurulmaktadır. Zaten halkın kendisi için üretilmiş olan hizmetin değerlendirilmesini ve herhangi bir aksaklık durumunda denetimini de en iyi yapacak olan vatandaşlardır. Katılımcı demokrasilerde halk, kendisine sunulan hizmetlerin her aşamasından haberdar olma ve bilgi edinme hakkına sahiptir. Ülkemizde yerel yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları güvenlik hizmetlerine istenildiği ölçüde katılamamaktadır. Her ne kadar yerel siyasetçilerle merkezdeki siyasetçiler arasında kurulan bir tür informal sivil katılım çok sınırlı olsa da bulunmaktadır. Ancak sistematize edilerek meşruluk kazandırılmamış olan bu tür sivil etkileşimler, polis tarafından da toplum tarafından da hoş karşılanmamaktadır.²⁶

Yönetişim düşüncesindeki, sivil toplum kuruluşlarının ve sektör kuruluşlarının yönetime katılması anlayışı ile TDP yaklaşımındaki vatandaşların güvenlik hizmetlerinin her aşamasında yönetime katılmaları birbirine uyan anlayışlardır. Hatta TDP yaklaşımındaki güvenlik hizmetlerine sivil katılım düşüncesi, yönetimin güvenlik hizmetleri boyutunu ifade edebilir.

TDP felsefesi toplumla birlikte çalışmayı öngörmektedir. TDP’nin uygulanması Alaç’a göre ²⁷şu şekilde olmaktadır;

²⁵ CERRAH, İbrahim; “Güvenlik Hizmetlerine Sivil Katılım ve Sapma Davranışının Analizi: Türkiye Örneği” Polis Bilimleri Dergisi, Cilt.2,Sayı,7-8,2000.s, 126-127

²⁶ CERRAH, İbrahim; “Güvenlik Hizmetlerine Sivil Katılım ve Sapma Davranışının Analizi: Türkiye Örneği” Polis Bilimleri Dergisi, Cilt.2,Sayı,7-8,2000.s, 129-130

²⁷ ALAÇ, Ali Erkan; (2005), “İnsan Hakları Bağlamında Eğitimcilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları”, TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, s.13.

- Toplumun bakış açısı ile problemleri değerlendirme
- Topluma ilgi duyma
- Problemlerin çözümü için halka yardımcı olma
- Tüm kaynakları kullanma

Kamu yönetiminde özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını yönetime dahil eden bir anlayış olan yönetişimle TDP yaklaşımındaki güvenlik hizmetlerine vatandaşları dahil eden bakış açısını netleştirmek için şöyle bir örnek verebiliriz. Toplumun asayiş problemlerinden birisi olan tinerici çocukların rehabilitesi söz konusu olduğunda hem yönetişimin ve hem de TDP'nin gereği olarak ilgili kişi ve kuruluşların bir arada çalışması düşünülebilir. Bunlar örneğin, Polis, SHÇEK, AMETEM, GSİM, İl Müftülüğü, Özel Spor Kulüpleri, Sokak Çocuklarını Topluma Kazandırma Derneği, İl Kültür Müdürlüğü olabilir.

1.4.3. Suç Önleme

Toplumlarda işlenen suçlar, yaşamda, sağlıkta ve malda kayıplar meydana getirmektedir. Suçun mağduruna verdiği zarar, suçu işleyenin elde ettiği kazançtan daha fazladır. Dolayısıyla, “sosyal bir hastalık olan suçu önlemek, tedavi etmekten daha iyidir anlayışı”, suçun devamlı geri dönmesi karşısında daha makul bir yaklaşımdır. Potansiyel mağdurlar, suç mağduru olma riskine karşı kendilerini, kendi imkanları ile veya kamu imkanlarıyla korumaya çalışmaktadır.

Suçun toplum içerisinde yarattığı güvensizlik duygusuna “suç korkusu” denmektedir. Dar anlamda suç korkusu, suçluluğa, duyguya uygun tepki olarak veya kendi kişiliği için tehlikeli hareketi kapsamaktadır. Geniş anlamda ise, toplumun tamamının mağdur olabileceği suçlardır. Örneğin akşamları, karanlıkta yalnızken duyulan korku ve endişe ya da insanın tatildayken evini kontrolsüz bıraktığını ve bir soyguncunun evini soyabileceğini düşünmesi gibi korkular suçluluk korkusu olarak değerlendirilmektedir.²⁸

Suç önleme süreci içerisinde, suçun önceden tahmini, suçluluk alanındaki gelişmeler ve bunların kontrol edilmesi üzerine bilimsel esaslara dayalı çalışmalar yapılmalıdır. Bilimsel teorik nedenlerden dolayı gelecekteki sosyal sonuçlar kestirilemese de, güvenlik güçlerinin suçu ve suçluyu tahmin edebileceği ve bazen

²⁸ DEMİRBAŞ, Timur, 2001, Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık Ankara, s,37

somut sonuçlara gidebileceği söz konusudur.²⁹ Ancak, şahısların belirgin olan fiziki özelliklerine göre hazırlanan suçlu profilleri her zaman doğru neticeleri vermeyebilir. Suçların tahmin edilebilmesinin ne derece güvenilir olduğu ve uygulamada ne derece başarılı olduğu sorusu çok güç cevaplanabilecek bir sorudur. Bu konuda belirleyici kriterler yoktur. Şahısların kişisel tecrübesi ise sübjektiftir, belirli bir sonuçtan hareketler ortaya çıkan tutumlardır.³⁰ Kim tarafından suçun işleneceğinin tahmin edilmesinden, suçun işleneceği yeri tahmin etmek daha kolaydır.³¹ Dolayısıyla suçun işlenebileceği yerlerin tahminiyle ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Ancak suçların kontrol edilmesinde suçlular ve suçun işlenebileceği yerin ele alınması, zaman kavramı dikkate alınmadıkça başarı sonuç vermeyecektir.

Bunun nedeni suçların türüne göre günün değişik zamanlarında işlenmesidir. Genel olarak 22:00-24.00 ve 00:00-02:00 saatleri arasında gözaltı olayları artmakta ve bu da suç olaylarının artışıyla doğru orantılı olmaktadır.³² Her suçun işlenebilme ihtimalinin yoğun olduğu zaman dilimi farklı olabileceğinden, istatistiki bulgular değerlendirilerek emniyet tedbirleri alınmalıdır. Bu tedbirlerden biri de, suçun daha çok işlendiği sorunlu saatlerin tespit edilerek, personel planlamasının bu durum dikkate alınarak yapılmasıdır. Geceleri meydana gelen olaylarla gündüzleri meydana gelen olaylar arasında farklar olabileceğinden, kullanılabilir polis gücünün, gerçek ihtiyaçları karşılayabilecek bir şekilde görevlendirilmesi gerekir.³³ Suç önleme ile ilgili bir başka konu da polisin, suçların önemine göre önleyicilik, müdahale taktikleri ve personel politikasını belirlemesidir. Polis, önemli suçlara ağırlık vererek daha az önemli gördüğü suçlara bir anlamda legalite kazandırmakta, bunlara tolerans gösterildiği izlenimi vermektedir. Caydırıcılık mekanizmasının işlerliğinin devamı için, polisin her suçun çözümü için çaba göstermesi gerekmektedir. Polisin suçlarla ilgili tercih sıralaması yapması, polis-halk ilişkileri açısından da olumsuzluklara sebebiyet vermektedir. Vatandaşların olayların önemi ile ilgili yaptıkları sıralama ile polisin yaptığı sıralama aynı olmayabilmektedir.³⁴ Örneğin, hırsızlıktan yoğun bir şekilde mağdur olunan bir cadde üzerinde polisin trafikle ilgili alkol kontrolü yapması ve

²⁹ DARCAN,Emirhan; Toplum Destekli Polisliğin Gerekliliği Polis Dergisi Sayı 42, s,24

³⁰ DEMİRBAŞ, Timur, 2001, Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık Ankara, s,312

³¹ SOYSAL M., Geleri A., Kaygısız M. ve Arslan T. A., (2001), Önleyici Polis Hizmetleri, Polis Akademisi Yayınları, SFN Yayıncılık, Ankara, 2001. s,602

³² EGM, APK; 2002; 20

³³ SOYSAL M., Geleri A., Kaygısız M. ve Arslan T. A., (2001), Önleyici Polis, s,320

³⁴ SOYSAL M., Geleri A., Kaygısız M. ve Arslan T. A., (2001), Önleyici Polis, s,360

başarılı sonuçlar elde etmesi, vatandaşları memnun etmeyecek ve polis-halk ilişkileri bu durumdan olumsuz bir şekilde etkilenecektir.

Suç önleme ile ilgili polisin yetkilerinin yok denecek kadar az olması, polisin kendisini suçu önleyen değil, suçluyu yakalayan kişi olarak nitelendirmesine sebep olabilmektedir. Arama, istihbarat faaliyetinde bulunma, kimlik sorma, bilgi alma, telefon dinleme gibi faaliyetlerin hepsi de, suç işlendikten sonra kullanılabilen yöntemdir.³⁵

1.4.4. Güvenlik Hizmetlerinde Yerelleşme

Ülkemizdeki merkezîyetçi yönetim anlayışının gereği olarak polis teşkilatı da merkezi bir yapılanma içerisinde. Merkezîyetçiliğin gerekçelerinden birisi mevcut gücün dağıtılmak istenmemesi olsa da, kaynakların planlanması ve kullanılmasında merkezîyetçi anlayışın yetersiz olduğu görülmektedir. Güvenlik hizmetleri sunulurken, yerel çevrenin incelenip değerlendirilmesi ve bir takım programların hazırlanarak bunların uygulamaya konulması gerekmektedir. Çünkü güvenlik hizmetlerinin esası, halkın beklenti ve ihtiyaçlarına cevap vermektir. Merkezi bir yönetim anlayışıyla halkın beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamak olanaksızdır. Ayrıca merkezi anlayış, alt kademelerdeki personelin kabiliyetlerinin keşfedilmesini engellemekte, dolayısıyla da, polis organizasyonlarında düşük verimliliğe sebep olmaktadır.³⁶

Polis hizmetlerinin esası, halkın beklenti ve taleplerine cevap vermektir. Her şehrin, hatta her mahallenin farklı asayiş sorunları olabileceğinden, yerel çevre incelenip değerlendirilmeli ve bir takım programlar hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır. Polis güvenlik hizmeti verdiği halkı iyi tanıyabilmek için, halkın demografik yapısını, yaşam biçimlerini ve önceliklerini tespit etmelidir. Polis teşkilatları, vatandaşların fikirlerini sormanın ötesinde, bu fikirlerin geri dönüşümünü olumlu ya da olumsuz yönleriyle halka sunmalıdır. Halkın talep ve beklentileri, konunun uzmanı olan güvenlik birimlerince incelenmeli ve değerlendirilmeli, bunun sonucunda da karar verilmelidir. Buradaki amaç halka, fikirlerine saygı duyulduğunun gösterilmesidir.³⁷

Türk Polis Teşkilatı, merkezi bir yönetim anlayışını benimsemiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü yönetim merkezi olarak, Kaçakçılık ve Organize Suçlar, Terörle Mücadele, Trafik, Güvenlik, Asayiş vb. uzmanlaşmış daire başkanlıklarına ayrılmıştır.

³⁵ KUL, Mehmet ve Fatih Demir; “Emniyet Teşkilatına Sosyolojik Bir Bakış”, Polis Dergisi 26. sayı, 2001.

³⁶ KAVGACI, Halil İbrahim; Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar, Ankara, 1997,

³⁷ DARCAN Emirhan;” Toplum Destekli Polisliğin Gerekliliği” Polis Dergisi Sayı, 42, 2004., s.46

Emniyet Genel Müdürlüklerindeki daire başkanlıkları, illerdeki kendi ilgili alanlarına giren konulara müdahale edebilmekte ve taşradaki faaliyetleri yönlendirebilmektedir.³⁸ Örneğin, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla ilgili bir operasyonu planlayabileceği gibi, trafikle ilgili kontrollerin hangi yollarda hangi zaman dilimleri içerisinde yapılacağına dair yönlendirmeler daire başkanlıkları tarafından yapılabilmektedir.

Her toplumun kendi yapısına ve kültürüne göre güvenlik problemleri olabileceği kabul edilmelidir. Bunun bir sonucu olarak her yerde farklı suç ve mağduriyet durumları ortaya çıkmaktadır. Geleneksel güvenlik anlayışındaki katı yasal çerçeve, çok sayıda ve çeşitte örgütsel kurallardan oluşan katı biçimsellik, nitelikli karar verme sürecini çok yavaş verimsiz ve karmaşık hale getirmektedir.³⁹

Güvenlik sorunlarını yaşayan vatandaşların güvenlik hizmetlerine katılımı sağlanmalı ve güvenlik hizmetleri yerelleştirilmelidir. TDP felsefesinin çıkış kaynağı ve en iyi uygulayıcılardan olan İngiltere’de emniyet müdürüne karşı bir ölçüde bağımsız görev yapabilen ve yarısı hükümetçe atanan, diğer yarısı da halkın seçtiği belediye idaresinde çalışan kişilerden oluşan meclis tarafından yönetilen polis idareleri, mevcut yapılanmaları düşünüldüğünde, güvenlikle ilgili politika ve uygulamaların belirlenmesinde, yerel halkın demokratik bir şekilde yönetime katılmasına meydan verecek şekilde oluşturulmuştur. Polis teşkilatındaki bu yapısal değişimlerin hedefi, bölgede yaşayan insanların suçtan dolayı hayat kalitelerinin düşmemesini sağlamaktır. Halkın hayat kalitesinin yükseltilerek, huzurlu bir yaşam ortamı oluşturulmaya gayret edilmektedir.⁴⁰

İngiltere’de Polis İdarelerinin, 1985 yılında Mahalli İdareler Kanunu doğrultusunda 43 ayrı bölgeye bölünmüş bir şekilde kurulmaları ve bu 43 polis idaresinin her ilin kendi sınırlarındaki güvenlik hizmetlerini, sunmaktan sorumlu tutulmalarının altında yatan neden, bölgelerinin sınırları içinde kalan yerel topluma daha iyi güvenlik hizmeti sunabilmek ve yerel halkın isteklerini dikkate alabilmek gayretidir.⁴¹

Yeni Kamu Yönetimi (New Public Management) anlayışının dayandığı temel paradigmlar ve Toplum Destekli Polislik ilkeleri incelendiği, TDP ilkelerinin

³⁸ DARCAN,Emirhan; Toplum Destekli Polisliğin Gerekliği Polis Dergisi Sayı. 42, 2004. s; 43

³⁹ YALÇIN, İbrahim ve M. Nuri Özulucan; “Özel ve Kamu Yönetiminde Değişim Mühendisliği” ,TİD.74, 2002.s,196

⁴⁰ ŞİMŞEK Hüseyin, (2002), Toplum Destekli Polislik, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Master Tezi.s,94

⁴¹ KAVGACI, Halil İbrahim ve Bekir Çınar, (1997), “Mahalli İdarelerin Polis Üzerindeki Sorumlulukları: İngiltere Örneği” İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı 624, s,579-580

birçoğunun yeni yönetim anlayışına uygun düştüğü görülebilir. TDP düşüncesi, Yeni Kamu Yönetimi (YKY) anlayışının güvenlik hizmetlerinde uygulanabileceği bir model olabilir. YKY düşüncesi ile TDP yaklaşımı arasında paralellikler şu şekilde açıklanabilir;

Birinci olarak, YKY düşüncesi, yirminci yüzyılın egemen bürokrasi anlayışına bir tepki olarak doğan ve Weberyen Bürokratik Model'in verimsiz hantal ve kırtasiyeci yapısına eleştirilen bir gözle bakan bir yaklaşımdır. Şekilci bürokratik modelin kaynak israfına yol açmasının yanında, muhafazakar ve kendi içine kapalı örgütsel yapısı nedeniyle de yeniliklere kapalı olması eleştirilen konulardır. Weber Bürokrasisini reddeden örgüt yapısının dar merkezli, hiyerarşinin esnek olduğu, geniş, yatay çevre ve yerinden yönetim ilkelerini benimseyen bir anlayıştır.⁴²

TDP anlayışı da YKY anlayışında olduğu gibi Weberyen Bürokratik Modeli reddetmektir. Toplumdaki yaşam kalitesini bozan her şeye karşı polisin ve toplumun ortak ve yakın çalışmasını sağlayan bir felsefe olan TDP anlayışı, vatandaşların katılım ve desteklerini sağlamak için onların polislik süreçlerine dahil edilmesini öngörmektedir. TDP anlayışı, Polisin ve vatandaşların, mahallelerinin sıkıntılarını çözmede, yaratıcı, yeni yollar bulmaları konusunda serbest bırakılmalarını talep etmektedirler. Geleneksel güvenlik anlayışına karşı yeni ve yenilikçi bir yaklaşım olan TDP'nin ana hedefleri şunlardır.⁴³

- Polis ve vatandaşlar birlikte çalışır,
- Yenilikçi problem çözme tekniğinden faydalanılır,
- Kendi bölgelerinde sahiplenme ve sorumluluk duygusu vardır,
- Toplum ile devamlı irtibat ve danışma içerisinde bulunulur,
- Toplumun polislik faaliyetlerinde etkin olma şansı vardır.

NPM ilkeleri incelendiğinde TDP 'nin yukarıda sayılan amaçları ile benzerlikleri olduğu görülebilir. NPM yaklaşımında vatandaşların yönetime katılmalarına imkân tanınmaktadır. Vatandaşlar, müşteri olarak algılanmakta ve onlara farklı seçenekler sunulurken vatandaş odaklı bir yönetim anlayışı benimsenmektedir. Her iki anlayışta da toplum ile devamlı irtibat ve danışma halinde bulunma ve yönetime daha fazla katılma anlayışı vardır.

⁴² BİLGİÇ Veyse; "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı, Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar Seçkin Yayınevi (Editörler Asım Balcı ve Diğerleri) 2003;s,35).

⁴³ APAN Ahmet; "Toplum Destekli Polislik" Polis Dergisi Sayı 42,2004;s, 13

TDP nin dört temel taşı ise şunlardır.⁴⁴

- Toplumsal danışma
- Sorunu analiz
- Sorunu çözme
- Yönetimle iletişim

Görüldüğü gibi TDP anlayışı Geleneksel Bürokratik Modelin aksine, yenilikçi problem çözme anlayışını benimseyen, toplumun polislik faaliyetlerine katılabilmesi ve yönetimle devamlı olarak iletişim kurabilmesini sağlamayı ve sorunları çözmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Örgütsel yapı düşünüldüğünde, Geleneksel Yönetim Anlayışı'nın, büyük merkeziyetçi örgütlenme, katı hiyerarşik örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma, biçimsellik ve kuralların tamamının TDP anlayışı ile bağdaşmadığı görülebilir. TDP anlayışında, büyük ve merkeziyetçi örgütlenme yerine polislerin halkın arasında daha yoğun bir şekilde bulunabilmesi için Japonya uygulamalarında olduğu gibi(polis noktaları ve kulübelerde bulunan polis memurlarının halka yardımcı olmak ve güvenlik sorunlarını çözmek için yerel nitelikli küçük örgütlenmelere sahip olduğu görülmektedir. Güvenlik hizmeti sunulurken, yerel çevrenin incelenip değerlendirilerek bir takım programların hazırlanması ve uygulanmasını öngören TDP anlayışı, halkın talep ve beklentilerine cevap verebilmek için yerelleşmeyi benimsemektedir.⁴⁵

Yerelleştirilmiş ve kişiselleştirilmiş polislik hizmeti sunan Toplum Destekli Polisler, sorumluluk bölgeleri dâhilindeki her türlü talep ve beklentiye cevap vererek, gerektiğinde yakalama gibi işlemlerde yapabilmektedir. TDP anlayışı, Adem-i Merkeziyetçi uzmanlaşmaya karşı olmayan ancak her polisin genel bilgi ve becerilere sahip olmasını öngören, esnek, geniş görev ve yetki veren, performans odaklı, katılımcı yönetimi arzulayan bir yapı içerisindeydir. TDP anlayışında, halka açık iletişim kurulması, toplumsal katılımın sağlanması, görevlilerin inisiyatif alabilmeleri ve esneklik prensipleri esastır. Geleneksel polislik kültürünün aksine “hizmet odaklı” bir anlayış olan TDP, toplumun ihtiyaçlarına göre hareket eden, bürokratik yönetim yerine stratejik yönetimi esas alan bir yaklaşımdır.⁴⁶ Çünkü Stratejik Yönetimin amacı, organizasyonun gelecekteki performansının artırılması, karlılık ve verimliliğin yükseltilmesidir. Stratejik Yönetim, organizasyonda vizyon ve misyonun tüm çalışanlar tarafından ortak değer olarak kabul edildiği, organizasyonun dış ve iç çevresinin analiz

⁴⁴ APAN Ahmet; “Toplum Destekli Polislik” Polis Dergisi Sayı 42,2004;s, 15

⁴⁵ KAVGACI, Halil İbrahim; Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar, Ankara 1997;s,628

⁴⁶ ALAÇ, Ali Erkan; (2005), “İnsan Hakları Bağlamında Eğitimcilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları”, TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, s.13.

edilebilmesine imkan sağlayan, ekip çalışmasına, rekabete ve problem çözme anlayışına dayanan bir yönetim düşüncesidir.⁴⁷

İkinci olarak, YKY anlayışının devlete yüklediği roller ve TDP anlayışının öngördüğü devlet-vatandaş ilişkileri, benzerlikler arz etmektedir. Bürokrasinin vatandaş eliyle denetiminin sağlanması, performans ölçümünde dikkatin girdilerden çok çıktılara kaydırılması, devletin, kamu hizmetlerinin sunumunda özel ve gönüllü kuruluşlar arasında katalizör görevi yapması düşüncesi hem TDP yaklaşımında ve hem de YKY anlayışında bulunmaktadır. Ayrıca, katılımcı anlayış ve desantralizasyonun teşvik edilmesi, vatandaşların, müşteri olarak algılanması ve müşteri / yurttaş memnuniyeti ilkeleri de her iki anlayışta mevcuttur. Ancak, belki de TDP anlayışının YKY düşüncesinin güvenlik hizmetlerindeki yansıması olabileceğini en çok düşündüren ilke, sorunların henüz ortaya çıkmadan çözülmesi gerektiği düşüncesidir. TDP yaklaşımının özü zaten suçların henüz işlenmeden önlenbilmesine dayanmaktadır. Hizmetlerde etkinliğe, verimliliğe, müşteri merkezli hizmet anlayışına vurgu yapan YKY anlayıřı⁴⁸TDP ilkeleri ile örtüşmektedir. TDP anlayışının da hedefi, etkin, verimli, vatandaşların memnun olacağı güvenlik hizmetlerini sunabilmektir.

Üçüncü olarak, YKY yaklaşımı, Geleneksel Yönetim Anlayışı'nın sorumluluk konusunda, yalnızca siyasi liderliğe karşı olan tutumunu genişleterek, üretilen hizmetlerden dolayı, halka karşı da sorumluluk duyulması gerektiđini⁴⁹ ifade etmektedir. Ve bu yaklaşımın da TDP felsefesi ile örtüştüğü söylenebilir. TDP düşüncesinde, vatandaşlar güvenlik hizmeti sunumunun her aşamasında yönetime katılma olanaklarına sahiptirler. Güvenlik hizmetleri çalışanları da vermiş oldukları hizmetlerin sonuçlarından, yalnızca amirlerine karşı değil, vatandaşlara karşı da sorumludurlar. Yeni yönetim anlayışı, devletin toplumdaki rolünü; hükümet, bürokrasi ve vatandaşlar arasındaki ilişkileri yeniden tanımlamayı ve biçimlendirmeyi öngören, devletin asli fonksiyonlarına çekilerek daha etkin hale getirilmesi, vatandaşların kamu yönetimi karşısındaki konumunu ve yönetime katılma olanaklarını geliştirmeyi amaçlayan bir

⁴⁷ AKTAN, C.Can;2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri 2, Stratejik Yönetim, İstanbul,Tügiad Yayını,1999.

⁴⁸ AL, Hamza; Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilim Adamı Yayınları, Kasım 2002;s,35

⁴⁹ BİLGİÇ Veyse; "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Yönetimde ağdaş Yaklaşımlar, Seçkin Yayınevi (Editörler Asım Balcı ve Diğerleri) 2003.s,36

yaklaşımıdır.⁵⁰ Aynı şekilde TDP anlayışının özü de geleneksel güvenlik anlayışının tersine, vatandaşların talep ve beklentilerini dikkate alarak güvenlik hizmeti sunma yaklaşımına dayanmaktadır. Bu noktadan bakıldığında TDP, YKY'nin güvenlik hizmetlerine yansması şeklinde algılanabilir.

Geleneksel güvenlik anlayışı ve bundan TDP anlayışına geçiş konusu çalışmanın ilerleyen bölümünde ele alınacaktır. Bu bölümde Geleneksel Güvenlik Anlayışına ilişkin açıklamalar yapılmaktadır. Ancak şunu belirtmek gerekir ki, geleneksel yönetimden YKY anlayışına geçiş konusundaki değişim süreci ile geleneksel güvenlik anlayışından TDP anlayışına geçiş süreci benzerlikler arz etmektedir. TDP'nin öngördüğü ilkelerle, YKY anlayışının ilkeleri arasındaki benzerlikler, bu konunun anlatıldığı bölümdeki tablolarda da ortaya konulmuştur.

1.4.5. Klasik Güvenlik Hizmetleri Anlayışından TDP Anlayışına Geçiş

Toplum halinde yaşayan insanlar, toplumun genel düzenini sağlamak ve asayiş tesis etmek amaçlarıyla çeşitli isimlerde polis teşkilatları kurmuşlardır. Otoriter ve totaliter sistemle yönetilen ülkelerdeki polis teşkilatları, bu siyasal rejimlerin vazgeçilmez unsurlarındandır. Bu tür rejimlerde, polis teşkilatları, halka hizmetten ziyade mevcut düzenin korunabilmesi ve devam ettirilebilmesi amacıyla çalışmaktadırlar. Ancak, demokratik ülkelere baktığımızda ise, polisin vatandaş merkezli çalıştığını ve vatandaşların talep ve beklentilerini dikkate alarak güvenlik hizmeti sunduğunu görmekteyiz.⁵¹

Günümüzde polislikte başarı, yakalanan suçluların sayısı ile değil, halkla kurulan ilişkilerin niteliğine, halktan alınan yardımın ve desteğin oranına bağlı olarak değerlendirilmektedir.

Toplumda, polisin saygınlığı, halka vereceği güvene bağlıdır. Halk, polise güvenilebildiği ölçüde saygı duyacaktır. Evrensel anlayış, polisliğin bir korku kurumu olmaktan çıkartılarak bir güven kurumu haline getirilmesini zorunlu kılmaktadır.⁵²

⁵⁰ ERYILMAZ, Bilal; Kamu Yönetimi, İstanbul, 2001s,22

⁵¹ KUYAKSİL, Ali; “Elazığ Emniyet Müdürlüğü- Zülfü Ağar Polis Okulu Müdürlüğü Halkla İlişkiler Konulu Anketten Genel Değerlendirilmesi”, Polis Dergisi, Mayıs.2000. s,2

⁵² EGM.0.63.31-903 sayılı genelge

Klasik suç sonrası polislik anlayışı, sanık ve mağdurun belli bir zaman dilimi içerisinde, belli bir yerde karşılaştığı olayları ele alarak, olayların meydana geliş şekillerini dikkate almadan, sadece mevcut suçu çözmeye yoğunlaşarak güvenliği sağlamayı öngörmektedir. Ancak TDP yaklaşımında ise, suçların yeniden işlenmemesini sağlayabilmek için, suçların nerede, ne zaman, kimler tarafından, nasıl işlendiği ve bunun sonucunda nasıl bir mağdur profili çıktığının tanımlanması gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. Suç şekillerinin; yer, zaman, suçlu ve mağdur açısından ayrıntıları belirlenerek, elde edilen bulgular doğrultusunda bilimsel olarak suç ve suçlu tahminleri yapılarak suçlar oluşmadan önlenilebilecektir.⁵³

Geleneksel Polislik Anlayışı ile TDP anlayışının yapısal açıdan, kültürel açıdan, strateji ve yönetim açılarından kıyaslanması aşağıdaki gibidir.⁵⁴

YÖNETİM 1	
GELENEKSEL POLİSLİK	TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK
Bürokratik Yönetim	Stratejik Yönetim
Yönetimsel Yönetim	İnsanların Yönetimi
Mevcut Sistemi İdare Etme	Değişim Yönetimi
YÖNETİM 2	
Yönetimsel yönetici	
Planlama, Organizasyon, Bütçeleme, Değişimci lider	
Geleceği göz önünde bulundurma	
Yeni yöntemler	
Kendi ile başlama	
Fırsatları iyi değerlendirme	
Ekip çalışmasını temin etme	

⁵³ GOLDSTAİN,1979; 238

⁵⁴ ALAÇ, Ali Erkan; (2005), “İnsan Hakları Bağlamında Eğitimcilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları”, TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, s.13.

YAPISAL AÇIDAN	
GELENEKSEL POLİSLİK	TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK
Merkeziyetçilik	Adem-i Merkeziyetçilik
Uzmanlaşma	Uzmanlaşma + Genel Bilgi
Standardizasyon	Esneklik
Emir- Komuta	Kalıcı Yönetim
Yönetim Statükosu	Değişim Liderliği
Kısa Dönem Stratejisi	Uzun Dönem Stratejisi
Sınırlı Görev Yetkisi Olan Memur	Geniş Görev Yetkisi Olan Memur
Dar Kapsamlı Eğitim	Geniş Kapsamlı Eğitim
Kurallar, Emirler, Düzenlemeler	Destekleyici Düzenlemeler
Performans: Niceliksel	Performans: Niteliksel

KÜLTÜR	
GELENEKSEL POLİSLİK	TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK
Hiyerarşi+Otorite	Katılım
Var Olan Prensipler	En İyi Hizmet Sunma Prensipleri
Uyulacak Kurallar	İnisiyatif
Statüko	Uygulanabilirlik+Esneklik
Kapalı Sistem	Açık İletişim
Kurum İçi Birliktelik	Dışa Açık Profesyonellik

Tablo 1.4.5: Toplum Destekli Polislikte Yönetim Özellikleri

Polisin, Toplum destekli hizmet sunabilmesi için bu stratejiyi ve yaklaşımları uygulayabilecek lider özellikli yöneticilere ihtiyacı vardır.

Bu yöneticiler, geleneksel otoriter tarzı terk eden, örgüt amaçlarında birlik sağlayabilen, karar alma mekanizmasına alt kademeleri de dahil eden takım çalışmasına inanan problemler karşısında sorun değil çözüm arayan insanları ayıran örgütsel engelleri ortadan kaldıran yöneticilerdir.⁵⁵

⁵⁵ KIVRAK, Arif, Kaan Böke; Davranış Bilimleri Emniyet Genel Müdürlüğü Basım Evi Haziran 2003.

1.4.6. Güvenlik Anlayışının Değişimi

Devletin vatandaşlarına olan bakış açıları, sundukları hizmetlerin politikalarına da yansımaktadır. Güvenlik hizmetlerinde henüz demokratikleşmemiş ülkeler, “baskıcı” (coercive) olarak isimlendirilen, halka danışılmadan tespit edilen ve halka yeteri kadar tanıtılmayan politikalar izlemektedirler. Bu tür güvenlik örgütleri, yaptıkları görevi bir hizmet (service) olarak görmekten ziyade, bir kuvvet (force) uygulaması olarak algılamaktadırlar. “Militari” ya da “yarı militari” olarak da adlandırılan bu güvenlik örgütlerinde memurlar, devletten aldıkları ücret karşılığında görev yaparlar. Devlet, yapılan görevin niteliği ve niceliği konusunda bütün kararları verirken, halk için neyin iyi, neyin kötü olduğunu da halktan iyi bilmektedir. Dolayısıyla güvenlik konusundaki ihtiyaçları halktan zaten daha iyi bildiğini varsayan Devlet, halka danışma gereği duymamaktadır. Bu tür bir güvenlik teşkilatının denetimi de yalnızca kendi görevlileri tarafından yapılmaktadır. Bu yaklaşıma göre suçların önlenmesi adına, vatandaşlarla iyi ilişkiler kurmaya veya halkın desteğini alma konusunda fazla bir gayret sarf etmeye gerek yoktur. Çünkü halk devlete ve polise doğal olarak güvenmektedir. Demokratik ülkelerde ise, “uzlaşmacı polislik” veya “demokratik polislik” şeklinde de isimlendirilen, kendisini halkın hizmetinde gören ve yapmış olduğu görevleri halkın talep ve beklentilerine göre yapan ve yaptığı işi de bir hizmet (service) olarak algılayan güvenlik örgütleri bulunmaktadır.

Demokratik ülkelerde güvenlik örgütleri, hukuka bağlı ve hukukla sınırlı olmak mecburiyetindedir. Demokrasilerde güvenlik güçleri, meşruiyetini kanunlardan almaktadır. Güvenlik güçlerinin başarısı da polisin ancak halkın bir parçası olmasına, halkla iyi diyalog kurmasına ve gönüllü olarak halkın desteğini yanına almasına bağlıdır. Demokratik toplumlarda güvenlik güçleri, kendilerinin insan haklarının doğal koruyucuları olduğu bilinci ile hareket etmelidirler.⁵⁶

Toplum Destekli Polislik anlayışı, halkla polis arasındaki ilişkiyi radikal şekilde değiştirmeyi, toplum problemlerinin altında yatan nedenleri bulmayı ve sosyal alandaki yaşam kalitesini artırmayı vaat etmektedir. Türkiye’de TDP alanında önemli çalışmalar yapan ve Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığının açmış olduğu İnsan Hakları Bağlamında Eğiticilerin Eğitimi kurslarında TDP dersleri de veren Alaç’ın bu derslerdeki sunumuna göre değişebilecek olan TDP uygulamalarının genel prensipleri şunlardır.⁵⁷

⁵⁶ ÖZTUĞ, Ferruh; Halkla İlişkiler ve İletişim, A.Ü Yayını, Eskişehir, 2003,s,4-9

⁵⁷ ALAÇ, Ali Erkan; (2005), “İnsan Hakları Bağlamında Eğiticilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları”, TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, s. 7

- İnsan haklarına saygı
- Tüm çalışanların katılımı
- Problem çözümü
- Halkın ve Polisin birlikte sorumluluğu
- Toplumsal değerlere saygı
- Hesap verme sorumluluğu
- Anlaşılabilirlik ve güvenilir olma
- Onurlu olma

Toplum ve Polisin birbirine bağlı olması ve güvenli bir çevre oluşturabilmek için çaba sarf eden TDP'nin dayanak noktaları ise:

- Halkın polis hizmetlerini yönlendirme isteği
- Suç oranının azaltılması
- Hesap verme sorumluluğu
- Halkın beklentileri
- Geleneksel polisliğin eksiklikleri
- Polisin topluma olan ihtiyacı olarak belirtilmiştir.⁵⁸

Görüldüğü gibi, geleneksel güvenlik anlayışının eksikliklerinden ve suçla mücadelede yetersiz kalmasından yola çıkılarak ortaya atılmış olan TDP yaklaşımı ile Geleneksel Yönetim Anlayışı'nın yönetim problemlerine çözümler bulamaması sonucu ortaya çıkan NPM anlayışı arasında ilkesel olarak yakınlıklar mevcuttur. Hem NPM anlayışında ve hem de TDP anlayışında vatandaş odaklı bir hizmet anlayışı düşüncesi hakimdir.

Geleneksel Güvenlik Anlayışı ile suça ait tüm problemlerin tespit edilmesi ve çözümlenmesi mümkün görülmemektedir. Suçun sosyolojik, psikolojik ve biyolojik sebeplerinin araştırılması, çözüm önerilerinin bulunması ve suç işlemeden, sebeplerinin ve işleme fırsatlarının çeşitli müdahale stratejileriyle azaltılması gerekmektedir.

21.yüzyılın başında, hızla değişen ihtiyaçlar ve beklentiler ışığında güvenlik hizmetlerinin organizasyon yapısı ve uygulamaların incelenmesi ve yeni polislik politikalarının oluşturulması gerekmektedir. Türk Polis organizasyonu da Avrupalı meslektaşlarıyla, eğitim, yönetim ve yasal açılardan eşit hale getirilmelidir. Polis hizmetlerinde yüksek standardı tutturabilmek için kamu yönetimindeki Toplam Kalite

⁵⁸ ALAÇ, Ali Erkan; (2005), "İnsan Hakları Bağlamında Eğitimcilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları", TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, s. 8

Yönetimi (TKY) felsefesi uygulanmalıdır. Halkın polisten memnun olmasını hedefleyen TDP anlayışının başarılı olabilmesi için TKY'nin esas alınması gerekmektedir. Bu felsefe üç element üzerine kurulmuştur.⁵⁹

1. Kültür: Organizasyonun çalışma felsefesi kültür olarak adlandırılmaktadır. Türk Polis organizasyon kültüründeki değişim, polislik anlayışının önleyici hizmetler ekseninde olmasıdır. Vatandaşların güvenlik hizmetlerine katılmaları gerektiğine inanmak ve bu amaçla çalışmalar yapmak değişimin başlangıcı sayılabilir.

2. Müşteri: Polis hizmetlerinin müşterileri vatandaşlardır. Yalnızca meydana gelen olaylara müdahale edici yaklaşımlar, polisle halkın irtibatını en az seviyeye indirmektedir. Oysa sağlıklı bir güvenlik hizmeti sunabilmek için bu irtibatın olabilecek en üst seviyeye çıkarılması gerekmektedir.

3. Başarı: Polisin toplumdaki rolünün nasıl algılandığı konusu, polis başarısının ölçülmesinde önemli rol oynamaktadır. Polislik hizmetlerindeki başarı, tutuklanan sayısı, çalıntı malların bulunma oranı gibi bir takım istatistikî kriterlerle ölçülmektedir. Ancak polisin başarısı, halkın polisten beklentilerinin yerine getirilmesiyle ölçülmelidir. TDP anlayışı da böyle bir başarı biçimini kabul edip uygulamak istemektedir.

1.4.7. Suçla Mücadele Halkla İlişkilerin ve Halkın Desteğinin Önemi

Toplumun ortak sorunlarından birisi olan suç, sosyal bir olgudur. Suç önlemek, gelişmiş ülkelerde yalnızca polisin üstlenmesi gereken bir görev değildir. Polis örgütünün en saygın kurumlardan biri sayıldığı İngiltere' de polislik, korku ve güç kullanımı ile değil, güvene dayalı olarak toplumsal katılımı gerçekleştirilmektedir. İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre polisin kendisinin yakaladığı suçlular, toplam suçluların ancak %17'sini oluştururken, kalan % 83'ü ise toplumun güvenlik hizmetlerine aktif katılımı yoluyla yakalanmıştır.⁶⁰ Başka bir araştırmanın sonucuna göre ise, işlenen suçların %90'ı toplum desteği ve polisle halkın kurduğu iyi ilişkiler sayesinde aydınlanmakta, güvenlik birimleri kendi çabalarıyla olayların yalnızca %5'ini aydınlatabilmektedir.⁶¹ Bu istatistikî bilgiler, toplumun polislik faaliyetlerine

⁵⁹ KAVGACI, Halil İbrahim; Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar, Ankara 1997;s,626-628

⁶⁰ SEVİNDİK, Aytakin; Çevik Kuvvet Rehberi, İstanbul,1997.

⁶¹ ÖZTÜRK, Nurullah;"Örgütsel ve Fonksiyonel Açından Emniyet Genel Müdürlüğünün Halkla İlişkileri", Polis Dergisi, 22.sayı,2000.s,275

katılımının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Polis, alkolü araç kullanımı, şiddet suçları gibi bir takım suçları önleme konusunda başarılı olabilse de, genel olarak polisin suçların önlenmesindeki başarısı ve yalın katkısı tartışmaya açık bir konudur. Bu ifadeyi destekleyici anlamda bazı sosyologlar, işsizlik, fakirlik, aile yapısındaki bozukluklar gibi suç nedenlerine yönelik çalışmalar yapılmadan, polisin suç önlemeye ilişkin etkisinin sınırlı kalacağını vurgulamışlardır.⁶²

Polisin suç önleme konusunda en büyük silahı, halkın destek ve güvenini kazanmaktır. Polis, halka, suçun bir toplum sorunu olduğunu ve suçun ancak halkın katılımıyla önlenebileceğini anlatmak zorundadır. Halka bunu anlatabilmek için halkla ilişkilerin bütün araçları kullanılmalıdır. Polislik bir güven ve sorumluluk mesleğidir. Polisin toplumda saygınlık kazanabilmesi için, halka güven verebilmesi gerekmektedir. Polis, güvenilen, “emniyet edilen”, dürüst, çalışkan ve hakkında en küçük bir olumsuz söylentiye yer bırakmayan bir görevli olmalıdır. Aynen İngiliz polisinde olduğu gibi polislik bir “korku” korumu olmaktan çıkarılıp, bir “güven” kurumu haline getirilmelidir. Böylece suç önlenmesi kolaylaşacağı gibi, polisin saygınlık ve başarı oranı da buna paralel olarak artacaktır.⁶³

Demokratik toplumlarda polis, halk ile birlikte halkın yararı için vardır. Güvenlik hizmeti, sosyal ve insani bir hizmettir. Bu hizmetin amacı da aracı da insandır. Polis, toplumda sosyal düzeni güvenlik içinde sürdürebilmek ve halkın işini ve günlük yaşamını normal bir şekilde devam ettirebilmesi için çaba gösterirken, bu görevleri toplumun barışını sağlayarak toplumsal uzlaşma ortamı oluşturarak, halkın desteğini yanına alarak yapabilecektir. Böylece polis-halk kaynaşması ve dolayısıyla devlet-millet bütünleşmesi gerçekleşmiş olacaktır. Polisin halka karşı saygılı olduğu, halkla bütünleşebildiği, halkın da polise sahip çıktığı toplum, modern bir toplumdur.⁶⁴

Etkili bir güvenlik hizmetinin öncelikli hedefi, suçun önlenmesi, eğer suç işlenmiş ise, suçluların yakalanması ve suçun aydınlatılmasıdır. Polisin başarısının göstergesi, halkın huzurunun sağlanması, can ve malının korunmasıdır. Ancak bu amaçların gerçekleştirilebilmesi, büyük ölçüde halkın yardım, destek ve işbirliğine

⁶² DARCAN, Emirhan; Toplum Destekli Polisliğin Gerekliliği Polis Dergisi Sayı. 42, 2004. s; 50)

⁶³ KULOĞLU, Gökhan;”Polis-Halk İşbirliği”,Polis Dergisi, sayı 42, Ankara,2004. s,52

⁶⁴ FINDIKLI Remzi, (19-21 Ekim 1994), ‘Polis Hizmetlerinde Verimlilik’Ankara, s. 278-282).

bağlıdır.⁶⁵ Yapılan araştırmalar, sivil halkın çevrede bulunmasının, polisin çevrede bulunması kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bir toplumda halkın polisle işbirliğinin %5 veya %10'luk artışının tam donanımlı polis kuvvetlerinin %50 veya %60 artırılmasından daha etkili olduğu ortaya konulmaktadır.⁶⁶

1.4.8. Halkla İlişkilerden Toplum Destekli Polisliğe Geçiş

TDP anlayışı, Halkla İlişkiler anlayışının halkla işbirliğine dönüştürülmüş şeklidir. Başka bir ifade ile yerel nitelikte güvenliğin sağlanmasında polis ve halkın birlikte sorumluluk alarak yine birlikte çalışmasıdır.⁶⁷ Bu değerlendirmeye göre TDP anlayışının, halkla ilişkiler anlayışından daha katılımcı bir yaklaşım olduğu söylenebilir.

Uluslararası Halkla İlişkiler Birliği'ne göre, halkla ilişkiler, özel veya kamu kesimlerinde faaliyet gösteren bir kuruluş veya kurumun, ilişkide bulundukları kimselerin anlayış, sempati ve desteğini elde etmek üzere, sürekli olarak yapmış olduğu bir yönetme görevidir. Verimli bir haberleşme sistemi kurmak, kurum ve kuruluşlar içinde insani ilişkiler alanında büyük ölçüde sempati oluşturmak, bir faaliyet hakkında en kapsamlı bilgileri sağlamak amacını güden halkla ilişkiler faaliyetleri, kendi tutumumuzun doğru olduğuna başkalarını da inandırabilme işidir.⁶⁸

Polis, güvenlik hizmeti verdiği toplumdan ayrı değil, onun bir parçasıdır. Polisin verdiği hizmetler, başından sonuna kadar halk içindir. Polisin halkla ilişkilerinde atacağı her olumlu adım, faydalı sonuçları oluşturacak ve polisin kendisine dönecektir. Aslında burada döngüsel bir sürecin olduğu kabul edilebilir. Diğer bir ifadeyle, polisin halkla ilişkiler faaliyeti, hem halkın yararını artıracak, hem de polisin görev başarısını artıracaktır. Halkla ilişkilerin iki işlevinden birisi çevreyi tanımak, diğeri ise örgütü çevreye tanıtmaktır. Kurumlar, çevrelerini tanımlarken, hizmet verdikleri konularla ilgili halkın düşüncelerini de öngörebilmektedirler.⁶⁹

Polis verdiği hizmetleri ve faaliyetlerini, kamuoyuna anlatmaya, duyurmaya ve halkın sempatisini kazanmaya gayret ederken, aynı zamanda, kamuoyundan gelen

⁶⁵ SAYIL, Altay Polis Çalışmalarının Toplumsal Görünümü, Başaran Matbaası, İstanbul, 1989,s,37

⁶⁶ SOKULLU, Füsün; Polis, Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt-Kültürü ve İnsan Hakları, İstanbul,1990 s;37

⁶⁷ AYDINER, Gökhan; "Toplum Destekli Polislik Anlayışı ve Türk Polis Teşkilatında Uygulanması", Polis Dergisi, Sayı 42, Ankara, 2004, s,11-13.

⁶⁸ ERTEKİN Yücel, Halkla İlişkiler Today Yayınları, Ankara1995;s, 11

⁶⁹ ŞEN, Bilal; "Polis-Halkla İlişkileri Bağlamında Polis Radyosu İncelemesi";Polis Dergisi, Sayı 26, Ankara2001.s,462

öneri istek ve eleştirileri değerlendirerek yeni uygulamalara geçecektir. Böylece polis-vatandaş bütünleşmesi olacak ve güvenlik hizmetleri daha verimli bir hale gelecektir.⁷⁰

Halkla ilişkiler mesajı, tek yönlü iletişime dayalı iken TDP düşüncesinde, iki yönlü mesaj iletimi vardır. Halkla ilişkilerde, polisin yapmış olduğu faaliyetler mevcutken, TDP anlayışında halkın, görüş, istek ve önerileri de dikkate alındığından iki yönlü bir iletişim kurulabilmektedir.⁷¹

Halkla ilişkiler kavramını sürekli olarak dile getirmek yerine, halkla ilişkileri düzenleyen, somut, yasalarla da imkan sağlanıp teşvik edilen, halkın da polis hizmetlerine katkıda bulunmasını sağlayan organların oluşturulması gerekmektedir. Toplum desteğinin nasıl sağlanacağı konusunda netlik bulunmadığından bir model sorunu yaşanmaktadır. Bu model TDP modeli olabilir.⁷²

İçişleri Bakanlığı da ülkemizdeki yasal güvenlik hizmetlerinin TDP felsefesi ilkelerine göre sunulması için yayınladığı şu hususlara dikkat çekmektedir;⁷³

1. İç güvenlik stratejileri, salt suç olgusunu değil, aynı zamanda birey hak ve özgürlüklerinin korunmasını öncelikli kabul eden, insan merkezli çağdaş bir yaklaşıma odaklanacaktır.

2. Kişisel yaklaşımlarla ve gündelik emirlerle güvenlik hizmetlerini yönetme anlayışı tamamen terk edilecektir. Bunun yerine, istatistiksel ve bilimsel verilere göre, analitik karar veren yönetim anlayışı hakim kılınacaktır.

3. Kendisini sadece suça müdahale uzmanı olarak değerlendiren ve önleyici hizmetleri “vasıfsızlık” olarak algılamaya başlayan güvenlik görevlilerimiz, dikkatlerini, toplum içinde hızla yaygınlaşan ve doğal güvenliği tehdit eden küçük ve orta ölçekli suçlara da çevireceklerdir.

4. Sorumluluk bölgesinde, suçun işlenmemesi veya azaltılması, en önemli performans ölçütü olarak kabul edilecektir.

5. Suçla mücadele stratejileri, suçtan mağdur olanların mağduriyetlerini en üst düzeyde giderecek şekilde belirlenecektir.

6. Halka yakın çalışan alt kademe personel, halkla işbirliğinin

⁷⁰ AYAZ, Şevket; “Polis-Halk İlişkilerinde Çözümler”, Polis-Halk İşbirliği Sempozyumu, Polis Akademisi Seminer, Konferans, Sempozyum Bildirileri Dizisi:1, Ankara,1995.s,121

⁷¹ ALAÇ, Ali Erkan; (2005), “İnsan Hakları Bağlamında Eğitimcilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları”, TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, s.13.

⁷² APAN Ahmet; “Toplum Destekli Polislik” Polis Dergisi Sayı 42,2004.s, 13

⁷³ EGM, 0710001-93 sayılı genelge

güçlendirilmesine imkan tanınacak şekilde yetkilendirilecektir.

7. Önleyici hizmetler alanında branşlaşmanın sağlanması ve yetişmiş personelin rasyonel esaslara göre atanması için çalışmalar başlatılacaktır.

8. Yeni kuruluş olan önleyici hizmetler yapısının başarılı olabilmesi için, il emniyet müdürlükleri, yapılanması hızla tamamlayacaklardır. Emniyet Genel Müdürlüğü ise, personele verilecek eğitim faaliyetlerini ivedilikle organize ederek planlama ve lojistik çalışmalarını tamamlayacaktır.

9. Her bölgenin, ilin, hatta mahallenin karakteri, yaşam tarzı ve problemlerine uygun toplumsal destekli güvenlik faaliyetleri, durumuna göre mahallin en büyük mülki amiri veya yetkili güvenlik birimi amirinin uygun görmesiyle uygulamaya konulacaktır.

10. Suç, suçlu ve mağdur analizlerinin yapılması için gerekli çalışmalar başlatılacak, Suç analizleri büroları etkin olarak çalıştırılacaktır. Suç analizlerine ve suç haritalarına dayalı olarak yerel güvenlik planları ve bölge rehberleri hazırlanacaktır.

11. Sürekli olarak görev bölgeleri değiştirilen personelde, çalıştığı bölge insanına karşı sorumluluk duygusu zayıfladığından, personelin aynı bölgede, mevzuata uygun olarak uzun süreli çalıştırılması sağlanacaktır. Toplum Destekli Güvenlik Hizmetlerinin, personele ve halka duyulan güven esası üzerine yapılandırılması şarttır.

12. Üniformalı ve motorlu devriyeden oluşan tek tip sokak hizmetleri modeli yerine, suçların önlenmesi için gerekli bilgilere daha kolay ulaşılması, vatandaşların arasında bulunarak suç korkusunun azaltılması, bölge halkıyla çift yönlü iletişim ve tanışma imkanı sağlanması açısından, yaya devriye görevlendirmeleri tercih edilecektir.

13. Taşrada farklı birimlerce oluşturulan devriye ekipleri, müdahale etme ve olayı devralma konusunda sorumluluk karmaşasına yol açmaktadır. Tüm devriye hizmetleri, önleyici hizmet birimleri altında birleştirilerek yetki ve sorumluluk karmaşası önlenecektir. Tek çatı altında toplanan ekipler, daha hızlı organize edilebileceği için, toplumsal nitelikli adli olaylarda daha etkin görev yapabilecektir.

14. Devriye görevlileri, bölgelerindeki esnaf, mahalle, site yönetimi veya okul-aile birliği toplantıları gibi sosyal etkinliklere katılacaklardır.

15. Suçtan endişe duyan her bir kurumun, sivil toplum kuruluşunun ve vatandaşın aktif olarak suçun önlenmesi faaliyetleri içerisine girebilmesi ve katılımında bulunabilmesi için, ilgililerle taşrada ve merkezde, danışma toplantıları yapılacaktır.

16. Halk, suçlu profilleri, suça etki eden faktörler, yeni gelişen suç eğilimleri

ve alınan tedbirler hakkında bilgilendirilecektir.

17. Önleyici hizmet birimleri, vatandaşlara, özel teşebbüslere ve kamu kurumlarına, kendilerini ve tesislerini ilgilendiren güvenlik sorunlarına dair danışmanlık hizmetleri sunacaklardır. Bunun için, başvuruları kolaylaştıracak çözümler yerinde geliştirilecektir.

18. Güvenlik birimlerinin temel eğitimlerinde, Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti anlayışını kazandıracak içerik ve yöntemlere daha fazla yer verilecektir. Güvenlik eğitimi veren enstitü, fakülte veya yüksekokullarda alana ilişkin bilimsel çalışmaların arttırılması sağlanacaktır.

19. Güvenlik eğitim kurumları, genç kitlelerin suçtan korunabilmesi için, özellikle ilköğretim ve lise öğrencilerine yönelik olarak, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yer aldığı kısa süreli yaz kampları, kurslar ve benzeri etkinlikler düzenleyeceklerdir.

20. Öğrencileri suç işlemekten ve suçlulardan korumak için verilen, uyuşturucu, asayişe müessir olaylar ve terör hakkında eğitim programları uzmanlarla birlikte geliştirilecek, amaçları, içeriği ve yöntemleri bilimsel olarak belirlenecek ve daha sonra uygulanacaktır.

21. Sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak, suçla mücadele konusunda panel, sempozyum, konferans ve seminerler düzenlenecektir.

22. Bölümleri uygun olan üniversitelerde, Suçla Mücadele Araştırma Merkezleri oluşturulması için, Valiliklerce gerekli girişimler başlatılacaktır.

23. Uygulamada terim birliğini sağlamak üzere, her türlü yazışma ve faaliyetlerde bu genelgede tanımlanan “Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti” ifadesi kullanılacaktır.

Görüldüğü gibi TDP anlayışı, ülkemizdeki güvenlik kuvveti kavramını “Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti”ne dönüştürmek üzere uygulamaya konulmuştur. Aslında İçişleri Bakanlığı’nın bu genelgesi TDP anlayışının sistematik uygulamalarının ülkemizde başlaması konusunda bir milat sayılabilir.

1.5. TDP Unsurları (Kapsamı)

Bu yöntemin ana unsuru hiç şüphesiz, toplumla yakın ilişki içinde polislik hizmetinin sunulmasıdır. Bu temel unsurun dayandığı ilkeler, aynı zamanda Toplum Destekli Polislik ifadesinin de ruhunu meydana getirir. Bu ilkeler;

- Toplumsal danışma,
- Sorunu analiz,
- Sorunu çözme,
- Yönetimle iletişimidir.

Polisin güvenliği tesis etmek ve bunu korumak gibi zorluk ve kollektivite içeren bir görevi vardır. Toplumu bir balık olarak kabul edersek; güvenlik, denizdir. Güvenlik, denizin balığı kuşattığı gibi toplumu ve her birey ve hakkı kuşatmalı ve süreklilik arz etmelidir.

Demokratik ülkelerde suç probleminin çözümünde toplumun desteğini almak, toplumun sistematik bir biçimde güvenlik hizmetlerine katılımını sağlamak zorunludur. Bu amaçla geliştirilen güvenlik ilkelerinin başında “saydamlık” , “denetlenebilirlik”, “polislin eğitimi” , “siyasal iradenin desteği” , “sivil katılım” ve “yasal prosedürün verimli ve iyi bir koordinasyon içerisinde olması” ilkeleri gelmektedir. Her şehrin, hatta her ilçenin ve mahallenin kendine özgü sorunları olduğu için, sorunları yaşayan halkın da çözüm önerileri olabilecektir. Türk Polis Teşkilatı’nın yeni bir polislik felsefesine duyduğu gereksinim açıktır. Çok şeyi ifade eden ve dilimizden düşürmediğimiz “Halkla İlişkiler” kavramını konuşmak yerine, halkla nasıl ilişki kurulacağını düzenleyen somut, yasalarla da imkân sağlanıp teşvik edilen, halkın da polis hizmetlerine katılımını sağlayan organları oluşturmamızdır. Toplum desteğinin nasıl sağlanacağı konusu açık değildir ve bir model sorunu yaşanmaktadır. Bu model, özellikle İngiliz polislinin uygulamada başarılı olduğu TDP modeli olabilir.⁷⁴

Belirtmek gerekir ki her ülkenin kendi koşulları bu modelleri görece olarak farklılaştırabilir/farklılaştırmalıdır.

Güvenlik mensupları, yapmış oldukları görevden dolayı, devlete, vatandaşlara ve onların temsilcilerine karşı sorumlu ve etkin bir dış kontrole tabi olmalıdır.⁷⁵ Geleneksel tepkici polislik anlayışının yerini, sorumlulukların ve hesap verme

⁷⁴ APAN Ahmet; “Toplum Destekli Polislik” Polis Dergisi Sayı 42,2004.s, 13

⁷⁵ CERRAH C., ERYILMAZ B.,(2001), Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği ve Açıklayıcı Notlar, Ankara. s,48

durumlarının açıkça belirlendiği, hizmet götüren, vatandaşların güçlendirildiği bir yaklaşıma bırakması gereği ortadadır.⁷⁶

Buna göre, güvenlik mensupları her seviyede yapmış oldukları görevden dolayı, varsa ihmallerinden veya vermiş oldukları emirlerden dolayı şahsen sorumlu olmalı ve halka hesap verebilmelidir.⁷⁷

Kamu çalışanlarının yapmış oldukları görevlerden dolayı yalnızca üstlerine değil, halka karşı da sorumlu olmaları anlayışı, NPM ilkelerindendir.⁷⁸ Kamu çalışanlarının yaptıkları görevle alakalı olarak halka karşı da sorumlu olmaları anlayışı, NPM anlayışın da da, TDP anlayışında da vardır.⁷⁹

Halka karşı sorumluluk duyan ve buna göre güvenlik hizmeti sunan polis, yalnızca üstlerinden takdir almayı değil, toplumun memnuniyetini de amaçlayacaktır. Polis teşkilatının Meşruiyetini halktan alması ve vatandaşların talep ve beklentilerini ve onların memnuniyetini hedefleyerek güvenlik hizmeti üretmesi, NPM ilkelerinden Yurttaş/Müşteri odaklık ilkesi ile bağdaşmaktadır.⁸⁰

Suçla mücadele edilirken güvenlik mensuplarının halkla bir eşgüdüm içinde çalışmalarının önemli bir faydası da, halkın güvenlik uygulamalarına ve polis teşkilatına güveninin artmasıdır. Güvenlik açısından risk taşıyan ortamlar, polisin otoritesini kötüye kullanmasına neden olacağından, bu durum halkın polise tepki göstermesini sağlayacak ve dolayısıyla polis-halk ilişkileri olumsuz etkilenecek kısır bir döngü halinde devam edecektir.⁸¹

Polis –Halk ilişkilerinin incelendiği bir anketin sonuçları⁸²TDP’nin Türk Polis Teşkilatı için gerekli bir program ve felsefe olabileceğini ortaya koyabilecek niteliktedir. Anket sonuçlarına göre, ankete katılanların, %19’u halkın polisten korktuğunu, %23’ü polisin kendisini yeterince sevdiremediğini, %26’sı sayılan bütün sorunların hepsinin var olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, polis-halk ilişkilerinde bazı sorunların olduğu, polisin kendisi yeterince tanıtıp sevdiremediği ortaya çıkmıştır.

⁷⁶ ÖZMEN, Fatma;”Demokratik Topumlarda Suç Önleme Yaklaşımları: Toplum Yönelimli Polislik”, 21.yy’da Polisin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, Ankara,2001.s, 654

⁷⁷ CERRAH C., ERYILMAZ B.,(2001), Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği ve Açıklayıcı Notlar, Ankara.s,48

⁷⁸ HOOD, Christopher; “ Paradoxes of Public-Sektor Manageralism, Old Public Management and Public Service Bargains”, International Public Managment Journal, Vol. 3, Issue 1, 2000.

⁷⁹ DARCAN Emirhan; “Toplum Destekli Polisliğin Gerekliliği” Polis Dergisi Sayı. 42,2004.s,4

⁸⁰ HOOD, Christopher; “ Paradoxes of Public-Sektor Manageralism, Old Public Management and Public Service Bargains”, International Public Managment Journal, Vol. 3, Issue 1, 2000.

⁸¹ SOYSAL M., Geleri A., Kaygısız M. ve Arslan T. A., (2001), Önleyici Polis Hizmetleri, Polis Akademisi Yayınları, SFN Yayıncılık, Ankara, 2001.s, 602

⁸² KUYAKSİL, A.,”155. Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s. 2-25

1.6. TDP İle Geleneksel Polislik arasındaki farklar
(Avantaj- Dezavantaj Karşılaştırması)

Sorular	Geleneksel Polislik	Toplum Destekli Polislik
Polis kimdir?	Kamu düzenini sağlamaktan sorumlu bir devlet kurumu.	Polis halktır ve halkta polistir. Polisler her vatandaşın görevi olan işleri yapmak için maaş alan kişilerdir.
Polis Teşkilatı ile diğer kamu kurumları arasındaki ilişki nasıldır?	Sık sık öncelikler çatışır.	Polis teşkilatı yaşam kalitesini arttırmaktan sorumlu olan kurumlardan biridir.
Polisin rolü nedir?	Suçları çözmeye odaklanmak.	Daha geniş bir problem çözüm yaklaşımı.
Polisin etkililiği nasıl ölçülür?	Yakalama ve tutuklama oranlarıyla.	Suçların ve düzensizliklerin yokluğuyla.
En büyük öncelik nedir?	Yüksek maddi değerli (banka soy.) ve şiddete yönelik suçlar.	Toplumu rahatsız eden herhangi bir problem.
Polis özel olarak ne ile ilgilidir?	Meydana gelen olaylarla.	Halkın problemleri ve hassasiyetleri ile.
Polisin etkinliğini ne belirler?	Yardım çağrılarına cevap süresi.	Halkla işbirliği
Hizmet çağrılarına nasıl bakar?	Eğer yapılacak başka bir polis işi yoksa ilgilenir.	Hayati bir fonksiyon ve büyük bir fırsat.
Profesyonel polislik nedir?	Ciddi suçlara etkili cevap verme.	Halkı yakın tutma.
Ne çeşit istihbarat önemlidir?	Suç istihbaratı (özel suçlar veya seri suçlar üzerine çalışma).	Suçlu istihbaratı (suçlu veya suçlu gruplarının faaliyetleri hakkında bilgi)
Polisin hesap verebilirlik doğasının gereği nedir?	Oldukça merkezileşmiş, kurallarla yönetilen, yönetmelik, politika ve kanunlarla belirlenmiş sorumluluk.	Yerel hesap verebilirlik ve toplumun ihtiyaçlarına özen
Polisin bağlı olduğu üst yönetimin rolü nedir?	Gerekli yönetmelikleri politika kurallarını belirlemek.	Örgütsel değerleri telkin etmek.
Basın ve Halkla İlişkiler bürosunun görevi nedir?	Operasyonel görevlilerin işleriyle ilgilenebilmeleri için rahat kalmalarını sağlama.	Halkla iletişim için gerekli olan kanalları koordine edilmesi.
Polis tutuklamaya nasıl bakar?	Önemli bir hedef olarak.	Bir çok araç arasında biri olarak.
Polis kimin adına çalışır, patron kimdir?	Polis Müdürü, Vali veya Kaymakam.	Vatandaşlar, yöre halkı.
Düşman kimdir?	Suçlular, suç işleyenler.	Sosyal düzensizliğin nedenleri ve halkı veya bireyleri toplumsal birliği ve huzuru bozacak şekilde etkileyen durumlar.
Halkın veya bireylerin rolü nedir?	Suçları ihbar etmek, polisin emirlerine, yönlendirmelerine uymak veya polisin ayağının altından çekilmek.	Suçları veya halkın şartlarıyla ilgili diğer bilgileri polise bildirmek, polisle işbirliği yapmak, suçla ilgili emirleri dinlemek ve mümkün olduğunda yardımda bulunmak. Halk toplumsal standartların ve önceliklerin belirlenmesinde lider rolü üstlenmelidir.
Tablo 1.6.5 Geleneksel Polislikle TDP'nin Polisin Göreve ve Halka Bakışı Açısından Mukayesesi Tablosu.		

Geleneksel polislik reaktif polisliği de içine alan bir yaklaşım olarak gün geçtikçe polis teşkilatları tarafından terk edilmektedir. Aşağıda geleneksel polislikle toplum destekli polislik arasındaki farkları polisin görev alını ve görev anlayışı ile halka bakışı açısından ortaya koyan konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Felsefe boyutunda TDP'yi geleneksel polislikten ayıran üç temel prensip vardır;

1. Toplumun huzur ve güvenliği için sorumluluk paylaşımı,
2. Suç nleme,
3. Polise görevleriyle ilgili takdir hakkı verilmesi,

TDP felsefesi toplumsal düzen ve huzurun sağlanması için sorumluluğun polis ve o toplumu oluşturan yeleri tarafından paylaşılması gerektiğini vurgular. Sorumluluğu paylaşma, polis memurları ile halk arasında yardımlaşmayı ve karşılıklı güveni sağlamak için zaruri olan yeterli ve sık bir iletişimi zorunlu kılar. Buna ilave olarak, sorumluluğu paylaşma halkın suç önlemeye ihbarlar ve mahallesini izleme ve ya devriye grupları organize etme gibi faaliyetlerle daha aktif katılımını gerektirir. Sorumluluğu paylaşma aynı zamanda polisin halkın önemli addettiği sorunlarla ilgilenmesini ve gereğini yapmasını da gerektirir. Sonuçta, polis halkın tümüne saygı göstermelidir. Sorumluluğu paylaşma polis memurlarına, halkla toplantı yapmaları, yaya devriye hizmeti sunmaları ve halkla resmi olmayan etkileşimli iletişimde bulunmaları için verilen zaman olarak da ifade edilebilir⁸³

TDP aynı zamanda suç önlemeye işaret eder. Geleneksel polisliğin suç işlendikten sonra geniş bir şekilde müdahale ettiği yerde, TDP suça neden olan şartları tespit etmek, bunların altını çizmek ve ortadan kaldırmak için çabaları organize etmekle ilgilenir. Bu açıdan TDP, toplumsal hayatı iyileştirme projeleri uygulaması ve geliştirilmesi için sivil toplum örgütleri, diğer organizasyonlar, bölge halkı ve polis görevlilerinin dayanışmasıyla ilgili tipik bir problem odaklılığına sahiptir. Operasyonel olarak, polis memurlarına bu projeler üzerinde çalışabilmeleri için yetenek ve zaman kazandırılması anlamına gelir.⁸⁴

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından aşağıdaki tabloda geleneksel polislikle TDP arasındaki farkları daha kapsamlı şekilde ortaya konmuştur.

⁸³ ROHE, W. M., ADAMS, R. E., & ARCURY, T. A. (2001). Community policing and planning. Journal of the American Planning Association, s,79

⁸⁴ ROHE, W. M., ADAMS, R. E., & ARCURY, T. A. (2001). Community policing and planning. Journal of the American Planning Association, s,79

Geleneksel Polislik	Toplum Destekli Polislik
Motorize devriye hizmeti, halkla irtibat minimum seviyede gerçekleşir.	Bisiklet veya yaya devriyeler polis halk işbirliğini geliştirir.
Memurlar bölgeyi ve halkı çok iyi tanımamaktadırlar.	Memurlar belirli bölgelere atanırlar ve problemler oluşmadan tespit etmek ve çözmekle görevlendirilirler
Bölgeyi ve halkı tanımadıkları için görevli memurlar hakkında ayrımcılık vb. gibi konularda şikâyetler gelir.	Daha az şikâyet, fakat yolsuzluk (görevi suistimal) riski vardır.
Halk daha çok toplum düzeninden ve suç korkusundan endişeliyken polis önem verdiği suçlara odaklanır.	Polis toplumun ihtiyaç ve isteklerine göre önceliklerini yeniden düzenler.
Performans değerlendirmesi, tutuklama sayısı ve olayları müdahale hızı ile ölçülür.	Performans değerlendirmesi, müşteri tatmini ve etkili müdahaleye göre yapılır.
Toplumun katılımı hoş karşılanmaz.	Toplumun katılımını geliştirmek için mahalle (komşuluğu) izleme program, yaya devriye hizmetleri ve eğitim hizmetleri gibi metotları kullanırlar.
Ucuzdur ve daha fazla kaynak gerektirmez.	Daha pahalı bir polislik metodudur, mevcut sistem için ekstra işe almalar, eğitim ve materyal desteği gerektirir.
Biz ve halk (karşı taraf) kültürü daha görünür haldedir.	Biz onlar için varız kültürü vardır.
Kısa dönemli hedefler ve amaçlar, günlük politikalar ana gündem haline gelir ve polis küçük balıkların yakalayıcısına döner.	Uzun dönemli hedefler, reaktif polisin yerini proaktif polislik almıştır.
Sadece polisler suçu aydınlatma aktörüdür	Suç önleme amacıyla polis diğer kurumların ve bireylerin harekete geçirilmesi için liderlik yaparlar.
Politikalar ve uygulamalar tepe yönetimi tarafından belirlenir, emir ve kurallar olarak aşağıya doğru akar.	Sokak(cadde)düzeyindeki polisler karar verme (alma) sorumlulukları vardır ve uygulamada önemli role sahiptirler
Polislik Felsefesi Farklılıkları	
Politika ve uygulamalarını suçlu yönetimiyle belirler.	Toplum yönetimidir.
Profesyonelliğe güvenir.	Daha az bürokrasi vardır ve topluma karşı hassastır.
Polislik Metodu Açısından Farklılıklar	
Oldukça merkezi karar alma yapısı	Ademi merkeziyetçi yönde örgütsel değişim
Reaktif polislik	Proaktif polislik

Tablo 1.6.5. Geleneksel Polislikle Toplum Destekli Polislik Arasındaki Farklar Tablosu.

TDP felsefesi memurların görev yapacakları bölgenin sorunlarına karşı duyarlı olmaları ve halka güven vermeleri açısından sorumlu olmaları için karar alma yetkilerinin artırılmasını gerektirir. Bu felsefeye göre memurlara karşılaştıkları ya da tespit ettikleri sorunları çözmeleri için katı kurallar veya prosedürler seti yerine daha etkili olduğunu düşündükleri çözüm yaklaşımlarını uygulamaları için makul sınırlar içerisinde esneklik verilmelidir. Memurların tutuklama ya da yakalama yerine toplumsal

problemlerin (sorunların) çözmede daha yaratıcı olmaları istenir. Uygulamada bu sıklıkla merkezi olmayan örgütsel yapı ve daha yassı bir komuta yapısı gereği vardır.

TDP uygulamalarının bir takım avantajları yanında dezavantajlarının da olduğunu bilmek TDP'yi daha sağlıklı değerlendirmeye ve ne gibi fedakârlıklar veya zorluklara sahip olduğunun anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Toplum Destekli Polisliğin Avantajları	Toplum Destekli Polisliğin Dezavantajları
Düşük rütbeli memurların (sokak ve cadde sorumlusu seviyesindeki) örgütsel değişim ile yönetime katılması sağlanır ⁸⁵	Hemen hemen her yerde yeni bir yaklaşımdır. Geçmişten gelen bir tecrübe olmadığı için neyin iyi çalıştığı bilinmez ve neyin nasıl yapılacağına dair açık bir kılavuz yoktur
Merkeziyetçi olmayan yapı, halkla polis arasındaki ilişkilerin daha iyi bir hale gelmesini sağlar.(Toplumsal polis algısı pozitif olur, polisi desteklemeye daha fazla yönelirler ve polis toplumun ihtiyaçlarına daha fazla cevap vermektedir. ⁸⁶	Karar almada merkezilikten uzaklaşma ve memurlara takdir yetkisi verilmesi memurların mentor edilmesini (memurlara tavsiyede bulunulmasını) ve performans değerlendirmesini zorlaştırır.
Suçun nedenleri üzerinde çalışmak uzun soluklu çözümler getirir.	Yolsuzluk(görevi suistimal) riski vardır.
Diğer örgüt veya kurumlarla işbirliği ve iletişim gelişir.	Örgüt çaplı büyük değişim ve eğitimde reform şarttır.
Memurların problem tespiti ve analizi yeteneklerinin gelişmesini sağlar.	Geniş bütçe ve insan kaynağı gerektirir. ⁸⁷

Tablo 3.3. TDP'nin Avantajları – Dezavantaj Karşılaştırma Tablosu.

⁸⁵ SKOGAN, 2008, s.52, Adams et al, 2005, s.44, Rohe et al, 2001, s.79

⁸⁶ BENEDİCT, Reed WM., Bower J. Douglas, Brown Ben, Cunningham Roger, (1999), Small Town Surveys, Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol., s.147

⁸⁷ BENEDİCT, Reed WM., Bower J. Douglas, Brown Ben, Cunningham Roger, (1999), Small Town Surveys, Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol., s.150

1.7.Toplum Destekli Polislik Uygulamasında Mali Boyut

Sistemli, etkin ve hizmet sunulan bütün vatandaşlara ulaşılmasını sağlayacak nitelikte TDP hizmetlerinin yürütülmesi bakımından önem taşıyan konularından başında, TDP hizmetleri için yeterli düzeyde mali kaynak ayrılması gelmektedir.

İllerde TDP hizmetleri kapsamında;

- a) İl ve ilçe kent güvenlik danışma kurallarının çalışmalarına,
- b) Halkın ve ilgili kurumlardan temsilcilerin katılımı ile düzenli olarak yapılacak SAHA vb. toplantılara,
- c) İl Yürütme Kurulu (İYK) çalışmalarına,
- d) Topluma yönelik TDP hizmetleri ile ilgili yapılacak memnuniyet ölçümlerine,
- e) Düzenlenecek Vatandaş Katılım Programları(VKP) 'ye sosyal etkinliklere, afiş ve broşür basılmasına, kampanyalara ve diğer faaliyetlere,
- f) TDP hizmetleri kapsamında kurulacak bilgi işlem altyapısına,
- g) TDP hizmetleri kapsamında yapılacak bilimsel çalışmalara,
- h) TDP için gerekli taşıt, araç gereç ihtiyaçlarına,
- i) Emniyet Teşkilatı personeline yönelik yapılacak memnuniyet ölçümlerine, İlişkin giderler için bütçe ayrılır.

Bu giderler ile ilgili bütçe İl Emniyet Müdürlüklerince sağlanır. Yıllık ve dönemsel bütçe teklifleri yapılan planlamalara uygun olarak buna göre yapılır.

Ayrıca gerekli görülen hallerde mali kaynak sağlanması amacıyla Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı'ndan talepte bulunulabilir. Ancak hizmetlerin yürütülmesinde ilgili bütçe kalemleri öncelikli olarak kullanılır.

TDP hizmetlerinin merkezi düzeyde etkin bir şekilde yürütülmesini bakımından EGM'de yıllık veya dönemsel olarak ilgili bütçe kalemlerinde yurt geneline ilişkin düzenlemeler yapar ve teklifte bulunur.⁸⁸

1.8. Toplum Destekli Polislik hizmetlerinde görevli personelin özellikleri

1.8.1 Genel Davranışı

TDP, davranışlarıyla her açıdan bir model, görevine karşı şevk ve heyecanını kaybetmemiş olmalıdır. Mesleki hiyerarşiye uygun davranmalıdır. Mesleğine karşı fedakar, güvenilir, davranışlarında tutarlı ve dürüst olmalıdır. TDP sorumlu olduğu alt

⁸⁸ EGM TDP Hizmet standardı ve uygulamaları Ankara 2009,s,173

görev alanında özverili hizmet, polisin uygulamalarında ve aldığı kararlarda vatandaşın desteğini almasına neden olacaktır. Bu kapsamda polisin iş ve işlemlerine, gerektiğinde vatandaşında gönüllü olarak iştirak etmesi ve yardımcı olması söz konusu olabilecektir.

Herkese eşit davranmalı, aynı zamanda toplumda ortaya çıkması muhtemel ayrımcı yaklaşımları, önlemek için çözümler geliştirilmelidir. Günlük görevi süresince devamlı hareketli olmalı ve karşılaşılabileceği olayların çeşitliliği bakımından yüksek bir tahammül kapasitesine sahip olmalıdır. Sır saklamalı, gerektiğinde yol gösterici olabilmeli ve topluma rehberlik etmelidir. Nazik, ağırbaşlı (vakarlı) ve ciddi olmalıdır. Konuşma üslubu, yaptığı göreve ve mesleki saygınlığa uygun olmalıdır.

Yürüttüğü hizmetleri ile yaptığı iş ve işlemlere ilişkin hesap verebilir olmalıdır. Kendisini başkalarının yerine koyabilmelidir. (Empati kurma)

1.8.2. Yetenekleri

Polis teknik ve taktikleri ile iletişim becerilerini uygulama yeteneği bulunmalıdır. Polis teçhizatı ile araç ve gereçlerini en iyi şekilde kullanabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Sorunlara polis vizyonu ile bakabilmelidir. Toplumsal kesimler ve bireyler arasında gerektiğinde arabuluculuk yapabilme yeteneğine sahip ve teskin edici olmalıdır.

1.8.3. Bilgi Birikimi

Polislik uzmanlık mesleğidir. TDP hizmetleri yürütecek personel, polislik mesleğinin gerektirdiği asgari bilgi donanımına sahip bulunmalıdır. Ait olduğu teşkilatın yapılanması ve hizmet kapsamı dahil devletin genel işleyişi, kamu kurum ve kuruluşlarının yapılanması ve resmi makamlar konusunda belirli düzeyde bilgi birikimine sahip olmalı ve bu bilgisini sürekli güncellemelidir.

Çok işlevli bir çalışan olmalıdır. Farklı işlev ve görevler üstlenebilmelidir. Her TDP bunu sağlamak bakımından sorumlu olduğu alt görev alanında ya da görev yaptığı polis merkezi mntıkasında meydana gelen olaylara/suçlara ilişkin her türlü bilgiye açık olmalı ve “bilgi güçtür” felsefesinden hareketle bilgiyi kullanmayı bilmelidir. Görev yaptığı sosyal çerçevede meydana gelen değişim ve gelişmelere açık ve duyarlı olmalıdır. Sosyal yaşamdaki değişimi ve hayatın günlük akışını iyi okumalıdır. Toplum gündemine uzak kalmamalıdır. Polisin toplum içindeki bir temsilcisi olarak toplumun gündemi ile TDP’nin gündemi uyumlu olmalıdır.

1.8.4. İnisiyatif Kullanımı ve Karar Verme Kapasitesi

TDP hizmetleri genel anlamda yüksek düzeyde inisiyatif kullanmayı ve karar verebilmeyi gerektirir. İnisiyatif kullanımında ve alınan kararların uygulanmasından bağılı olunan amire her halükarda bilgi verilmelidir. TDP hizmet felsefesi çerçevesinde sorunlara anında, hızlı yerinde ve etkin çözümler bulmak inisiyatif kullanmanın önemli bir sonucudur. TDP'ler bireysel hareket etme becerisiyle inisiyatif kullanarak, polisiye hizmetlerin yerine getirilmesinde, bürokrasinin azalmasına ve öncelikle toplum memnuniyetinin teminine katkıda bulunmalıdır. TDP, inisiyatif kullanan birisi olarak sorumluluk alma bilincine sahip olmalıdır.

1.8.5. Sosyal Çevreye Katılımı

Görev yaptığı sosyal çevreye kolayca katılabilecek ve intibak sağlayabilecek özellikte olmalıdır. Görev yaptığı sosyal çevrenin bir parçası ve tamamlayıcı unsuru olduğunu katıldığı çevreye hissettirmelidir. Üniformalı bir vatandaş anlayışıyla hizmet sunmalıdır. Gerekğinde TDP, edindiği sosyal ilişkiler ağını iyi kullanabilmelidir.

1.8.6. Uyum Kabiliyeti

Bireysel ve grup halinde yapılacak çalışmalara uyum sağlayabilmelidir. Ekip çalışması yapma becerisine sahip olmalıdır. Gerekğinde organizasyon yapabilme kapasitesine haiz olmalıdır. Olaylar karşısında esnek davranabilmelidir. Burada en çok dikkat edilmesi gereken nokta olayları gerçekçi bir bakış açısıyla değerlendirebilme (değerlendirilebilir)dir. Çünkü çevresinde olanları gerçekçi bir gözle değerlendirmeyen kişiler yeni oluşumlara uyum sağlamakta zorlanırlar.

Değişimi, yeni fikir ve yaklaşımları memnuniyetle karşılamalıdır. Değişik niteliklerdeki olaylara farklı stratejilerle yaklaşmalıdır. Hizmet koşulları kendisi zorlamadan önce değişmeye açık olmalıdır. Aynı olay ve problemi farklı şekillerde ele alabilmelidir. Değişimi yeni şeyler öğrenmek ve gelişmek için bir fırsat olarak görmelidir. Kendisinden farklı olan insanları (değişik kültürlerden gelen, farklı geçmişlere, deneyimlere ve tutumlara sahip insanlar vs) anlamalı ve hoş görmelidir.

Günlük yaşantısında daha fazla çeşitliliğin ortaya çıkmasına zemin hazırlamalıdır. Yeni yerler ziyaret etmeye yeni insanlar tanımaya yeni beceriler edinmeye vb. açık olmalıdır.⁸⁹

⁸⁹ EGM TDP Hizmet standardı ve uygulamaları s,105 Ankara 2009,

1.8.7. AB Uyum Süreci

Türkiye, Avrupa Birliği (AB) Devlet ve Hükümet Başkanlarının katılımı ile 10 – 11 Aralık 1999 tarihlerinde gerçekleştirilen Helsinki Zirvesi’nde, AB’ye aday ülke olarak kabulü ile adeta yeniden yapılanma sürecine girmiştir. AB müktesebatının geçerli kabul edilerek, üye tüm ülkelerde aynı şekilde olması şartı, aday üyelik statüsünde bulunan Türkiye için de bir ön koşul teşkil etmektedir.

Bu doğrultuda: “Emniyet Genel Müdürlüğü de, AB’nin Adalet, Özgürlük ve Güvenlik alanında (Örgütlü suçlar, Karapara Aklama, Uyuşturucu Maddeler, İltica, Dış Sınırlar, Göç, Vize, Adli İşbirliği gibi konuları içeren alan) ve Siyasi Kriterler alanında (Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Dernek Kurma Özgürlüğü, Barışçı Toplantı Hakkı ve Sivil Toplum, İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Yargının İşlevselliği ve Verimliliği,

Nezarethane Koşulları gibi konularda) Ulusal Programa taahhütlerini ekleyerek katkıda bulunmuş, bu taahhütlerin yerine getirilmesini teminen proje çalışmalarına başlamıştır.

Projelerin kurumsal yapılanmaya katkılarına genel olarak bakıldığında;

Organize suçlar, Karapara Aklama, Uyuşturucu ve İnsan ticareti ile mücadeleye yönelik strateji belgeleri hazırlanmıştır. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi kurulmuştur. Türkiye’nin entegre sınır yönetimi ile iltica ve göç stratejisinin belirlenmesine yönelik eylem planları hazırlanmıştır. Gelecekte kurulacak sınır güvenlik teşkilatının eğitim stratejisi, programı ve müfredatı hazırlanmıştır.

Kolluk birimleri ile yargı mercileri, barolar ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunulmuştur. 28 ilde 30 şube müdürlüğünde 30 standart ifade alma odası yapılmıştır. Polis laboratuvarlarına kalite yönetim sistemi getirilmiş, delillerin olay yerinden en iyi şekilde toplanarak kriminal laboratuvarlara ulaştırılmasından sorumlu olay yeri inceleme uzmanlarının eğitim programları geliştirilmiştir. AB uygulamaları doğrultusunda, Türk Polisinin hizmet, eğitim ve personel sistemleri gözden geçirilmiştir. Toplum destekli polislik birimleri yine bu süreçte oluşturulmuştur.”⁹⁰

⁹⁰ <http://www.isref.org/index.php?pid=43&page=view&id=959> (12.05.2008)

İKİNCİ BÖLÜM

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN İLKELERİ

Toplum Destekli Polislik Düşüncesi ile ilgili önemli çalışmalar yapmış olan Trojano Wicz ve Bucaqueroux, Community Policing isimli kitaplarında TDP ilkelerini şu şekilde sıralamışlardır.⁹¹

TDP anlayışının dayanağı, toplum içerisinde kanunlara saygılı insanların polislik faaliyetlerine katılmaya haklarının olduğu düşüncesidir. TDP anlayışı, toplum ile polisin, suç, suç korkusu, fiziksel ve sosyal düzensizlikler ve komşuluk ilişkilerinin ve gözleminin azalması gibi problemleri çözebilmek için bir araya gelmesidir. Bu yaklaşıma göre halk ve polis, yeni ve yaratıcı suç önleme metotları bulabilmek için, çözüm yolları araştırma noktasında serbest bırakılmalıdır.

TDP'nin organizasyonel stratejisine göre polis teşkilatındaki bütün polislerin TDP organizasyonlarına katılmaları gerekmektedir. TDP sadece TDP birimlerinde çalışan polislerle yürütülen bir güvenlik hizmeti olmamalıdır. Bütün polislerin TDP faaliyetlerine katılmalarının bir faydası da, topluma ait problemlerin çözümü için herkesin odaklanması ve farkındalık oluşturmaktır. Ayrıca TDP, memurlara verilen yetkileri genişletmekte ve mesleki olarak yaptıkları yargılamalara daha anlayışlı yaklaşılmasını sağlamaktadır.

TDP anlayışının sistematik bir biçimde uygulanabilmesi için polis teşkilatlarının ayrıca kurdukları TDP birimleri olmalıdır. Bu birimlerde çalışan memurlar, yalnızca polisle vatandaşlar arasında iletişim kurmakla görevli olmalı, halkla yüz yüze ilişkiler kurabilmelerini kolaylaştırmak için de devriye aracı ve telsiz takibi sorumluluğu ile ilgili görevlerden muaf tutulmalıdır.

Toplum Destekli Polislerin rolü, geniş anlamda, suç, suç korkusu, düzensizlik ve toplumsal çözülme ile ilgili olarak yerel düzeyde üretebilecekleri özgün ve yaratıcı çözümleri keşfetmek amacıyla, gönüllü vatandaşlarla birlikte kanuna uyan bireylerle istikrarlı ve kararlı bir görüşme sürecini yapılandırmaktadır. Toplum Destekli Polis birimleri, acil durumlarda, tabii ki yardım çağrılarına uyacaklar, gerektiğinde yakalama yapacaklardır. Bununla birlikte görev yaptıkları bölgelerdeki vatandaşların hayat kalitelerini geliştirmeye yönelik uzun vadeli önceliklerin uygulanmasına ve yeni gözlem metotlarının geliştirilmesine odaklanacaklardır.

⁹¹AKTARAN, ŞİMŞEK, 2002; 53-55

TDP anlayışı, polis ve hizmet götürdüğü vatandaşlar arasındaki yaygın antipatiyi ortadan kaldırabilme umudu vadeden ve aynı zamanda uyanıklığa ve istismara yol açabilecek durumlardan alıkoyan yeni bir anlayışa işaret eder. Polisle toplum arasındaki bu karşılıklı güvene dayalı ilişki, aynı zamanda polisin; insanları kendi problemlerini çözme konusunda sorumluluk almaya davet eden ve polisin de vatandaşların güvenlik hizmetlerinde daha fazla sorumluluk almaları konusunda katalizör rolü üstlendiği bir ilişkidir. Ayrıca TDP anlayışı, vatandaşların kendi küçük meseleleriyle daha fazla ilgilenmeyi ve acil olmayan konularda daha yavaş bir tepki zamanı öngörse de, bu durum uzun vadede polis birimini, topluma baskı yapan meseleler konusunda insanlarla birlikte uzun vadeli çözümler üretmek üzere çalışmaktan kurtaracaktır.

TDP anlayışı, klasik reaktif polisliğe, proaktif polislik anlayışını da eklemektedir. Bu yaklaşım, bütün polislik hizmetlerini kapsayacak şekilde haftanın yedi günü, yirmi dört saat çalışma esasına dayalı olarak sosyal kontrolü öngörmektedir. Polis, kriz durumları ve suçlara yönelik acil yardım çağrılarına koşmakta ve günlük olaylarla ilgilenmektedir. Fakat TDP anlayışı, Polisin görev alanını genişletmekte, polisliğin sadece suçluları yakalamak değil, suçların önlenmesi noktasında teşkilatın sorumluluk ve etkinliğinin artmasını sağlamak ve potansiyel suç işleme ihtimali bulunanlar hakkında da mevcut risk faktörlerini önceden bilerek, müdahale imkânı sağlamaktadır.⁹²

TDP anlayışı, toplumda yardıma en çok ihtiyaç duyan, çocuk, yaşlı, azınlık, fakir, özürlü ve evsiz gibi insanların hayatlarını koruma ve bunların hayat kalitelerini iyileştirmenin yeni yollarını bulmayı öngörmektedir. Ayrıca TDP, daha önceden kurulmuş Halkla İlişkiler ve suç önleme birimlerinin yapmış oldukları çalışmaları ve bu birimlerde çalışanların ve kanunlara uyan bireylerin saygın ve hesabını verebilecekleri; aktivitelerini özümsemekte ve bu çalışmaların alanını genişletmeyi amaçlamaktadır.

TDP anlayışına göre teknoloji akılcı bir biçimde kullanılmalıdır. Ancak insanlarla konuşmanın ve beraber çalışmanın teknolojiden daha başarılı olacağı, sokaklarda birlikte yürüyen, toplumun meselelerine karşı yaratıcı çözümler sunmak için ortak kanaatlere ve uzmanlığa önem veren insanların önemli olduğu düşüncesi vurgulanmaktadır. Güvenlik hizmeti sunulurken insani yaklaşımların önemli olduğu düşüncesindedir.

TDP anlayışı, özel olarak kurulmuş Toplum Destekli Polis Birimleri yardımıyla vatandaşlarla polis arasında bir köprü kurmaktadır. Ancak hazırlanan programların başarı

⁹² POLAT, Ahmet; Batı Demokrasilerinde Suç Önleme Teknikleri”, Hatay Polis Okulu Dergisi,2003.s;83

ile yürütülebilmeleri için yalnızca Toplum Destekli Polislik birimlerinin değil, bütün polislerin iştirak etmesi gereken bir anlayıştır. TDP yaklaşımı, polis birimleri için, birimin diğer bütün amaçlarının toplumun büyük bir kesimi tarafından desteklenmesinin sağlanması ve toplumun problemlerine ait bilgi ve yardımın temin edilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

TDP, halka anti-merkezcil ve bireyselleşmiş bir güvenlik hizmeti sağlamaktadır. Bu anlayışın temeli, güvenlik teşkilatlarının topluma dışarıdan düzen kuramayacağı fikridir. Ancak insanlar bu teşkilatları günümüzün toplum meselelerini çözme konusunda yardımcı olarak kullanabilecekleri bir kaynak olarak düşünmelidirler. Bunun için de vatandaşlar yüreklendirilmelidir. Bu, uygulanması, daha sonra da yürürlükten kaldırılması gereken bir taktik değil, polisin toplumdaki rolüne yönelik bir yaklaşımdır. Ayrıca polisin güvenlik alanındaki deneyimlerini uygulamaya uyarlayabileceği bir felsefedir.

Demokratik toplumlarda vatandaşlara sunulan güvenlik hizmetlerinin ilkeleri, verimlilik, etkinlik, erişebilirlik, hesap verebilirlik, uyum ve genel düzen olmak üzere altı tanedir.⁹³ Verimlilik, güvenlik hizmetlerinde kullanılan kaynakların iyi plan ve uygulamalarla israf edilmeden verimli bir şekilde kullanılması, etkinlik, amaçların uygulanabilmesi, erişilebilirlik, vatandaşların yardım ve hizmet taleplerine en kısa ve en uygun biçimde cevap verilebilmesi, hesap verebilirlik, polisin vermiş olduğu hizmetten kaynaklanabilecek olumsuz durumların sorumluluğunu taşıyabilmesi, uyum, yerel koşulların göz önünde bulundurularak, polis uygulamalarının ülkenin kültürel, ideolojik ve yasal nitelikleriyle bağdaşıyor olması, genel düzen ise bireysel ve toplumsal huzur ve istikrara yasalar dâhilinde hizmet edilmesi anlamlarını taşımaktadır.

Toplum Destekli Polislik konusunda bir diğer soruda polis teşkilatlarının gerçekten toplum destekli polislik yaklaşımını veya felsefesini uygulayıp uygulamadıklarının nasıl tespit edileceğidir. 1980' li yıllarda ortaya çıkan toplum destekli polislik yaklaşımı 1990'larla birlikte moda olmaya başlamış ve uluslararası alanda hızlı bir yayılım izlemiştir.

ABD genelinde polis teşkilatları geleneksel polisliği tamamlayıcı, toplumun yeni rolüne işaret eden, suç önleme ve problem çözme odaklı toplum destekli polislik anlayışını kendilerine uyarladıklarını bildirmektedirler.⁹⁴ Aynı şekilde Türkiye'de de 2000'li yılların

⁹³ MARENIN, D; "The Goal of Democracy in International Police Assistance Programs", Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, Vol:21,1998.

⁹⁴ SKOGAN, W.G (2008), An Overview of Community Policing: Origins, Concepts and Implementation, içinde, Edited by Tom Williamson, The Handbook of Knowledge- Based Policing: Current Conceptions and Future Directions, John Wiley & Sons, Ltd.,s.43

başından itibaren il emniyet müdürlükleri tarafından toplum destekli polislik anlayışının uygulandığı ileri sürülmeye başlanmıştır.

Polis teşkilatları toplum destekli polislik yaklaşımını uyguladıklarına yönelik kanıt olarak uzun projeler listesi göstermektedirler. Bu projeler, bisikletle veya yaya devriyeden başlamak üzere ve okullardaki uyuşturucu konusunda bilinçlendirme programlarına ve halk danışma komitelerine kadar geniş bir aralıkta kendini göstermektedir.⁹⁵ Bazı teşkilatlar yukarıda sayılan faaliyetleri yerine getirirken, bazıları ise sivilleri halk polis akademilerinde eğitmekte, mahallelerde polis alt birimleri açmakta, halkın tatminini ölçen anketler uygulamakta, gazete yayımlamakta ve belediyenin kurum ve kuruluşları ile sağlık ve güvenlik düzenlemeleri konularında birlikte çalışmaktadırlar. Toplum destekli polislik bu projelerle tanımlanamamaktadır. Projeler, programlar ve taktikler şartların değişmesiyle gelir ve yerlerini yenilerine bırakırlar. Toplum destekli polislik özel bir programlar seti değildir. Daha çok karar verme süreçlerini değiştirme ve polis teşkilatlarında yeni bir kültür yaratma yollarından biridir. Toplum destekli polislik, polislik hedeflerini yeniden tanımlayan bir stratejidir, ancak bu hedeflerin nasıl başarılabileceğini mahallesi için çalışan halka ve polise bırakmaktadır.⁹⁶

Uygulanan bir polislik metodunun veya modelinin toplum destekli polislik yaklaşımı olarak kabul edilebilmesi için kanıt olarak gösterilen bu faaliyetler veya projeler bir gösterge olabilir mi veya ne kadar doğru bir göstergedir? Takdir edilir ki tanımlaması zor olan bir kavramın sınırlarının çizilmesi de gereklerinin veya özelliklerinin de ortaya konmasını oldukça zordur. Bu zorluk aslında toplum destekli polisliğin doğasından gelmektedir. Toplum destekli polislik uygulamalarının ülkelere, kültürlere ve hatta coğrafi bölgelere göre farklılıklar göstermesi bir uygulama modeli belirleme veya başarılı model önermeyi neredeyse imkânsız hale getirmektedir. Tüm bu zorluklarına rağmen literatürde değişik kaynaklarda toplum destekli polisliğin bir polis teşkilatında polislik felsefesi olarak uyarlanıp uyarlanmadığını gösteren kriterlere dair araştırmacıların ve yazarların tespitleri aşağıdaki örneklerde gösterilmeye çalışılmıştır.

⁹⁵ SKOGAN, W.G (2005), *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann WycOFF. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum. s.75

⁹⁶ SKOGAN, W.G (2005), *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann WycOFF. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum. s.160).

Skogan ve Harnett'e⁹⁷ göre toplumun destekli polisliğin anahtar unsurları; Adem-i Merkeziyetçi bir yapı, çok değişik devriye tekniklerini uygulamak ve polisle halkı birbirine yakınlaştırmak, problem odaklı polislik yaklaşımına odaklanmak ve son olarak da, suç önleme kavramı etrafında diğer kamu kurumlarını ve sivil toplum kuruluşlarını harekete geçirmektir.

Toplum Destekli Polislik iki kökten değişimi gerektirir, bu değişimlerden birincisi kolluk kuvvetlerinin kaynaklarının suç kontrolünden problem çözümüne, daha fazla sokak devriyesine ve memurlar için daha fazla inisiyatif kullanabilme yönünde yeniden yapılandırılması, ikincisinin de kolluk görevlilerinin davranışlarında ödüllendirme sistemlerinde ve beklentilerinde dramatik bir değişimdir. Polis teşkilatı yapısında askeri bir örgüt yapısından daha katılımcı bir yönetime doğru değişim gereklidir ve işe alma, eğitim ve performans ölçümünün de yine toplum destekli polisliği güçlendirilecek şekilde yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte bir polis birimi geleneksel polislikten toplum destekli polisliğe doğru yöneldiğinde bu değişimlerin hepsi birden görülmeyebilir.⁹⁸

Toplum destekli polisliğin uygulamadaki temel öğeleri şöyle sıralanabilir: merkezi olmayan ve yassılaşmış örgüt yapısı, yüksek suç oranlı bölgelerde alt karakol birimleri kurulması, temel problem çözüm metodu olarak Eck ve Spelman (1987)' in SARA (scaning, analysis, response, assessment) modelinin uygulanması, “mahalleni gözetle” projesi ve problemleri ve çözümlerini halkın bulduğu toplantılar yapmak.⁹⁹

Toplum destekli polisliği tanımlayan dört genel ilkeyi Skogan¹⁰⁰ şöyle sıralamaktadır: Halkın katılımı, problem çözme, örgütsel dönüşüm ve halkın ve polisin birlikte çalışmasına dayanan suç önleme, yine Skogan toplum destekli polisliği tanımlayan üç çekirdek kavram olarak, halkın katılımı, problem çözme ve karar vermede ademi merkeziyetçiliği saymaktadır.

Yukarıdaki tanımlamalardan anlaşılacağı üzere, toplum destekli polisliğin kriterleri olarak, araştırmacı ve yazarlarda, toplumun katılımı, ademi merkeziyetçilik ve suç

⁹⁷ SKOGAN Wesley G., Harnett Susan M., Community Policing, Chicago Style, New York, Oxford University Press, 1997., s.5,

⁹⁸ ADAMS, R. E., ROHE, W. M., ARCURY, T. A. (2002). Implementing community-oriented policing: Organizational change and street officer attitudes. Crime and Delinquency, 48, s.402

⁹⁹ ADAMS, R. E., ROHE, W. M., ARCURY, T. A. (2005). Awareness of community-oriented policing and neighborhood perceptions in five small to midsize cities, Journal of Criminal Justice 33 (2005), s.46

¹⁰⁰ SKOGAN, W.G (2005), *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann Wycoff. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum. s.160).

önleme ve sorun çözme odaklılık konusunda bir görüş birliğinden bahsetmek mümkündür.

Daha kapsamlı bir ayrıma giden ve toplum destekli polisliğin çerçevesini, polis ile azınlıklar arasındaki ilişkilerden, toplumun tamamıyla ilişkilere, polisiye hizmetlerin sunumunda ve örgütsel yapıda kökten değişimlere doğru genişleten¹⁰¹ ABD Adalet Teşkilatı Toplum Odaklı Polislik Hizmetleri (COPS) kurumu: toplum destekli polisliğin çekirdek elementlerini örgütsel, taktiksel ve dışsal elementler olarak üçe ayırmaktadır. Bunlar;

Örgütsel Unsurlar

Felsefe örgütsel çapta adapte edilmiştir. Ademi merkezîyetçi karar alma ve hesap verilebilirlik vardır. Belirlenmiş bir coğrafi bölgeye ait hesap verme ve genel sorumluluk vardır. Gönüllü kaynakların kazandırılması vardır. Kolaylaştırıcıdır.

Taktiksel Unsurlar

Kanunları uygulama.

Proaktif suç önlemeye odaklılık. Problem Çözme

Dış Unsurlar

Halkın polis toplum ortaklığına katılımı.

Devlet ve diğer sivil toplum örgütlerinin ortaklığı.

2.1. Halkın Katılımı

Halkın toplum destekli polislik faaliyetlerine katılımı ile öncelikle polisin halkı tanınması ve halkında polisi tanınmasıyla karşılıklı olarak olumsuz imajın olumlu ya dönüştürülmesi bunun sonucu da, suç önleme, sosyal düzeni sağlama, güvenli ve huzurlu bir ortam yaratmak için işbirliği kurulması kastedilmektedir. Yine burada sadece o bölgedeki halk değil ilgili ilgisiz olsun o bölgede hizmet üreten ve suçla ilgili olabileceği düşünülen her türlü kamu kurumu ve sivil toplum örgütü de halkın katılımının kapsamı içinde düşünülmelidir.

Literatürde genel olarak geleneksel polislikte polis ile halk arasında örülen bariyer neticesi, halktaki olumsuz polis imajından bahsedilmekte ve yürütülecek faaliyetlerle bunun nasıl olumluya çevrileceği önerilmektedir. Bunun tam paralelinde gözden kaçan veya üzerinde durulmayan polisinde halkla ilgili olumsuz bir imaja veya bakış açısına sahip olabileceğidir. Bu da toplum destekli polislik faaliyetlerinin başarı şansını etkileyecektir.

¹⁰¹ FIELDİNG G. Nigel, (2005) Concepts and Theory in Community Policing, The Howard Journal Vol 44 no5. s.461

Güvenlik hizmeti veya daha özel olarak polislik hizmeti geçmişte sadece somut bir olay veya hizmet olarak meydana gelmiş suçları aydınlatmak iken, toplum destekli polislik yaklaşımı ile bu suçları daha meydana gelmeden önlemek, suçun mağduru olma korkusunu ortadan kaldırmak, sosyal düzeni yani huzur ve asayişini sağlamak ve polise duyulan güveni ve memnuniyeti arttırmak haline gelmiştir.

Halkın katılımının değişik boyutları vardır. Bunlar, halkın suç, mağdur ve suç yeri profilleri çerçevesinde nasıl kendi güvenliğini sağlayacağı veya suçun hedefi olma riskinden koruyacağını öğrenerek bu tedbirleri almasından başlayarak, bu tedbirleri kendi yaşadığı veya çalıştığı çevreye kadar yayması ve hatta önleyici devriye yaparak güvenlik hizmeti sunmaya ve güvenli ve kaliteli yaşamda rol almasına kadar çeşitli derinliklerde olabilir. Halkın suçla mücadele konusundaki önceliklerini polisle paylaşması da bir anlamda halkın polisiye hizmetlere katılımıdır. Bu manada toplum destekli polislik, polisin önceliklerini tespit ederken ve taktiklerini belirlerken halkın beklentilerine karşılık vermesini gerekli kılmaktadır.¹⁰² Halkın katılımı polisin halkı daha iyi dinlemesine, yapısal bilgi paylaşımını sağlamasına, halkta güven duygusunu oluşturmaya ve kamu güvenliği önceliklerini tespit etmesine yardımcı olmaktadır.¹⁰³ Etkili bir toplum destekli polislik halkın ihtiyaçlarıyla ilgili katkılarını ve bu ihtiyaçları en iyi şekilde karşılayacak bir yolun bulunmasına yardım etme kabiliyetine sahip olmalıdır.¹⁰⁴ Toplum destekli polislik ciddi şekilde halkın sorunlarını kendisinin tespit etmesi düşüncesinin üzerinde durur.¹⁰⁵

Halkın katılımında birinci aşama polis ile halk arasında karşılıklı bir empati köprüsü kurmaktır. Sonraki aşama ise polisin halka yardımı, bir sonraki ise halkın kendine yardımı ve en sonuncusu da halkın halka yardımıdır. Bu aşamaları biraz açacak olursak, polisle halk öncelikle birbirlerini anlamalıdır ve birbirlerinin yerine kendilerini koyabilmelidir. Bu ise promosyon kampanyaları gibi sıcak bir başlangıç la olabileceği gibi anket (daha çok halktan polise doğru bir iletişim sağlamaktadır), broşür, gazete ve el

¹⁰² SKOGAN, W.G (2005), *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann Wycoff. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum, s,160

¹⁰³ SKOGAN, W.G (2005), *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann Wycoff. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum, s,74-75

¹⁰⁴ SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press s.,28-29

¹⁰⁵ SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press s.,28-29

ilanları gibi tek yönlü(polisten halka doğru) iletişim araçları ile de olabilir. Sistemli ve etkileşimli iletişim imkânlarına halk toplantıları sayılabilir ki, ülkemizde huzur toplantıları olarak bilinen örnekleri Ülkemizde 90'lı yılların sonlarında ve 2000'li yılların başların il emniyet müdürlüklerinde yaygınlık göstermiştir. Polisin halka yardımı aşamasında ise, polisin yapacağı suç analizleri ile suç, suçlu, suç yeri profili oluşturarak buradan elde edeceği verileri halkın kendini koruma yöntemleri bilgisine dönüştürme ve bu bilgilerin suçun işlenme, suç mağduru olma ve suç yeri olma riskini azaltmak için halka iletilmesi süreci kastedilmektedir. Bu aşama halkın polis eğitim kurumlarında eğitimi veya eğitim kurumlarında öğrencilerin eğitilmesi, yine halk toplantıları vasıtasıyla halkın eğitilmesi veya bilgilendirilmesi, mahalle güvenlik komiteleri kurulması yoluyla sorumluluklarının anlatılması ve benzeri faaliyetleri kapsamaktadır. Halkın kendine yardımı aşamasında ise, halkın polisten temin ettiği bilgilerle kendi güvenlik tedbirlerini alması, bölgesi için riski yüksek suçları, bu suçların, suçluların, mağdurların ve suç yerlerinin özelliklerini öğrenerek suçların mağduru olma riskini azaltması kastedilmektedir. Bu aşamada yürütülecek faaliyetler arasında, evine alarm taktırma, evinin pencerelerine korkuluk yaptırma, köpek alma, evde olmadığı zaman mektuplarını ve diğer postalarını komşularının almasını sağlama, yine evde olmadığı akşamlarda evde ışıkları yanık bırakma gibi tedbirler yer almaktadır. Son aşamada ise mahallesi veya yaşadığı bölgede suç önleme veya suçla mücadele faaliyetlerine gerekli eğitimleri almış toplum üyelerinin aktif katılımın sağlanması kastedilmektedir. Bu aşamada mahallenin kolla (watch neighborhood), gönüllü devriye (civilian patrols), okul trafik geçit görevliliği gibi faaliyetler yer almaktadır.

Burada sayılmayan kamu kurumları, elektrik idaresi, belediye, karayolları, okul yönetimleri ve dini hizmet kurumları gibi halkın toplum destekli polislik uygulamalarına aktif katılımı da çok önemlidir. Huzur ve güven ortamının oluşturulmasında ve sürdürülmesinde, suçla mücadelede bu kurumlarında doğrudan ve dolaylı olarak görevleri vardır. Örneğin suç yeri profili çalışmalarında, ışıklandırmanın yeterli olmadığı cadde ve sokaklarda hırsızlık olaylarının daha sık olarak görüldüğü bilgisi ortaya konulduğunda. şehrin ışıklandırma yönünden sorunlu olan bölgelerinde bu sorunların çözülmesi ilgili kurum tarafından yerine getirilmelidir. Bu tür durumlar 1970'li yıllardaki toplumsal suç önleme hamlelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış, suçla mücadele sadece polisin sorumluluğu değildir fikrini desteklemekle birlikte suçla mücadelede polise merkezi bir rol

vermektedir. Burada polis ilgili kurumları kendi sorumluluk konularıyla ilgili sorunları çözmeye davet edecektir.

Toplum destekli polislik halkın polisle iletişim kurabileceği bir sistem geliştirilmelidir. Bu sistemin faaliyetleri olarak, halkla toplantılar yapmak, mahalle danışma komiteleri kurmak, mahalle irtibat görevlileri atamak, anketler düzenlemek ve bilgilendirici web siteleri kurmak sayılabilir. Ancak sistem sayesinde faaliyetler süreklilik kazanır ve sürekli olarak iyileştirilmesi sağlanır.

2.2. Ademi Merkeziyetçilik

Ademi merkezi bir örgüt yapısı ile aslında vurgu geleneksel polislik yaklaşımında sıklıkla görülen polis teşkilatlarının askeri dikey hiyerarşik örgüt yapılarından, karar alma konusunda alanda görev yapan memurlara ve alt kademe amirlere yetki verme ve serbest bırakma esnekliği olan toplum destekli polislik yaklaşımının felsefesine uygun örgüt yapısına yapılmaktadır.

Toplum destekli polisliğin birçok savunucusu karar verme yetkisini en aşağıda, alanda hizmet veren polis amir ve memurlarına kadar genişleten operasyonel yaklaşımın geleneksel komuta kontrol stilindeki yönetim anlayışında bulunmadığını iddia etmektedirler.¹⁰⁶ Madison Wisconsin'de 1972-1993 yılları arasında polis şefliği yapmış, David Cooper'da, toplum destekli polisliği kurmanın ilk adımının yeni bir yönetim yaklaşımı geliştirmek olduğuna inanıyordu.¹⁰⁷ Skogan¹⁰⁸ Ademi merkeziyetçiliğin toplum destekli polislik uygulamasıyla yakın ilişkisi olan bir örgütsel strateji olduğunu iddia etmektedir. Ademi merkeziyetçilik iki şekilde uygulanabilir. Tipik olarak, belli bir coğrafi alandan sorumlu olan orta kademe yöneticilerinin görüşleri de alınarak kronikleşmiş suç ve düzensizlik durumlarının tespiti ve çözümüne yönelik daha fazla sorumluluk vermek. Polis teşkilatları orta kademe yöneticilerine gerçek sorumluluk veren ve başarı ölçütleri için hesap verebilir kılan ademi merkeziyet planını nasıl yönetecekleri ve yapılandıracakları konusunda tecrübe kazandılar. Toplum destekli polislik burada başka bir polislik hamlesi ile kesişmektedir, yönetsel hesap verebilirlik ve sistematik performans ölçümü kültürünün ortaya çıkması devriye ile görevli polislerle ve amirlerine toplumsal problemleri tespit etme

¹⁰⁶ WYCOFF, M. A., Skogan, W. G. The effect of Community Policing, s.371

¹⁰⁷ WYCOFF, M. A., Skogan, W. G. The effect of Community Policing, s.371

¹⁰⁸ SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press s.75-76

ve çözme konusunda daha fazla sorumluluk aynı zamanda da hizmet ettikleri halka özel geniş aralıktaki problemleri çözmek için güçlendirme vermektedir. En alt seviyede alanda görev yapanlardan veya devriye görevlilerinden durum değerlendirmesinde, problem çözümünde ve halkı eğitmede kendiliklerinden harekete geçmeleri beklenmektedir. Yine kendi hedeflerini kendilerinin tespit etmeleri ve koymaları bazen de kendi çalışma sistemlerini kendilerinin yönetmesi istenmektedir. Toplum Destekli polisliğin gerektirdiği ademi merkeziyetçilikte amaç sorumluluğun ve yetkinin örgütsel hiyerarşide aşağıya doğru inmesidir. Polis teşkilatları bunu yerel durumlara hızla cevap verecek karar verme mekanizmasını yerleştirmek, yerel olarak tespit edilmiş problemlere yerel çözümler geliştirilmesini desteklemek için yapmaktadırlar. Üç hamle ile örgütsel yapı yassılaştırılabilir, rütbeleri azaltmak, iletişim ve karar vermeyi hızlandırmak ve bürokratik katmaları azaltmak. Yapısal olarak toplum destekli polislik polis teşkilatlarını, belli bir memuru belli bir bölgede görevlendirme (turf orientation) ve görevi süresince orada kalmasına sağlamak şeklinde yönlendirmektedir.¹⁰⁹

Bu yaklaşımda ademi merkeziyetçilik sadece polisleri daha proaktif ve önleyici yapmak için değil aynı zamanda farklı derinlikte ve seviyelerdeki problemlerinde etkili bir şekilde tespit edilmesini ve çözülmesini sağlamak içinde uyarlanmıştır.¹¹⁰

Ademi merkeziyetçilik polis teşkilatlarının örgütsel yapılarına adapte edilmesi zor bir değişimdir. Değişime direnç her zaman aşağıdan yukarıya doğru gelmez bazen yukarıdan aşağıya doğru olur. Genel merkezdeki genç yöneticiler yetkilerinin kendilerinden alınarak daha aşağılara verilmesini istemezler. Bu seviyedeki yöneticiler genelde üst kademe yöneticiler ile uygulayıcı yöneticiler arasında filtre görevi görürler ve bu neden toplum destekli polislik birimlerinin doğrudan tepe yönetime bağlı olduğunun sebebidir.

Ademi merkezi örgüt yapısı toplum destekli polislik yaklaşımı ile işi en iyi yapan bilir felsefesine uygun olarak, ilgili alt kademelere serbestlik ve esneklik tanımaktadır. Halkın önceliklerinin ve yerel özelliklerin dikkate alınarak polislik hizmetlerinde esas teşkil ederek uygulanması için yerinden yönetim şarttır, bu da ademi merkeziyetle olur. Zaten

¹⁰⁹ SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press, s.37

¹¹⁰ SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press, s.36-38

görevli memurlar görev alanlarında birçoğu zaman kendi başlarına karar vermek durumunda kalmaktadır. Ademi merkezi yapı ile bu sistemleştirilmiş olur.

2.3. Problem veya Suç Önleme Odaklılık

Toplum destekli polisliğin problem odaklılığı, suç olayı ortaya çıkmadan bir problem olarak kabul edilmesi ve problemin nedenlerine inilerek ortadan kaldırılmasını kapsamaktadır. Burada Wilson ve Kelling (1982)'in kırık pencereler teorisinde ortaya koydukları sosyal düzensizliklerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile suç önleme faaliyetleri de kastedilmektedir. Toplum destekli polislik aynı zamanda bir reaktif devriye ve soruşturma anlayışından problem çözme odaklılığa dönüştürür. Problem odaklı polislik analitik bir suç azaltma metodudur ve polisiye yardımlara ihtiyaç duyulmasını gerektirecek durumların keşfedilmesi ve bunların ardındaki nedenler ile çözüm yollarının bulunmasının önemini vurgulamaktadır.¹¹¹ Problem çözümü problemleri tanımlama ve çözme metotları konusunda memurların eğitilmesini gerektirir.¹¹²

Toplum destekli polislik halkın problemlerini toplumsal örgütler ve suç önleme programları yoluyla çözmesine yardımcı olur. Burada halk ve polis güvenlik hizmeti üreten ortaklardır.¹¹³

Toplum destekli polislik çoğunlukla halkla problem çözümü için ortaklık kurulması fikrine dayanmaktadır. Polis bunu değişik yollarla ve toplumsal düzenin sağlanmasından toplumsal hizmet sunmaya kadar değişik seviyelerde yerine getirebilir.

Etkili programların diğer kamu kurumları ile işbirliği içerisinde geniş bir yelpazedeki problemleri çözecek bir sisteme sahip olmaları gerekir. ABD'de 2000 yılı araştırmaları 250.000 den fazla insanın yaşadığı şehirlerin polis teşkilatlarının %50 sinden fazlasının yerel kurumlar ve toplumsal gruplarla problem çözüm ortaklığı kurduklarını ortaya çıkarmıştır.

¹¹¹ SKOGAN, W.G (2005), *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann WycOFF. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum,s, , 2005, s.76-77

¹¹² SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press, s,34

¹¹³ SKOGAN, W.G (2006), *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press, s.161

Problem çözüm odaklılıkta en az ademi merkeziyetçilik ve halkın katılımı kadar zor bir ilkedir. Bu zorluklar değişimin doğasında ve problem çözümünün uzmanlık gerektirmesinden kaynaklamaktadır. Değişime direnç bilinen bir yönetsel unsurdur, bunun yanında problem çözümü için polislerin problem çözme konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip tecrübeli problem çözücüler haline getirilecekleri eğitimi almaları şarttır. Problemin tespiti her zaman polis tarafından yapılmayacaktır, aynı zamanda halktan da beklenen bir durumdur. Problemin tam çerçevesi ile tespiti, nedenlerinin ortaya konulması ve çözüm alternatiflerinin belirlenmesi ile bu alternatiflerinden uygun olan veya olanlarının tespiti de yine karmaşık süreçlerdir. Toplum destekli polislik alanda en aşağı seviyede güvenlik hizmeti sunan polislere, hem problem çözüm uzmanlığı, hem halkla ilişkiler uzmanlığı hem de yetişkin ve genç ve çocuk eğitmenliği gibi farklı mesleki disiplinlerde sorumluklar ve geniş görev alanı yüklemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TDP’NİN GELİŞİMİ VE YURT DIŞI UYGULAMALARI

Toplum, sürekli değişim gösteren, her konuda daha iyiyi arama noktasında gelişmeye meyilli olan canlı bir organizmadır. Bu değişim veya gelişim, var olan bir problemi çözme veya zaten iyi seviyede bulunulan bir pozisyondan daha iyi bir pozisyona geçmekle kendini gösterebilir. TDP’nin, önce fikir sonra uygulama olarak ortaya çıkış sürecinin başlangıcı da, bir problemin varlığıdır. Bu problem, suç oranlarındaki artışa ve daha da artma eğilimine karşı etkin cevap verilememesidir. İşte bu noktadan itibaren bir özeleştirici neticesinde ki, bunu hastalığın teşhis devresi olarak da nitelendirebiliriz, sorunun polis ile halk arasındaki iletişim kopukluğunun veya mesafenin açılması olarak tespit edilmiştir. TDP bu teşhise yapılacak tedaviyi içerir. Yukarıda, TDP’nin kavramsal olarak izahında da belirtildiği gibi hesap verebilme, şeffaf yönetim anlayışı, yurttaşların yapılacak faaliyetlerde katılımının ve rızasının alınması gibi değerler aynı zamanda demokratik rejimlerin olmazsa olmaz normlarını oluşturduğu için, bu projenin ev sahipliğini de ileri demokratik ülkelere sahip olan batı dünyası yapmıştır.

3.1. Tarihsel Arka Plan

TDP'yi bütün yönleriyle incelediğimizde, bunun büyük bir proje olduğu, hatta reformist bazı hareketlerin bir parçası veya devamı olduğu söylenebilir. Zira XX. yy. başlarında polisliğin daha saygın bir meslek haline dönüştürülmesi amacıyla idareciler tarafından bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar belli bir konuya neşter vurmak şeklinde değil, topyekûn değişimi esas alan yani polislerin hareket tarzından, suç aydınlatılmasında bilimsel yöntem ve enstrümanlarının daha fazla kullanılması gibi gayretleri içeren bir paket niteliğindeydi.

Tüm bu gelişmeler ışığında, modern polis teşkilatının ilk örneği olarak kabul edilen polis teşkilatı, 1820 yılında Londra'da kurulmuştur. Bu ilk polis teşkilatı olan, Londra Metropolitan polis gücünde bu felsefeyle faaliyet göstermiştir. Dolayısıyla bu polis Gücünün tarihsel izlenimi bize TDP'nin de tarihsel gelişimini verir. Önceleri amaç; suçu, işlenmesinden önce engel olmak ve bu konuda caydırıcı faaliyetlerde bulunmak gibi çok isabetliyen, sonraları işlenen suçların aydınlatılması ana gaye haline gelmiş, bu durum özellikle II. Dünya Savaşından sonra kökleri toplumsal ve ekonomik olan sorunların da tahrikiyle artan suç oranları karşısında karşılık verilememesine sebebiyet vermiştir.¹¹⁴

Bu kötü duruma karşı, bütçenin güvenlik kaleminin arttırılması, polisin araç-gereç ve teçhizat yönünden kuvvetlendirilmesi de başarılı bir sonuç getirmemiştir. Bu durum halk nezdindeki hoşnutsuzluğu arttırmış, motorize devriye sayılarının çoğaltılması ve özellikle mesleğe yeni giren genç polislerin sorumluluk ve görev dışı davranışları, polisle halk arasındaki mesafenin daha da aralanması sonucunu doğurmuştur. “Bu kaçınılmaz sürecin sonucunda, özellikle 1970’lerin başındaki sert eleştirilere karşı, 1979 yılında ‘TDP’ projesi ortaya atılmıştır.”¹¹⁵

Dünyadaki genel değişimler, suçların daha organize şekilde işlenmesiyle mücadelenin zorlaşması, re-aktif denilen müdahaleci polislik anlayışının terk edilmesini zorunlu kılmıştır. Bu açıdan analiz edildiğinde, pro-aktif denilen önleyici polislik anlayışının içini dolduran ve hatta kılavuzu olarak addedebileceğimiz faktör, TDP olmuştur. TDP'nin olgunlaşarak faaliyete geçtiği tarihin 1980 yılların başı olduğu söylenebilir. ABD, İngiltere'nin başını çektiği Avrupa Devletleri, Avustralya ve Kanada

¹¹⁴ GÜLTEKİN, Ö.F., “Tarihi Perspektiften Türk Emniyet Teşkilatının Dönüşüm Süreci”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 43, Ankara, 2005, s.153

¹¹⁵ SEYHAN, K., Polislik ve Suçun Önlenmesi- Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis. Ankara, 2002, s.173-197

gibi gelişmiş ülkelerde 1980’li yıllardan itibaren TDP hız kazanmaya başlamış ve 1990’lı yıllardan itibaren gelişme göstererek, uygulama örnekleri çoğalmaya başlamıştır.¹¹⁶

TDP’nin zaten İngiltere ve ABD’de şekillenen bir felsefe olduğunu belirtmiştik. TDP’nin bu ülkelerin yanı sıra Avrupa devletleri ile Kanada ve Avustralya’da da kabul ve gelişme göstermesi tesadüf değildir. Zira sayılan bu ülkelerde, polisliğin başarısı, toplumun memnuniyetiyle ölçülmektedir. Bu kıstas takdir edilir ki; gelişmişlik düzeyi ileri seviyede olan, demokratik ülkelere aittir. Bu açıdan bakıldığında, gelişmekte bir ülke olan Türkiye için, proje, polislik kurumunun çağdaşlaşması yönünde atılan bir adımdır.

3.2. Bugünkü Durum

İsminin konulması için 1979 yılına kadar bekleyen bu proje, bir takım sorunlara çözüm getirmek amacıyla daha 1930’lu yıllardan itibaren bir evrimleşme sürecine girmişti. 1980’li yılların başından itibaren tam olarak faaliyete geçerek, meyvelerini 1990’lı yıllardan itibaren vermeye başlamıştır. Bugün, kurumsal bir hüviyet kazanarak, modern polis teşkilatına sahip olan her ülkede TDP uygulaması vardır.

3.3. Uygulama Örnekleri

Gelişmiş Ülkelerden Örnekler

Ülkemizin adaylık sürecinde bulunduğu AB’nin üye ülkeleri bakımından Toplum Destekli Polislik hizmetleri yönüyle standart ve tek tip bir uygulamadan söz etmek mümkün değildir. Her ülkenin polis teşkilatlarının yapısına, toplumsal dinamiklerine ve toplumun polisten beklentilerine bağlı olarak Toplum Destekli Polislik uygulamasında öncelikler değişebilmektedir.

AB Konseyi tarafından Birliğe üye olan, üye olacak ülkeler ve adaylık sürecinde yer alan ülkelere dikkate alınmak üzere bir “En İyi Uygulama-Değer Belgesi” hazırlandığı bilinmektedir. AB Müktesebatı’na henüz dahil olmayan bu belge Toplum Destekli Polislik anlayışını, yaşama geçirmek isteyen ülkeler açısından bir rehber niteliğindedir. İspanyol Delegasyonu ‘nun da katkısıyla AB Konseyi polis İşbirliği Grubu tarafından ön hazırlığı yapılan bu rehberde, Toplum Destekli Polislik uygulaması bakımından önerilere yer verilmekte ve AB üyesi 15 ayrı ülkenin Toplum Destekli Polislik

¹¹⁶ <http://www.cagipolisi.com.tr/23/40-41-42-43.htm> (21.09.2011)

hizmetlerinin uygulanmasında geliştirdikleri sistemler ve temel anlayışlar sıralanmaktadır.¹¹⁷

Bu çerçevede AB ülkeleri uygulamaları ile gelişmiş bazı ülkelerin uygulamalarına alfabetik sırayla değinilmiştir.

3.3.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Uygulama Örneği

İngiltere ile birlikte bu projenin mimarlığını yapan ve polislik uygulamaları açısından konfederatif bir yapıya sahip olan ABD’de, homojen bir faaliyetten söz etmek mümkün değildir. Bu sebeple, ABD genelindeki TDP çalışmaları arasında birincilik ödülü alan Whiteville polis biriminin çalışmaları örnek olarak seçilerek, ABD’deki TDP’nin açıklanmasına çalışılmıştır.

ABD’nin, Kuzey Carolina Eyaleti Whiteville polis Birimi, uyguladığı toplam kalite yönetimi ile Toplum Destekli Polisliğe (Community Oriented Policing-COP) kısa sürede geçebilmiştir. “Whiteville, ülkenin güney doğusunda Colombus yöresinde küçük bir güneyli şehirdir. 5.600 kişilik nüfusunun % 65,5’i beyaz, % 33,1’i Afrika Amerikalısı, % 1,1’i yerli Amerikalı ve % 5’i de İspanyol kökenlidir. Şehrin ekonomisi tarıma, özellikle en büyük gelir kaynağı olan tütüne dayanmaktadır. Kişi başına düşen gelir geniş bir yelpazede yer almakta ve halkın % 26,5’i de yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Ekonomik bakımdan dezavantajlı olanlarla gelirleri düşük olan eski sakinlere ev sağlayan çeşitli yardım projeleri geliştirilmiştir.”¹¹⁸ Ayrıca bu şehir, insan hareketinin yoğun yaşadığı, gündüz çalışanlar sebebiyle nüfusun arttığı bir yerleşim yeridir. Bu yerin toplam görev yapan memur sayısı 35-40 civarındadır. TDP ‘ye hızlı şekilde geçme arzusuna rağmen, halkın bu konudaki tavrı bilinçli olmaması dolayısıyla ilk başlarda pasif olmuştur. Ancak, bu konuda yeni bir yapılanmaya gidilerek, şehrin suç oranlarının daha yüksek olduğu batı yakasında görevlendirilmek üzere TDP timleri kuruldu. Bu timlerin faaliyetleri iki yıl içinde meyvelerini vererek, zengin doğu yakasının suç oranlarının bile altında bir başarı sağlandı. Bu başarı doğunun eğitilmiş ve zengin sakinlerinin ilgisini çekti.

Bu aşamadan sonra TDP, toplum için daha bilinen ve önemi kavranan bir faaliyet haline gelmiştir. Benzer timlerin doğu yakasında da görevlendirilmesi ile şehrin tamamında TDP uygulanma imkânına kavuşmuştur. Ancak bu mahaller meskun mahalleri kapsıyordu.

¹¹⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü, TDP Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri, Ankara, 2007,s.100

¹¹⁸ ŞİMŞEK, H., “Toplum Polisliği Yaklaşımları: Toplum Destekli Polislik”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s, 438

Bu durum TDP'nin başarısını izleyen işyeri sahiplerinin de programa dahil olmak istemeleriyle, 1996 yılında TDP uygulaması bütün şehre yayılmış oldu.¹¹⁹ “ABD’de Kuzey Carolina Whiteville polis Biriminin başarılı toplum destekli polislik faaliyetleri, 1996 ve 1997’de Toplum Destekli Polislik alanındaki üstünlüğünden dolayı Kuzey Carolina Adalet Akademisi için öğretici bir model oluşturmaktadır. Whiteville polis birimi kademeli olarak klasik polislik modelinden toplum destekli polislik anlayışına geçmiştir.”¹²⁰ Elli eyaletten oluşan ve bu sebeple federatif bir yapıya sahip olan ABD’de tek tip bir uygulamadan, hatta tek tip bir polislik kurumundan dahi bahsetmek zordur. Güvenliği farklı şekilde tesis eden resmi nitelikli bir çok kolluk yapılanması mevcuttur. Bu bağlamda TDP gibi projelerin her eyalette uygulandığını, uygulanan eyaletlerde ise aynı şekilde tatbik edildiğini söylemek zordur. Özgün birçok organizasyon modelleri olmakla birlikte, ABD geneline yayılan ve kökü oldukça eskiye dayanan, şerif (Sheriff-Marshal) uygulaması bu açıdan önemlidir. Bu kişiler en küçük yerel polis birimi olarak görev yapmakta, doğdukları ve büyüdükları kasabada polis olabilmekte ve emekliliklerine kadar aynı yerde görev yapabilmektedirler. Çevreyi ve kişileri çok iyi tanıyan bu görevliler, adeta mini bir TDP uygulamasının mimarı olmaktadırlar. ABD’de genel olarak bu geçiş, beraberinde toplum tarafından kabulle suç oranlarında düşüş sağlayarak büyük bir başarı kazanmıştır.

3.3.2. Avrupa’da Uygulama Örnekleri

Almanya

“Bavyera Polisi’nce 80’li yılların sonunda Münih şehrinde yapılan bir anket çalışmasında halkın polisten beklentileri sorulmuş ve sonuç olarak % 55’inin daha fazla devriye hizmeti sağlanmasını istediği, % 62’sinin Karakol polisi ile daha sık ve yakın diyalog ile irtibat arzuladığı ancak, % 59’unun polisten bir şey görmek ve duymak istemediği çıkarımı yapılmıştır. Başka bir örnek olarak EMNİD araştırma kurumunca 1992 yılında Almanya genelinde halkın polise karşı yargısı incelenmiş ve ankete katılan batı Almanlardan % 62’si ve Doğu Almanların % 89’u daha fazla görünür polis varlığı ve çalışmalarına taraf oldukları belirlenmiştir. Aynı kamuoyu araştırma kurumunca 1994 yılında Unna gibi Alman küçük yerleşim biriminde (ilçe) yapılan ankette ise bu yönde talepler önemli oranda artarak daha fazla polisle diyalog, irtibat (iletişim) ve yakınlık

¹¹⁹ ŞİMŞEK, H., a.g.m., s.437-447

¹²⁰ <http://www.tdpbursa.pol.tr/sayfa.asp?id=digerulkeler> (07.09/2011)

tafaftarı olmuşlardır.”¹²¹ Alman Toplumunun kendisine hizmet eden polisinden beklediği bu istekler ve dünyadaki TDP  rnekleri neticesinde gelişme göstermiştir.

Federal Almanya’da polis, federal yapılanmasına bağlı olarak merkeziyetçilikten uzak bir şekilde yapılandırılmıştır. Yerel birimler ile polis arasında sıkı bir işbirliği bulunmaktadır. Toplum-polis diyalogunun geliştirilmesi çerçevesinde, bilgi alışverişini hızlandıracak mekanizmalar oluşturulması, suç  nleme programlarının geliştirilmesi, kampanyalar düzenlenmesi, risk grupları ile ilgili yapılan çalışmalar önem taşımaktadır. şeffaf bir polisiye hizmet anlayışı ve suç  nleme stratejilerine vatandaşın katılımı amaçtır. Suçların  nlenmesine yönelik kurumlar ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği ağının genişletilmesi, vatandaşların  nleme için sorumluluk almalarına ilişkin yapılan düzenli çağrılar önem taşır ve Toplum Destekli Polislik, genel polislik faaliyetlerinin bir parçasıdır. Toplumun katıldığı güvenlik panelleri düzenlenmesi, telefonda polisiye hizmetlere ilişkin danışmanlık hizmeti verilmesi, polisi destekleyen gönüllü devriyelerin çalışmaları, mağdurlara yönelik geliştirilen programlar, güvenlik hizmetleri ile ilgili özel araştırma kurumlarınca memnuniyet analizleri yapılması Toplum Destekli Polislik kapsamındaki çalışmalardır. Toplum Destekli Polislik hizmet modelini, vatandaşların taleplerinin etkili olduğu yerel kriterler belirlemektedir.”¹²²

Eyalet sistemine dayalı, federatif bir sistemle yönetilen Almanya’nın, Federal H k metinden başka, her eyaletinin müstakil bir Başbakanı ve Bakanlar Kurulu vardır. Alman Polisinin resmiyette merkezi, pratikte ise yerel motiflerin  ne çıktığı tarzda bir yapılanmaya sahip olması ve eyaletlerin kendi yasalarını kendilerinin yapması bazı farklı uygulamalara sebep olmaktadır. Zira Alman Polis Teşkilatı; hem federal hem de eyalet bazında örgütlenmiştir.¹²³ Yerel olarak nitelendirebileceğimiz bu farklı bakış açıları kimi zaman Federal uygulamaların önüne geçebilmektedir. Görev yaptığı eyaletin hukuk sistemine uyan Alman Polis Teşkilatında bu sebeple hem uygulamalarda farklılık hem de aynı tür uygulamalarda dozaj ve gelişim farklılığı görülebilmektedir. Fransa ile birlikte hem Avrupa Birliği hem de Avrupalılık projelerinin mimarı olan Almanya’nın toplumu ilgilendiren ve toplumu geliştiren her uygulamaya sıcak bakması, TDP türündeki projelere de yansımıştır. Bunun neticesinde TDP, Almanya’daki gelişimini özellikle yerel sivil

¹²¹ http://www.polisdergisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=48&Itemid=134 . (11.09.2011)

¹²² Emniyet Genel M d rl ğu,a.g.k., s.100-101

¹²³ <http://www.pa.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=13&tur=1&id=17&yazar=6> (2010)

birimlerin yoğun katılımı ve katkısı ile sürdürmektedir. TDP projesiyle ilgili olarak benzer uygulama projelerinin AB gündemine gelmesi, kurumsallaşması, mevzuata bağlanması çalışmalarında Almanya'nın ön ayak olması, ülke içindeki bu gelişmelerin bir yansımasıdır. Yine 2007 yılındaki suç istatistiklerinde, Almanya'daki suç oranının azalması, TDP'yle bağlantılı bir sonuçtur.¹²⁴

Fransa

Fransa'da halka yakın olma kavramı polisin güvenlik alanında merkezinde bulunduğu ancak tüm devlet kurumları ve toplumsal oluşumların katılımının olduğu yeni bir sosyal güvenlik konseptini ifade etmektedir. Polis bu kez aracı ve organizatör olarak, aktif ve merkezi bir konum kazanmıştır. Bu durumuyla devlet, merkezi otoritesinin değişimlerine 1980 yılından beri öncülük etmektedir.¹²⁵

Her zaman merkeziyetçi bir devlet tarzını benimseyen Fransa'da, polislik kurumu da sıkı bir merkeziyetçilik çerçevesinde örgütlenmiştir. Ancak bu yapı özellikle 1968'lerde bir takım sosyal sorunların da etkisiyle tırmanış gösteren suç oranları karşısında çaresiz kalınmasına sebep olmuştur. Tüm ülkelerde gözlemlendiği üzere, polis sayısının artırılması, donanım yönünden kuvvetlendirilmesi yoluyla problemin çözümü düşünüldüyse de, diğer örneklerde görüldüğü üzere bu yaklaşım sonuç getirmemiştir. Artan suçlara alışılmışın dışında refleks gösterilmesi zorunluluğu, başka projeleri, bu bağlamda da toplumun desteğini alma gibi bir yaklaşımı doğurmuştur.¹²⁶

Fransa'da Toplum Destekli Polislik, suçların önlenmesi, suçlar işlenmeden kendiliğinden harekete geçen polislik anlayışının geliştirilmesi, görev yapılan yerlerin en iyi şekilde tanınması ve toplumdaki bireylerle sürekliliği olan iletişimlerin kurularak toplumsal taleplerin hizmete yansıtılması çerçevesinde yürütülmektedir. Polis yapılanmasının görev yapılan mıntıkanın gerçekliği ve suçluluk durumu ile mücadeleye uygun hâle getirilmesi benimsenmiştir. Toplum Destekli Polislik hizmetlerinde çok yönlülük esastır. Geniş inisiyatif kullanımı, yerel taleplere göre şekillenen otonom çalışma anlayışı, sorumluluk alma, takip ve idare etme bu yapının unsurlarıdır. Sosyal yaşamdaki gelişmelere duyarlı bir polislik yaklaşımı hedeflenmektedir. 1997 yılında Kontratlı Yerel Güvenlik sözleşmesi uygulamaya konulmuştur. Polisin de dahil olduğu devlet kurumları ile

¹²⁴ <http://www.sueveceza.com/haber-439.html> (25.09.2011)

¹²⁵ <http://www.tdpbursa.pol.tr/sayfa.asp?id=digerulkeler> (07.09.2011)

¹²⁶ <http://www.caginpolisi.com.tr/27/14-15-16.htm> (21.09.2011)

yerel idareler ve her türlü sivil oluşum ile hizmetler yürütülmesi amaçlanmaktadır. Bu sözleşmeler ile suçluluk olgusu teşhis edilmekte, buna yönelik stratejiler işbirliği ile belirlenmekte ve bu stratejilerin uygulanmasında görev alacak kurum ya da kişilerin sorumluluklarının sınırları çizilmektedir. Burada temel rolü oynayan kurumların başında polis ve bireysel olarak da Toplum Destekli Polis'ler gelmektedir. Polis güvenlik hizmetlerinin sağlanması bakımından her türlü gönüllü sosyal oluşumun içinde yer almaktadır.”¹²⁷

İngiltere

Toplum Destekli Polisliğin etkin bir şekilde uygulandığı ülkelerin başında İngiltere gelmektedir. İngiltere’de Toplum Destekli Polislik hizmetleri suçu azaltma temel hedefi çerçevesinde yürütülmektedir. Daha önce suç önleme felsefesi olarak benimsenen temel yaklaşım, yeni konseptte suçu azaltmaya dönüşmüştür. suçu azaltmak önlemeyi de beraberinde getirmektedir.”¹²⁸ İngiltere’nin polislik yapısı diğer ülkelerle kıyaslandığında bazı farklılıklar arz etmektedir.

İngiltere, dört ayrı krallıktan meydana gelen bir birleşik krallık (United Kingdom)’tır. Güneyde başkent Londra’nın da içinde bulunduğu büyük ada, kuzeyde İskoçya, İrlanda’nın kuzey doğusunda bulunan toprakları içine almaktadır. İngiltere genelinde nüfus 50 milyon ve polis sayısı 130.000 civarındadır. Başkent Londra’nın nüfusu 7 milyon ve polis sayısı 28.000 dir. Ülke çapında iç güvenlik tamamen polisin sorumluluğunda, asayiş ve genel güvenlik tamamen polis tarafından sağlanmaktadır. Acil durumlarda öncelikle özel polis üniteleri devreye sokulmakta, gerektiğinde son çare olarak askerin yardımına başvurulmaktadır. Örneğin, London City olarak bilinen Londra’nın merkez kısmında 1.000 kadar polis (City Of London Police) görev yapmakta, merkezin dışından sınıra kadar olan bölgede (Metropolitan Police) ise 27.000 polis bulunmaktadır.

Ülke genelinde polis, aynı yetkilere sahip ve benzer üniformayı giymesine rağmen, ülke çapında 43 ayrı polis gücü (Police Force) vardır. Londra başkent olması münasebetiyle, genellikle işyerleri, hastane, resmi daireler, üniversiteler, büyük alışveriş merkezleri, tarihi ve turistik yerleri içersine alan bölge, ayrı bir alan olarak değerlendirilmiş

¹²⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s. 102-103

¹²⁸ Emniyet Genel Müdürlüğü , a.g.k., s.103

ve Londra şehir polisi (City Of London Police) tarafından asayiş ve Güvenlik hizmeti yapılmaktadır.”¹²⁹Bu farklılıklar TDP’lerin yapısı, yetkileri açısından da geçerlidir.

Toplum Destekli Polis olmak isteyenler için de belirli şartlar vardır, fakat bunlar polis olmanın gerektirdiği şartlar kadar ağır değildir. Birçok insan daha kolay bir şekilde bu üniteye katılmaktadır. Ön eleme ve açılan mülakatta başarılı olanlar bir aylık bir kursa tabi tutulmakta, sonrasında gönderildikleri görev yerlerinde, tecrübeli bir polis nezaretinde, bir ay süreyle stajyer olarak çalışmaktadırlar. Bu görevliler, sonradan şartların uyuşması ve açılan sınavlarda başarılı olmaları halinde, normal polis olma şansına sahiptirler. Kendi içerisinde terfi imkânı bulunmamakta ve en alt rütbede çalışan polisin nezaretinde görev yapmaktadırlar.”¹³⁰

Yani TDP Polisliği bizdeki ‘Fahri Trafik Müfettişliği’ gibi kısmi yetkinin de içinde olduğu uygulamayı çağrıştırmaktadır. Bir anlamda toplumdaki gönüllü polislerdir. Toplumun içinden olayları görmeleri, yorumlamaları, eşsiz bir bakış açısı getirmektedir. Bu kişilerin olaylara müdahale yetkisi yoktur ancak olan olayları polise bildirme yükümlülükleri vardır. Elbette gelinen bu nokta, 20 yıldır uygulanan projenin geldiği noktadır. TDP’nin daha da geliştirilmesi için halen İngiltere genelinde çalışmalar devam etmektedir.

Yine TDP’nin, yerel kurumlarla sıkı işbirliğini esas alan, Türkiye’deki huzur toplantılarını andıran yerel halkın katılıp sorunlarını dillendirdiği katılımları da içeren arka planı vardır. Olayları olmadan haber alma imkanını verecek istihbarat çalışmasının yapılması TDP için önemlidir. Aynı zamanda gelinen noktanın değerlendirilmesi amacıyla 3 veya 6 ayda bir anket çalışması yapılmaktadır. TDP ‘nin daha çok suç oranlarının yüksek olduğu mahallerde görevlendirilmesine çalışılmaktadır. Bu kriterle ilgili belirledikleri standart, 1.500 kişiye bir TDP’nin düşmesidir. Yine, yaşlılarla ilgilenme ve 2001 yılında Oldham kentinde faaliyete geçen ve büyük başarı sağlayarak İngiltere geneline yayılan Komşu Koruma Programı’da, TDP’nin dayandığı temel programlardır.¹³¹ Polis için toplumun güvenliğini sağlamaya yönelik cadde ve sokak suçluluğunu önlemek temel hedeftir. Küçük suçları önleyen ve kamu düzenini sağlayan polise toplumun bakışı değişeceğinden ve güveni artacağından büyük suçların önlenmesinde de toplum polise daha

¹²⁹ <http://www.sucveceza.com/yazi-724.html> (25.09.2011)

¹³⁰ <http://www.sucveceza.com/yazi-724.html> (25.09.2011)

¹³¹ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.106-108

fazla destek verme olasılığını da şüphesiz artacaktır. Bu sebeple İngiltere’de TDP, başarısını kanıtlamış ve toplum genelinde büyük kabul görmüş bir projedir.

İspanya

TDP projesine yaklaşım her şeyden önce felsefî boyuttur. Yani İspanyol Polis Teşkilatı, TDP’nin öneminin farkında olduğu için, her polise bu konuda eğitim verilmektedir. Sadece TDP biriminde çalışacak Polisler ise, bu temel eğitimden başka ayrıca bir eğitime tabii tutulmaktadır. Ama TDP biriminde çalışacak personelin bu konuda yeterli olması tek kıstas değildir. Aynı zamanda Polis Memurlarının bu konuda gönüllü olmaları gerekmektedir. Toplumun içinde, yaya ve motorize olarak görev yapan Polisler, hem Polislik kurumunun saygınlığının artmasını sağlamış hem de suç ve suçlu ile mücadelede daha etkin rol alınmasını sağlamışlardır. sokakta görev yapan Polislerin belli ölçüde inisiyatif almaları, hem işlerin yapılma süresini kısaltmış hem de toplum memnuniyetini arttırmıştır.

Ulusal Polis Teşkilatının bu olumlu girişimine, toplumda 1997 yılında ‘komşular birliği’ yapılanması ile cevap vermiştir. Tamamen sivil motifli olan bu özgün uygulama ile vatandaşlar; kendi mahallelerinin yaşam kalitesini koruma ve artırma, sosyal yönden destek olma gibi amaçla hareket etmişlerdir. Bu birlik periyodik aralıklarla bir araya gelerek, toplantılar düzenlemekte, alınan kararlar ilgili kuruluşlara gönderilerek, takip edilmektedir. Dikkat edilirse, alınan kararlar veya öneriler sadece Emniyet Teşkilatını ilgilendirmeyip, genel bir nitelik taşımaktadır. Bir yerde bu yapılanma toplumun sözcüsü ve temsilcisi gibi görev yapmaktadır. Örneğin asayişle ilgili bir sorun veya öneri Emniyete bildirilmekte, eğer netice alınamamışsa bunun sebepleri üzerinde yeniden düşünülmektedir. Yani Emniyetle Komşular Birliği yapılanması arasında bir geri bildirim mekanizması bulunmaktadır.¹³²

Bizdeki huzur toplantılarına benzeyen ama özü itibari ile çok farklı olan ve üzerinde düşünülmesi gereken bu uygulama, aynı zamanda toplumun ulaştığı bilinç seviyesini göstermesi açısından da önemlidir. Zira, bizdeki huzur toplantıları, Valilik kanalıyla gerçekleşirken, İspanya’daki komşular birliği devlet eliyle değil sivil inisiyatifle

¹³² Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s. 111-112

her hangi bir tepeden inmeci yaklaşımın dışında gerçekleşmektedir. Yine İspanya’da çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve turistler gibi risk gruplarına yönelik geliştirilen TDP uygulamaları bulunmaktadır.¹³³

TDP’nin branşlaşması olarak addedebileceğimiz bu farklı risk grubu veya sosyal gruplara yönelik ayrı faaliyetler gerçekleştirilmesi, İspanya’da TDP’nin geldiği noktanın ne kadar büyük bir mesafe aldığına da göstergesidir. Türkiye’deki TDP uygulamalarının İspanyol Polis Teşkilatının kılavuzluğunda gerçekleştirilmesi, hem İspanya’nın bir Akdeniz ülkesi olması sebebiyle kültür benzerliği hem de İspanyol TDP uygulamasının geldiği ileri seviye nedeniyle isabetli bir tercih olduğu değerlendirilmektedir.

İsveç

İsveç’teki TDP faaliyetleri, diğer gelişmiş ülkelerle paralellik göstermesine karşın, bir konuda diğerlerinden ayrılır. Yani İsveç’te de TDP suç önleme odaklı ve toplum merkezli yürütülmekte iken aynı zamanda, kentleşme yaklaşımları ve mimari kaygılarla da desteklenmiştir. Bu sebeple, şehirlerin tasarımı, ışıklandırma önemli faktörler olarak değerlendirilmektedir.¹³⁴ İsveç’te, 1950 ile 1980 sonları arasında suç oranları hayli yüksek iken 1990’lı yıllardan sonra suç oranları gözle görünür şekilde azalmaya başlamıştır. İsveç polisi bu başarıyı şu şekilde anlatmakta: 1990’lardan itibaren ortaya çıkan bu polislik anlayışı Toplum Destekli Polislik olarak nitelendirilmiş ve İsveç polisi bu yıllarda bu anlayışa göre çalışmaya başlamıştır. Bu yöntemin ana unsurunu da toplumla yakın ilişki içinde polislik hizmetinin sunulması olarak vurgulamaktadırlar.”¹³⁵ Bu yaklaşım polise; suçun önlenmesi faaliyetlerinde etkinliğini daha iyi kullanma imkânı sağlamaktadır. Olay odaklı ve acil eylemli sisteme dayanan geleneksel polislik yaklaşımı terk edilmektedir. Bugün, birçok polis teşkilatı yeni bir yaklaşımla, önceden planlanmış ve hedefe yönelik çalışmalar içerisine girmiştir. İsveç Polis Teşkilatı da faaliyetlerinin rotasını bu yeni yaklaşıma göre belirlemiştir.

¹³³ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s. 112

¹³⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.112-113

¹³⁵ http://www.samsun.pol.tr/tdp_polis/tdp_isvec_polisi.htm (12.09.2011)

3.4. Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Örnekleri

Toplum Destekli Polislik uygulaması, bugün gelişmiş olarak kabul edilen ülkelerde teori safhasını geçerek, uygulama safhasına geçmiş bulunmaktadır. Bu ülkeler daha öncede belirtildiği üzere ABD, Kanada, Avustralya gibi Anglo-Sakson aidiyetli ülkeler ile AB'ne üye ülkelerdir. Coğrafik olarak batı dünyasında yer almamasına karşın, taşıdığı ve benimsediği değerlerle bu ligde yer alan Japonya'da, ismi bu şekilde olmasa bile benzer faaliyetlere rastlanılmaktadır. Hatta kökü çok eskilere dayanan ve yaşlılarla ilgilenmeyi esas alan 'Koban' sistemi de özü itibarıyla TDP'nin bir ayağını oluşturabilir. Küreselleşen dünya, etkileşimi ve iyi olan her şeyin ithalini de zorlamaktadır. Bu bağlamda, hukuk sistemlerinin, olanı ifade eden 'Pozitif Hukuk'tan, olması gerekeni ifade eden 'Doğal Hukuk'a doğru evrenselleşme sürecine girdiği de bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla bu durum, sadece bu tür projelerin değil hemen güncel tüm projelerin takip edilmesi ve uyarlanması sonucunu doğurmuştur. AB'nin çekim etkisine giren aday veya adaylığı uman ülkelerde bu sebeple ufak çapta da olsa girişimler bulunmaktadır. AB kendi üyelerinde bu tür çalışmaları hem teşvik etmekte hem de yasal mevzuata bağlamaktadır.

Bu bağlamda gelişimini hızlı şekilde sürdüren Türkiye'nin çalışmaları agresif düzeyde hızlı ve başarılıdır. Bunda, AB üyeliği adaylığının etkisi tartışılmaz bir gerçektir. Az gelişmiş idareci ve sistemlerde, kavram ayrımları yeterince net yapılamadığı için, gelişmiş ülkelerdeki gibi iyileştirme sonuçlarının alınamadığı gözlenmiştir. Bu bağlamda az gelişmiş ülkelerde Toplum Destekli Polis uygulamalarına rastlanmamıştır, ancak gelişmekte olan ülkelerin kendilerine örnek aldıkları ülkelerde TDP gibi projeler bulunduğundan, bu tür yaklaşım ve projelere ilgi gösterecekleri beklenebilir.

3.5. Avrupa Birliği Süreci

TDP'nin Avrupa'da gelişimi, İngiltere merkezli olmuştur. İngiltere'nin AB'ye üyeliğinin 1973 yılında gerçekleştiğini düşünürsek ve 1970'li yılların başında bu projenin başladığını kabul edersek, AB'nin kurumsal bazda bu sürece etki etmediğini söyleyebiliriz. İngiltere'den sonra bazı ülkelerin lokal bazda yerel nitelik taşıyan ama tamamen bağımsız çalışmalar yapması ile TDP, AB'nin gündeminde yer almış ve Avrupa genelinde artış gösteren suç oranlarıyla mücadele konusunda en dikkate değer proje olarak kabul edilmiştir. TDP'nin hukuk mevzuatı ile de yakın ilişkisi, AB'nin projeye daha çok

eğilmesini sağlamıştır. Bu da TDP'nin kurumsallaşma ve uygulamada tekdüzeliğin sağlanması sürecini hızlandırmıştır.

Bu bağlamda AB Konseyince, “En İyi Uygulama-Değer Belgesi” yayınlanarak, TDP'nin kılavuzu ortaya konmuştur.

3.5.1. AB Yaklaşımı

AB yaklaşımının açıklanması için öncelikle Türkiye-AB ilişkilerinin tarihsel gelişimini açıklamak gerekir. Türkiye-AB ilişkileri 1959 yılındaki üyelik başvurusu ile başlamıştır. 1963 yılında AB ile ortaklığı esas alan antlaşma imzalanarak, bu ortaklığı düzenleyecek Ortaklık Konseyi oluşturulmuştur. Türkiye'nin 1987 yılında yaptığı tam üyelik başvurusu, 1989 yılı AB zirvesinde uygun görülmemiştir. 6 Mart 1995 yılında Türkiye, AB ile Gümrük Birliği Antlaşmasına imza koymuştur.

1999 yılında Türkiye'nin, Avrupa Birliği aday ülke statüsünü kazanmasıyla, Avrupa Birliği'nin müktesebat, uygulama ve projelerin aynı olmasının üyelik şartı kriteri kabul edilmesiyle, bu yönde bir çok çalışmaya başlanmış ve önemli merhaleler kat edilmiş bulunmaktadır. Avrupa Birliği yolundaki gelişmeler başlığı altında toplanabilecek bu düzenlemeler; hukuktan, eğitime, kültürden sosyal hayata değin çok geniş yelpazede eşleştirme ve uyum çalışmalarını içerir. Bu bağlamda tüm kamu kurum ve kuruluşları, bağlı oldukları bakanlıkların talimat ve desteği ile 1999 yılında düzenlenen Helsinki zirvesiyle kabul edilen ‘Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Program’a uygun olarak müzakerelerden Sorumlu Devlet Bakanlığı’nın koordinesinde Avrupa Birliği’nin ilgili kuruluşlarının gözetim ve yer yer denetiminde çalışmalara başlamış bulunmaktadır.¹³⁶

Emniyet Genel Müdürlüğü de bu uyum ve düzenleme çalışmalarında önde gelen kamu kurumlarından biri olmuş, çalışmaları takdirle karşılanmıştır. Resmi olarak 2002 yılındaki genelgeyle gündeme gelen ve başlayan TDP, eşleştirme çalışmasında, İspanyol polis teşkilatının kılavuzluğunda başlamış ve başarılı neticeler alınmıştır.¹³⁷ Sadece bu proje değil bu tür proje, yaklaşım ve uygulamaların TPT'nin çağdaşlaşması ve uluslararası standartları yakalama çabalarında bir elzem olduğu aşikardır. Bugün 200.000’e yaklaşan aktif çalışanı, yurt çapında teşkilatlanmış devasa büyüklüğü ve 1845 yılında başlayan uzun geçmişi ile Türkiye Devletinin en büyük, önemli ve önde gelen kurumlarından olan

¹³⁶ <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-iliskileri.tr.mfa> (23.05.2008)

¹³⁷ KARATEKE, H., ”Twinnig Projesi-Polise AB Standardı”, Türkiye Polis Dergisi, sayı 635, İstanbul, 2006, s.18

TPT'nin, kendisi için ulaşılması gereken mutlak bir hedef niteliğindeki çağdaşlaşma projesinin, bu argümanlarla süreklilik arz etmesinin olumlu olduğu değerlendirilmektedir.¹³⁸ 'AB Düzenlemesi ve AB Gelişmeleri' alt başlıklarında, bu yönde atılan adımlar ve yapılan düzenlemeler ayrıntılı olarak aktarılmaya çalışılmıştır.

3.5.2 AB Düzenlemesi

Avrupa Birliği'nin Türkiye ile ilgili kararlarında insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi konularda eleştiriler sıklıkla gündeme getirilmektedir. Bu sebeple, Türkiye'nin AB siyasi kriterlerini yerine getirmede polislik uygulamalarının büyük etkisi vardır. Anayasal, yasal ve idari alanları kapsayan bu düzenlemelerin büyük çoğunluğu kolluk kuvvetini doğrudan veya dolaylı yoldan ilgilendirmektedir. Bu bağlamda yapılan düzenlemeler ve değişiklikler neticesinde, kolluğun yetkilerinin daraltılması, kişi hak ve özgürlüklerinin ise genişletilerek, anayasal güvence altına alınması yoluna gidilmiştir.

Yasal düzenlemeler ve değişiklikler ayrı başlık altında incelendiğinden, burada, proje bazındaki çalışmalara değinilecektir.

3.5.2.1.Twinning (Eşleştirme) Projeleri:

Ülkemizin AB üyeliği adaylığını kazanmasıyla, AB'nin 1998 yılında çıkardığı ve üye ülkeler ile aday ülkelerde yeknesaklığı sağlamak üzere geliştirilen 'Eşleştirme' (Twinning) mekanizması bizim için de bağlayıcı nitelikte olmuştur. 2003 yılında tasarlanan proje, aynı yıl AB üye ülkelerinde dolaşıma açıldı. Aynı yıl 'Twinning Projesi' olarak adlandırılan bu projeye Fransız ve İspanyol polisi aday olmuştu. Aynı yıl 27 Kasım günü Türkiye, tercih olarak İspanya polisinin önerisini olumlu olarak değerlendirdi ve İspanya emniyet teşkilatının proje için uygun olduğu kararını aldı.”¹³⁹

Üyelik hedefi doğrultusunda, Avrupa'da yerleşik bulunan kurumların yapıları, uygulamaları ve tecrübeleri, gerçekleştirilen projeler vasıtasıyla ulusal kurumlarımıza aktarılmaya başlanmıştır. Katılım Öncesi Mali Yardım Programı çerçevesinde tahsis edilen fonların, Lüksemburg Zirvesi'nde alınan karar uyarınca, özellikle Eşleştirme (Twinning) Mekanizması aracılığıyla, kurumsal yapılanmaya yönelik projeler için kullanılması öngörülmektedir. Bu kapsamda, Emniyet Genel Müdürlüğünce uygulanan-yürütülen-teklif

¹³⁸ <http://www.nethaber.com/Toplum/16932/2005-yili-basinda-171-bin> (25.08.2011)

¹³⁹ KARATEKE, H., "Twinnig Projesi-Polise AB Standardı", Türkiye Polis Dergisi, sayı 635, İstanbul, 2006, s.19

edilen 13 adet Twinning (Eşleştirme) proje bulunmaktadır. Ayrıca, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülen 5 adet projeye faydalanıcı ortak olarak destek ve katılım sağlanmaktadır. Emniyet teşkilatı, Avrupa birliği yolunda hızla ilerleyen Türkiye’de, yürüttüğü projeler ile insan hakları standartlarını sürekli iyileştirme ve geliştirme çabasıdadır. Söz konusu projelerden İnsan Hakları ile doğrudan ilgili olanlar şunlardır:

3.5.2.2. İfade Alma Teknikleri ve İfade Alma Odalarının Geliştirilmesi Projesi:

Ülkemizin Avrupa Birliği üyeliğine adaylığı sürecinde, AB Mali İşbirliği çerçevesinde hazırlanan ve PHARE-Twinning mekanizması ile yürütülen “İfade Alma Yöntemlerinin ve İfade Alma Odalarının Geliştirilmesi Projesi” çalışmaları 2006 yılı şubat ayında tamamlanmıştır.

Üç bileşenden oluşan proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda belirtilmiştir.

Bileşen I:

İfade alma standartlarının ve ifade alma odalarının revizyonu:

İfade alma yöntemleri ve ifade alma odaları ile ilgili standart ve kılavuzlar geliştirilip, Gözaltı ve İfade Alma ile ilgili 25832 sayılı Adalet Bakanlığı yönetmeliği ve diğer düzenlemelerde kabul edilmiştir. 27 ilde ifade alma sırasında görsel ve eşitsel kayıt imkânı sunan ve uluslararası standartlara uygun olan 30 model ifade alma odası kurulmuştur.

Bileşen II:

İfade alma ve insan hakları eğitimi: İfade alma ve insan hakları konularıyla ilgili bir eğitim el kitabı hazırlanmıştır. Eğitici eğitimi seminerleri Mart ve Nisan 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 251 personel insan hakları eğitici olarak eğitim almıştır. 81 ilde 120 eğitim gerçekleştirilmiş, bu eğitimlerin her biri üç gün sürmüştür, toplam 2470 personel eğitilmiştir.

Bileşen III:

Adli kolluk, savcılar, mahkeme ve avukatlar arasında ceza yargılamasının dava öncesi aşamasında işbirliği: İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, cumhuriyet savcıları, mahkemeler, barolar, ve STK temsilcilerinden ve İtalyan, Alman ve Avusturyalı kıdemli uzmanlardan oluşan bir Ortak Çalışma Grubu oluşturulmuştur.

Ortak Çalışma Grubu yeni Ceza Muhakemesi kanunu temelinde Avusturya, Almanya ve İtalya ile karşılaştırmalı analiz esasına göre savcılar, mahkemeler ve avukatlar arasında yeni bir işbirliği modeli geliştirmiştir.

Yeni İşbirliği Modelini 1800'den fazla Emniyet Genel Müdürlüğü ve diğer icracı kurumların temsilcilerine, cumhuriyet savcıları, hakim ve baro üyesine tanıtmak amacıyla Ekim ve Kasım 2005'te Türkiye'nin sekiz bölgesinde dokuz konferans düzenlenmiştir.

3.5.2.3. Türk Polisnin Sorumluluğunun, Verimliliğinin ve Etkinliğinin Güçlendirilmesi Projesi:

Ülkemizin Avrupa Birliği (AB) üyeliğine adaylığı sürecinde, AB Mali İşbirliği çerçevesinde hazırlanan ve PHARE-Twinning mekanizması ile yürütülen projede, Avrupa Birliği en iyi uygulamaları ve Avrupa Birliği Aquies(kanun ve mevzuat) birikiminin Türk polis teşkilatına kazandırılarak; çağdaş ve insan odaklı ilkeler doğrultusunda, kurumsal kapasitesinin artırılması yoluyla, Türk polisnin sorumluluğunun, verimliliğinin ve etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.”¹⁴⁰ Görüldüğü üzere AB yolunda atılan adımlar sadece TDP temelli olmayıp, mevzuatın AB normlarına getirilmesinden, insan hakları konusuna kadar bir çok alanda gelişmeyi kapsamaktadır. Üstelik bu adımların aidiyeti sadece Emniyet Genel Müdürlüğü'ne ait olmayıp, özellikle Adalet Bakanlığı'na bağlı kurumlarda, ayrı ayrı veya teşkilatla koordineli çalışmaları kapsamaktadır. Yine bazı sivil toplum kuruluşları ile bu statüdeki baroların kendi istek ve inisiyatifleriyle bu süreç, resmi kanalların dışından katkıda bulunmaları çalışmaların hızını ve çeşitliliğini arttırmıştır.

Toplum Destekli Polisliğin özü itibariyle insan odaklı olması, insan hak ve hürriyetlerini geliştirici ve koruyucu tüm düzenlemelerin önemini daha da arttırmıştır. Bugün insan hakları, işkencenin önlenmesi, sanık hakları, nezaretlerin iyileştirilmesi gibi insan haklarına dayalı demokratik düzenin belli başlı temellerinde atılan adımlar konusunda gelinen nokta azımsanmayacak düzeydedir. Uygulamada bazı tereddütler veya yanlışların olması kimi zaman kamuoyuna olumsuz şekilde yansısı da, zamanla bu tür hataların girilen bu sağlıklı yolun neticesinde sıfırlanacağı umulmaktadır. Zaten bu tür iyileşme ve düzenlemeler yapılmadan, TDP gibi projelerin başarılı olması, toplumda kabul görmesi ve inandırıcı olması beklenemez.

¹⁴⁰ <http://www.egm.gov.tr/temuh/insanhaklari9.htm> (28.04.2008)

3.5.3. AB Gelişmeleri ve Hukuki Alanda Yapılan İyileştirme Çalışmaları

AB düzenlemesi başlığı altında, üyelik hedefi doğrultusunda gerçekte gelişmeler birçok alanda kendisini göstermiştir. TDP özelinde değerlendirildiğinde bu makro düzenlemelerin projeye katkısı yadsınamaz. Bu gelişmeleri, hukuki mevzuatın yeniden tasnifi ve denetim mekanizmasının kurulması olarak nitelendirebiliriz.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK);

1. Gözaltı Süreleri
2. Yakınlarına Haber Verme
3. Müdafinin Hukuki Yardımından Yararlanma
5. Doktor Raporları
6. Şüpheli ve Sanık Hakları Formu
7. İşkence ve Kötü Muamele suçu
8. İfadelerin Kaydı ve Gözetleme
9. Tutuklama nedenleri

10. Fiziki Kimliğin Tespiti; alanlarında yeni düzenlemeler getirmiştir. Bu konularla ilgili olarak Avrupa İnsan Haklarını ve Temel Özgürlüklerini Koruma Sözleşmesi'ne eklenen ölüm cezasının her koşulda kaldırılmasına dair 13 No'lu ek protokolde imzalanmıştır.¹⁴¹

Yukarıda maddeler halinde belirtilen düzenlemeler, demokratik, gelişmiş her ülkede kabul gören ve yerleşen düzenlemelerdir. Türkiye bir taraftan ekonomik, kültürel, siyasal alanda gelişmiş bir ülke olma yolunda ilerlerken, diğer taraftan hukuki olarak da bu ilerlemeyi göstermeye çalışmaktadır. Bugün ülkemizde kolluk kuvvetleri; basit şüpheyeye dayalı gözaltı yapamamakta, gözaltı süresi 24 saati geçememekte, şüpheliler hem giriş hem de çıkışta mutlaka sağlık kontrolünden geçirilmektedir. Yakalanan kişiye suçun isnadının ne olduğu anında bildirilmektedir. Yine, yakınlarına haber vermesinin, sessiz kalmasının ve gücü yetmiyorsa devletçe avukat yardımından yararlanabileceği haklarının devlet teminatında haklar olduğu kendisine hatırlatılmaktadır. Tüm bu düzenleme ve iyileştirmelerin, Polisin elini güçlendirdiği bir gerçektir. Zira, yapılan işlerin mevzuata sıkı

¹⁴¹ <http://www.egm.gov.tr/temuh/insanhaklari4.htm> (12.03.2008)

sıkıya bağlı kalınarak, kişi, yer ve statü gözetmeksizin şeffaf olarak icra edilmesi, Polise yönelebilecek haksız eleştiri ve ithamların da önünü kesecektir.¹⁴²

Aynı zamanda bu iyileştirme çabalarına ek olarak, Kolluk Görevlilerinin uygulamalarını denetleyen, izleyen ve görüş sunan resmi ulusal organlar da bulunmaktadır.

1. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı
2. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı
3. İnsan Hakları İl ve İlçe Kurulları
4. İçişleri Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı İnsan Hakları Ve Uluslararası Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı
5. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı İnsan Hakları İhlallerini İnceleme Bürosu

Yapılan düzenlemelerin, izlenmesi, rapor edilmesi, aksaklıkların tespiti, oluşturulan bu kurullar marifetiyle yapılmaktadır. Adı geçen bu kurullar, inceleme ve tespitlerinde suç unsuru bulurlar ise, sorumlular hakkında idari yönden bakanlıklara, adli yönden Cumhuriyet Savcılarına suç duyurusunda bulunabilmektedir. Ayrıca her Valilik ve Kaymakamlık bünyesinde oluşturulan insan hakları kurulları ile vatandaşın gelecek şikâyetler derhal değerlendirilerek, başvuru konusu araştırılmaktadır.

Bugün ülkemiz; insan haklarına azami derecede saygılı, yapılan faaliyetlerin kanuni çerçeve içerisinde kalınarak icra edilmesine büyük titizlik gösteren bir devlet olma konumuna çok yaklaşmıştır. Bu sadece iyi bir niyeti kapsamayıp, hukuki olarak bağlayıcılığı bulunan kimi yaptırımlarla desteklenmiş, arkasında siyasi irade bulunan, kamu gücüyle kollanan değişim hareketidir. Kurulan kurullara denetleme yetkisinin verilmesi, raporların dikkate alınarak idari ve gerekirse adli soruşturmalara sebebiyet vermesi bu değişimin neticesiyle gerçekleşmiştir. Artık susma hakkı, lekelenmeme hakkı, hüküm kesinleşinceye kadar masum sayılma, modern nezarethane ve ceza ve tutuk evleri, bizim için henüz yeni olan ama hem toplumda hem de devlette yerleşen olgulardır. Bugün Türkiye idam cezasını hukuk mevzuatından çıkaran, hukuk sistemini uluslararası standartlara sabitlemek konusunda büyük mesafe alarak, geçmişteki, biraz da önyargı ve karalamalara dayanan olumsuz imajından hızla uzaklaşan, adeta geçmişe sünger çekerek, beyaz bir sayfa açıp yoluna ilerleyen bir ülke görünümündedir. Toplumun refleksleri de bu değişime uygun olarak değişiklik göstermeye başlamış, toplumun bilinçlenmesi, haklarını

¹⁴² <http://www.egm.gov.tr/temuh/insanhaklari7.htm> (17.03.2008)

öğrenip, korumak istemesi de bu yörüngeden uzaklaşmayı engelleyen bir faktör olmuştur. İşkenceye sıfır tolerans söylemlerinin, siyasi literatüre girmesi bu açıdan önemlidir. Bu sağlıklı gelişimin, Türkiye'yi ulaşmak istediği hedeflere yaklaştıracığı, hem devleti hem de toplumu modernize edeceği kuşkusuzdur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TDP YASAL DÜZENLEMELER

3 Ekim 2001 tarihinde Anayasamızda yapılan reform niteliğindeki değişikliklere paralel olarak 8 adet uyum kanunu çıkarılmıştır.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ve 271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) yeniden yazılmıştır.

TDP projesini doğrudan ve dolaylı yoldan etkileyen, bir anlamda hukuki temelini oluşturan bu düzenlemelerle ilgili kanun hükümleri ve TDP uygulamalarında dikkate alınması gereken 1982 Anayasası hükümleri aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir.

4.1.Devletin Temel Amaç ve Görevleri:

Madde 5 - Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

Kanun Önünde Eşitlik:

Madde 10 - Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Anayasalar yapısı itibari ile tüm yasal mevzuatın temelidirler. Aynı zamanda anayasalar, devletin toplumla yaptığı sözleşme metinleridir. Belirli bir zümre, sınıf veya kişiye bağlı olmaksızın görev yapan demokratik Polis Teşkilatları, anayasada belirtilen ve çerçevesi çizilen sınırlar içinde, görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirirler. Madde 5 ve 10'da belirtilen hükümler, Polisi doğrudan ilgilendirmektedir. Zira, bireylerin temel hak ve hürriyetlerini korumak, herkesin kanun önünde eşit olduğu prensibiyle herkese hakkaniyetli ve kanuni şekilde davranmak aynı zamanda polisin temel görevleridir. Polisin,

bütün uygulamalarında bireyler arasında ayırım yapmadan görev yapması bireylerin hukuka olan güvenlerinin de pekişmesini sağlayacaktır. Böyle bir neticenin, halkın polise vereceği desteğin artmasına yol açacağı kuşkusuzdur.

Temel Hak ve Hürriyetlerin Niteliği

Madde 12 - Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.

Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı:

Madde 17/1 - Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

“Kişi Hürriyeti ve Güvenliği:

Madde 19/1 - Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Bireylerin sahip oldukları bu temel haklar aynı zamanda devredilemez haklardır. İnsanlar, yaşama ve gelişme, maddi-manevi şahsiyetine dokunulmazlık ve güvenli bir ortamda hayatlarını devam ettirme haklarına sahiptirler. Bu hakları ve koşulları vaat eden devletin, vaadini yerine getirebilmesi için bazı kurumlara ihtiyacı vardır. Polis teşkilatı yukarıda bahsedilen fonksiyonların gerçekleştirilmesinde birinci derecede rol oynayan bir kurumdur. Devlet otoritesinin toplum gözüyle en önemli temsilcisi olan Polisin, bu vaaadin gerçekleştirilmesi ve sağlanmasında oynayacağı rol, onun toplum gözündeki yerini de tayin edecektir.

Dernek Kurma Hürriyeti:

Madde 33 - (Değişik madde: 03/10/2001 - 4709 ş.K./12. md.) Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.

Herhangi bir devlet organından bağımsız bir şekilde özel kişilerin girişimiyle kurulan sivil toplum örgütleri, kamuoyu oluşumunda ve toplumun bilgilendirilmesinde önemli rol oynarlar. Sivil toplum örgütleri ile dayanışma ve işbirliği yapılmaksızın yapılan suçla mücadelede başarılı sonuçlar alınması zordur. Ülkemizde kurulan birçok sivil toplum teşkilatları ve dernekler toplumsal yaralar üzerinde halk ile polis teşkilatı arasında köprü oluşturmaktadırlar. Amatem, Sokak Çocuklarını Koruma Derneği gibi sivil toplum örgütleri yaptıkları faaliyetlerle Polisin çalışmalarına destek vermektedirler.

Ailenin Korunması:

Madde 41 - Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.

Aile, toplumun en küçük sosyal birimini oluşturur. Bu yapının bozulmasının, doğal olarak ailelerin bir araya gelerek oluşturduğu topluma da sirayet etmesi kaçınılmazdır. Polisin sosyal görevlerinin büyük bir bölümü aileyle ilintilidir. Aileye yönelik yapılacak olumlu faaliyetler, genel olarak toplumun Polise olan bakış açısını da olumlu yönde değiştirecektir. suç ve suçlularla mücadelede aile ve Polisin birlikte hareket etmesi, ailelerin katılımını yüksek seviyede sağlayacak girişimlerin olması, hem Polisin hem de toplumsal yaşamın lehine olacak sonuçları doğuracaktır.

“Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti:

Madde 48 - Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Çalışma Hakkı ve Ödevi:

Madde 49 - Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Çalışma hayatının tüm yönleriyle serbest olması, toplum ve iş hayatının gelişmesi için gereklidir. Her bireyin bu konuda bir güvenceye sahip olması, bireylerin devlete olan güvenlerinin pekişmesini sağlayacaktır. Bu durumun tersine dönmesini önleyecek tedbirlerin alınması polisin sorumluluğundadır. Aynı şekilde, toplumun ekonomik ve sosyal refah düzeyinin artması, halkın polise olan destek seviyesini doğrudan etkileyecektir.

“Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması:

Madde 56 - Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren çevre ve sağlık sorunlarına karşı alınan önlemlerde, Polisin rolü ve öneminin artması ile Polis-Halk ilişkileri daha da gelişecektir. Dikkat edilirse bu sadece devletin bir görevi değil, aynı zamanda bireylerin

ödevidir. Polisin, bireylerin bu ödevi yerine getirirken onları desteklemesi, toplum ve Polis arasındaki ilişkiye yeni açılımlar kazandırabilir.

“Gençliğin Korunması:

Madde 58 - Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır.

Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.

Ailenin korunması başlığında olduğu gibi, geleceğin teminatı olan gençliğin korunması toplumsal yapının da korunmasını sağlayacaktır. Zaten, sadece gençleri değil, toplumun tamamının kötü alışkanlıklar kazanmasını engellemek, bu yönde kötü faaliyetlerde bulunanları men etmek Polisin asli görevleri arasındadır. Bu bağlamda, gençlere vatandaşlık bilincinin kazandırılması da polis-halk ilişkilerine olumlu yönde katkı yapacaktır.

“İdarenin Bütünlüğü ve Kamu Tüzelkişiliği:

Madde 123 - İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.

Mahalli İdareler:

Madde 127 - Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Merkezi İdare:

Madde 126 - Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.”¹⁴³ Yerel yönetimlerle karşılıklı dayanışma ve işbirliği yapılmaksızın, suçla mücadele politikalarının beklenen düzeyde başarıya ulaşması mümkün değildir. TDP gibi projeler, diğer resmi ve özel kurum ve kuruluşlarla da sıkı bir işbirliğini temel alırlar.

“TDP uygulamalarında dikkate alınması gereken PVSK hükümleri aşağıya çıkarılmıştır”:¹⁴⁴

Madde 1 - Asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korumak ve halkın ırz ve can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin etmekle mükellef olan polis; bunlara her hangi bir suretle vuku bulacak taarruz, tecavüz ve sarkıntılığı menetmeğe ve mütecasirlerini yakalamaya ve haklarında kanunen yapılması lazım gelen muameleye başlamak mecburdur.

Polisin umumi emniyete müteallik inzibati vazifeleri iki kısımdır :

A - Kanunlara ve nizamnamelere ve Hükümet emirlerine ve amme nizamına uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden evvel önünü almağa çalışmak, suç ve suçluluğa yönelik polisin önceden alacağı tedbirler sayesinde toplumda oluşan güven duygusu sayesinde halkın polise olan desteği artacaktır.

B – İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı vazifeleri yapmak. Devletin en büyük ödevi toplumsal yaşamın huzurunu tesis etmektir. Bu ödevin yerine getirilmesi, büyük ölçüde Polisin göstereceği performansa bağlıdır. Polis, hem suç oluşmadan gerekli tedbirleri almak hem de suç oluşmuşsa derhal aydınlatmak, faillerini bulmakla yükümlüdür. Olayların meydana geldikten sonra suçluların zamanında yakalanması ile toplumda oluşan adalet duygusu, halkın polise olan desteği artacaktır.

Madde 2 - Polis, aşağıda yazılı olan ve buna benzeyen hallerde halka yardım eder:

A) Yolda hastalanarak veya bir kaza ve sair bir arızaya duçar olarak düşüp kalan ve yerine gitmeğe muktedir olamayan kimseleri munasip nakliye vasıtalarıyla oturdukları

¹⁴³ <http://www.asayis.pol.tr/tdpyasalduzenleme.asp> (16.08.2011)

¹⁴⁴ <http://www.asayis.pol.tr/tdpyasalduzenleme.asp> (18.08.2011)

yere göndermeye ve acele tedaviye muhtaç olanları mevcut olan yerlerde ilk tıbbi yardım ve imdat merkezlerine, hastaneye veya en yakın eczaneye, doktor muayenehanesine veya işin göstereceği ihtiyaca göre kabil muayenehanelerine ve emsali müesseselere götürerek tedavi ettirmeye ve bu gibi hallerde acele olarak en yakın ailelerine haber vermeye ve görülecek lüzum üzerine beraberinde gitmeye veyahut yanlarına birer memur terfîk etmeye çalışır. Bunlardan başka çocuk doğurmak gibi müstacel haller sebebiyle vuku bulacak talepleri ve zaruretleri derhal nazarı dikkate alarak en yakın yerlerde bulunan doktor, kabile ve diğer lüzum görülen vasıtaları tedarik ve temin eder.

B) Polis, bir yerde vapur; şimendifer gibi nakil vasıtalarına yetişememek veyahut bu vasıtaların hareket edememesi yüzünden yolundan geri kalan ve gideceği yeri olmayan ve bunu tedarikten aciz bulunan kimseleri münasip mahallerde barındırmak çarelerine tevessül eder.

C) Polis, sokaklarda dolaşan ve oturduğu yeri haber vermekten aciz bulunan kimseleri ve çocuklarla acizlerin kanuni mümessillerini tahkik ederek kendilerine tevdi eder. Kanuni mümessilleri bulunmadığı takdirde buluncaya kadar teşkilatı olan mahallerde içtimai muavenet müesseselerine veya mahalli belediyesine teslim eder.

Ç) Yukarıdaki fıkrada yazılı çocuklarla acizlerin kanuni mümessilleri bulunup bunları tesellümden imtina ederse keyfiyet zabıt varakasıyla tespit edilir ve haklarında kanuni takibat yapılır. Bu gibi hallerde muhakeme neticesine kadar bunlar "C" fıkrasında gösterilen yerlerde ibate ve iâşe olunurlar.

D) Polis, şurada burada serseri gibi dolaşan ve kimsesiz oldukları tahakkuk eden çocukları ve çalışmaya kudreti olmayan acizleri "C" fıkrasında yazılı yerlere sevk ve teslim eder.

E) Polis, bir yer veya yol sormak için müracaat edenlere lazım gelen malumatı verir ve yolculara nakil vasıtası tedarikinde yardım eder. Polisin verdiği hizmetler sadece Polisiye, adli ve idari değildir. Polisin yükümlülüklerinden önemli bir kısmını sosyal içerikli görevleri oluşturur. Kaybolmuş ve terk edilmiş çocuklara sahip çıkmak, evsizlere ve yaşlılara, engellilere yardım etmek, hastaları tedavi ettirmek ve hatta adres soranlara karşılık vermek Polisin sosyal motifli görevleri arasındadır. şüphesiz, Polisin gerçekleştireceği bu sosyal ödevler, halkın polislik hizmetleri üzerinde daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Madde 14 - Halkın rahatını bozacak ve rezalet sayılacak surette sarhoş olduklarından, sarhoşluk halinde başkalarına tecavüz ettiklerinden ve mutlak surette ammenin istirahatını bozduklarından dolayı polisin yakalayacağı şahıslar üzerleri aranılarak zuhur edecek para, evrak ve kıymetli eşya ile üzerinde kalması caiz olmayan eşyası tespit ve sarhoşlukları resmi bir doktor rapor ile tevsik ettirildikten sonra tanzim olunacak bir zabıt varakasıyla vakit geçirmeden cihet adliyeye tevdi olunurlar.

Madde 15 - Gürültü veya velvele ile mutat hilafı olarak çan ve alatı saire çalarak yahut kanun ve nizam ahkamına muhalif surette gürültülü meslek ve sanat icra eyleyerek halkın huzur ve rahatını ihlal etmek yasaktır. şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde gerek dışında saat yirmi dördten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe men olunur. Bu yasağı dinlemeyenler hakkında kanuni takibata esas olmak üzere bir zabıt varakası tanzim edilerek merciine verilir. Huzur ve sükunun korunması Polisin asli görevleri arasında yer alır. Toplum hayatında huzurun sağlanması ile güvenlik ortamı yaratılmış olur. Bu durum da; toplumun Polise verdiği desteğin artmasına ve bu konularla ilgili katılımının çoğalmasına sebep olacaktır.

Madde 21- Polis sokak, meydan ve umuma mahsus yerlerde intizamı temin ve Seyrüsefer Talimatnamesindeki vasıflara uygun olmayan nakil vasıtalarını işletmekten ve bu vasıtaları sarhoş olarak veya seyrüseferin intizam ve selametini bozacak surette idare edenleri çalışmaktan menetmekle beraber haklarında derhal zabıt varakası tanzim eder ve mevzuat hükümlerine göre takibat yapılmak üzere salahiyyetli mercilere verir. Ancak nakil vasıtasının o andaki hal ve vaziyeti bir ehlihibre rapor ile ve sevk ve idare edenin sarhoş olması halinde sarhoşluğu resmi doktor rapor ile tevsik edilerek bu raporlar tutulacak zabıt varakasına iliştilir.

Yurt genelindeki trafiğin tanzimi ve trafik kazalarının önüne geçebilmek için tedbirlerin alınması Polisçe ifa edilen bir görevdir. Trafik kazalarının ve kayıplarının çok olduğu ülkemizde, bu kazaları azaltacak uygulamaların yapılması, toplum memnuniyetini büyük ölçüde arttıracaktır. Bu da, güvenlik hizmetlerinde vatandaşın memnuniyetinin yükselmesine neden olacaktır.

Madde 22 - İstimdat veya yangın, su baskını, boğulma gibi büyük tehlikelerin haber verilmesi veya görülmesi halinde veya cezayı müstelzim bir suçun işlenmesine veya yapılmakta devam olunmasına mani olmak için polisin eve girmesi hallerinde ne maksatla

girildiği ve hadisenin mahiyeti ve neticesi hakkında bir zabıt varakası tanzim olunarak salahiyyetli mercie verilir.

Doğal afetler gibi acil durumlarda her Polisin müdahale etmesi Polis için zorunlu bir durumdur. Hatta bu tür olaylar yaşanıp söz gelimi meskene girilmesi gerektiğinde bunun için hakim kararı dahi aranmaz. Aynı şekilde bir suçun oluştuğunu veya devam ettiğini gören kolluk kuvveti yine anında olaya müdahale etmekle görevlidir. Hukuk sistemimizde gecikmesinde sakınca bulunan hal olarak ifade edilen bu acil olaylara Polisin zamanında ve profesyonelce müdahalesi, toplumda adalet ve güven duygusunun oluşmasına sebep olur. Böyle bir sonuç, halkın polise olan desteğini arttıracaktır.

Madde 24 - Polis kuduz veya kuduz olduğundan şüphe edilen hayvanlar tarafından ısırılan kimseleri veyahut daha evvelce ısırılıp da kendilerinde kuduz emaresi meydana çıkmış olan şahısları vakit geçirmeden en yakın olan sıhhat makamına veya belediyeye haber verirler. Kudurmuş olan kimselerin mahalli sıhhat makamınca tecritleri esnasında başkalarına saldırmalarından korkulur ve bu makamlarca lüzum gösterilirse bunların polis mıntıkası dahilinde bir yerden bir yere nakillerinde ve tecritlerinde bu işlerin tehlikesizce yapılmasına polis yardım eder. Polis kendisini doğrudan ilgilendirmeyen konularda bile belli ölçüde yükümlülük sahibidir. Akıl hastalarının tedavisi Polisi direkt olarak ilgilendirmezken, aynı hastanın ilgili tedavi kurumuna nakledilmesi Polisin görev alanı içine girer. Oluşabilecek salgın hastalıkların önüne geçebilmek, aynı şekilde hasta hayvanların diğer hayvanlara ve insanlara zarar vermesini engelleyecek faaliyeti icra eden kuruma Polis de yardım eder. Toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren çevre ve sağlık sorunlarına karşı alınan önlemlerde, polisin rolünün ve öneminin artması ile polis-halk ilişkileri daha da gelişecektir.

4.2 Milli Seviyede Düzenlemeler

Toplum Destekli Polislik hizmetleri, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu esas olmak üzere, polise görev ve yetki veren ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre yürütülür. AB uyumu kapsamında mevzuatımız büyük oranda değişmiştir. Toplum Destekli Polislik çalışmalarına dayanak teşkil eden; 1982 Anayasası, Emniyet Teşkilatı Kanunu, İl İdaresi Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Çocukları Koruma Kanunu gibi yasal dayanaklar bugün büyük oranda değişmiş bulunmaktadır. Yapılan bu

düzenlemeler, değişiklikler ve ilgili kanun maddeleri ‘Yasal Düzenleme’ başlığı altında ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

4.3. Uluslararası Antlaşmalar

Toplum Destekli Polislik hizmetleri, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu esas olmak üzere, polise görev ve yetki veren ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre yürütülür. AB uyumu kapsamında mevzuatımız büyük oranda değişmiştir. Toplum Destekli Polislik çalışmalarına dayanak teşkil eden; 1982 Anayasası, Emniyet Teşkilatı Kanunu, İl İdaresi Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Çocukları Koruma Kanunu gibi yasal dayanaklar bugün büyük oranda değişmiş bulunmaktadır. Yapılan bu düzenlemeler, değişiklikler ve ilgili kanun maddeleri ‘Yasal Düzenleme’ başlığı altında ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

4.4. AB Uyum Sürecindeki Düzenlemeler

Ülkemizin, AB’nin 1999 Helsinki zirvesiyle aday ülke statüsünü kazanmasıyla, özellikle müktesabatın uyumu yönünde çalışmalar başlamıştır. Bu sebeple T.C. AB ile bir takım antlaşma ve sözleşmelere imza atmıştır. Bu konuda atılan adımlardan en önemlisi ki aynı zamanda AB’nin kendisi için de çığır açıcı olan Amsterdam Antlaşmasıdır. Bu antlaşma seyahat özgürlüğünü esas almakla birlikte; bu özgür alan içinde güvenlik alanı oluşturmayı hedeflemektedir. Bu hedef şüphesiz ülke polislerinin işbirliğini gerektireceğinden, taraflara getirileri olacaktır. Bu sebeple, Avrupa Birliği’ ne üye ülkelerin polis teşkilatlarınca değişik amaçları olan bazı çalışma grupları oluşturulmuştur. Trevi, Berne Kulübü, Pompidou Grubu, Avrupa polis Ofisi (Europol) bunlardan bir kaçıdır.”¹⁴⁵

Bu amaca yönelik işbirliği ilk önceleri TREVI Grubu ve schengen sözleşmeleri çerçevesinde gerçekleştirilmiş; bu girişimler daha da geliştirilerek Avrupa polis Ofisi (Europol) çıkarılmıştır.¹⁴⁶

AB uyum paketlerinde özellikle hukuk ve yargı alanında yapılan eşleştirme uygulamaları ile kanun yönünden büyük mesafe alınmıştır. Özellikle terör ve uyuşturucu ticareti konusunda daha önceden başlayan işbirliği, bugün yasadışı insan ticaretinden, kara

¹⁴⁵ http://www.polisdergisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=48&Itemid=134/32/web/makaleler/Arif_SEZER_Mehmet_KUL. (10.08.2011)

¹⁴⁶ KÖKTAŞ, A., “Avrupa Polis Ofisi (EUROPOL)”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 22, Ankara, 2000, s.61.

para aklamaya kadar hemen tüm konularda sıkı bir işbirliği ve uyumu mümkün kılmıştır. Avrupa Konseyi'nin de bu tür işbirliği ve projelere önem atfetmesi, uygulanabilirliği arttırmıştır. Üye veya aday ülkeleri bağlayıcılığı olmayıp tavsiye niteliği taşımasına karşın, 'Avrupa polis Etiği Yönetmeliği' Türkiye tarafından takip edilmekte ve yine rehber niteliği taşıyan 'Uygulama Eşdeğer-İzleme Belgesi' TDP ile ilgili baş kaynak niteliği taşımaktadır. Eşleştirme projesi çerçevesinde TDP uygulamaları İspanya ile gerçekleştirilmekte olup, önceleri 10 pilot ilde uygulamaya konulan proje, daha sonrası 25 ilde uygulanmıştır. Aday ülkelere sürecinden daha eskiye dayanan Türk polis teşkilatının Avrupalı kurumlarla münasebeti bugün üyelik sürecinin getirdiği disiplinle daha hızlı ve sağlıklı bir yönde ilerlemektedir. Bu tür çalışma veya düzenlemelerin, somut anlamdan çok mantalite değişikliğini içermesinin gelecek yıllarda Türk polis teşkilatına daha fazla yararlar getireceği tahmin edilmektedir. Son birkaç yıldır polislik alanında Avrupa Konseyi bünyesinde gerçekleşen çalışmalarda bu yaklaşımlar işlenmiş ve hazırlanmış, bir tavsiye niteliğinde üye ülkelere sunulmuştur.¹⁴⁷

4.5. Türkiye'de Toplum Destekli Polislik

1845 yılında polis teşkilatına sahip olan Türkiye'nin, güvenlik konusunda tecrübeye dayalı uzun bir geçmişi vardır. TDP gibi projelerin iyi analiz edilmesi, bu uzun tarihsel geçmiş ve tecrübelerle ilişkilidir.

Türkiye'de uygulamaya konulan TDP'yi daha iyi anlamak için, Türk Polis Teşkilatının tarihine ve bu uzun geçmişinde yaşadığı değişim ve gelişime göz atmak gerekir. Daha önceden de belirtildiği üzere, insanlar bir arada yaşama eğilimindedirler. Bu eğilim esasında her bireyin içinde hissettiği güvenlik ihtiyacından doğar. Aralarında çekişme olan veya rekabet olmayan minimal topluluklarda dahi evler birbirine yakındır ve ortak kullanım alanları vardır. Bu ihtiyaç öyle kuvvetlidir ki; devlet oluşumunu tetikleyen ana etmen olduğu bile ileri sürülebilir. İnsanlar bu baskılı ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına kendi özgürlüklerinin törpülenmesine de rıza göstermiştir. Bu açıdan bakıldığında, eski Türkler zaten bir arada yaşıyordu. Göçebe yaşamın hüküm sürdüğü zamanlarda da bu birliktelik devam etmiştir. İşte bu dönemde subaşı ismiyle karşımıza çıkan kişi, topluluklardaki düzeni tesis eden ve güvenliğini sağlayan kişidir. Su kelimesinin orduya ve -başı ekiyle birleşiminden, ordu komutanı, ordu, ordu başı gibi anlamlara geldiği

¹⁴⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s.100

bilinmektedir. Bu açıdan bakıldığında gayri resmi polislik tarihinin Türk tarihi ile başladığı söylenebilir. Eski Yunanca şehir anlamına gelen ‘POLİS’ kelimesinin güvenlik güçleriyle özdeşleşmesi gibi, ‘SU’ lafzının da daha sonra yerleşik hayata geçilmesiyle şehir kelimesinin karşılığı ve eşanlamlısı olarak kullanılmaya başlaması da ilginç bir tesadüftür. Bunun şehrin bir düzen ifade etmesi ve kırsal, nüfusun daha az olduğu tenha yerlere göre daha güvenli olduğu gerçeğiyle ilişkisi vardır. Kabilenin polisi olan subaşı, daha sonraları kabilelerin bir araya gelerek daha büyük siyasi oluşumları meydana getirmeleri ile yerlerini Kağana bırakmış ancak yetkileri ve sorumlulukları daralmakla beraber varlıklarını sürdürmüşlerdir.¹⁴⁸

Bilinen en eski subaşı, VIII. Asra ait Tonyukuk Kitabesinde ismi yazılı olan İnal Kağan’dır. Büyük Selçuklu İmparatorluğunun kurucusu Selçuk Bey de bir subaşıdır. Keza Anadolu Selçuklularında da il merkezlerinde askeri ve mülki işlere bakan komutanlara subaşı denilmiştir.”¹⁴⁹

Bununla birlikte, toplum düzenini sağlamada uyulacak kurallar bütünü bugün ki manada bir mevzuata tekabül etmese de, büsbütün dağınık bir görüntü de çizmemekteydi. Oğuzhan’ın Oğuz Töresi, Cengizhan’ın Uluğ Yasası, Timur’un Tüzükkatı” o zaman ki hukuk kurallarına örnek gösterilebilir. Netice itibariyle, eski Türklerde polis teşkilatı, askeri teşkilatın içinde, ona eklenmiş bir özellik göstermiştir.¹⁵⁰ Osmanlılar, Büyük Selçuklu Devletinin kültürel mirası üzerinde yeni devletlerini inşa ettiklerinden, güvenlik sistemi de bu etkileşimden fazlasıyla etkilenmiştir. Söz gelimi, kuruluş döneminin en etkin ve ünlü simalarından olan “Gündüz Alp”, aynı zamanda Osmanlı’nın ilk subaşıdır. Fethedilen yerlerin dirlik ve düzeninden tayin edilen subaşılar sorumlu tutulmuştur.¹⁵¹ Ancak bu yapılanma daha çok askeri özellik ve nitelik taşıyan bir oluşum olma özelliğini devam ettiriyordu. Bu açıdan Yeniçerilerde barış zamanlarında bulundukları şehrin asayişini temin vazifesinin icra ediyorlardı. Devlet ve ordu teşkilatının doğal Maliki ve Amiri olan Padişahlar, zamanla ülkenin büyümesiyle, yeniden yapılanmaya girmiştir. Sözgelimi sadrazamlar Padişah adına askeri, idari ve mülki işleri üstlenip koordine eden bir müessese olmuş, vezirlerin sayısı arttırılarak aralarında iş bölümü yapılmıştır. Bu açıdan sadrazamların aynı zamanda subaşıların da amiri olduğunu söylemek mümkündür. Gerek

¹⁴⁸ KUYAKSİL, A.,”155. Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s. 2-25

¹⁴⁹ <http://www.selçuk.pol.tr/ortasay/polistarihi.htm> (13.05.2008)

¹⁵⁰ <http://www.polisiye.com/yazidevam.asp?ID=616> (16.08.2011)

¹⁵¹ <http://www.sakarya.pol.tr/mudurluk/hakkimizda/osmdvgvnl.asp> (14.06.2011)

sadrazamların, gerekse Sancakbeyi ve Beylerbeyi unvanlı bugünkü Valiler statüsünde olan büyük memurların en çok önem verdikleri konu asayişin tesis edilmesi ve korunmasıydı. Bu yüzden güvenlikle ilgili daha iyiyi bulma ve uygulama noktasında süreklilik gösteren bir evrimleşme olduğu iddia edilebilir.¹⁵² İstanbul'un fethiyle, subaşılar sadece kentlerin ve kasabaların dirliği ile uğraşıyor gibi bir izlenim bırakmışlardır. Bu noktada İstanbul'un çok ayrı bir tarafı vardı. İmparatorluğun başkenti olması hasebiyle en ihtimamlı şehir İstanbul'du. Bu sebeple her güvenlik projesinin ilk uygulandığı şehir de yine İstanbul oluyordu.¹⁵³

Güvenlik alanındaki en büyük stratejik açılım ve yenilik, XIV. asrın ortalarına doğru gece bekçiliği yapan 'Asesbaşı'ların oluşturulmasıdır. Sadece geceleri görev yapan bu birlikler, devrinin en orijinal birliği olma özelliğini taşıyor, kamunun istirahatını ve can, mal güvenliğini sağlıyorlardı.

Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme dönemine girmesiyle, her kurumda yaşanan yozlaşma ve başıbozukluk, güvenliği tesis etmekle sorumlu bulunan Yeniçerilere de nüfuz etmiş, iç güvenlik inanılmaz derecede sarsılmıştır. Neticede Yeniçeri Ocağı, 18 Haziran 1826 tarihinde Padişah II. Mahmut tarafından ortadan kaldırılmıştır. Halk bu olayı o kadar büyük bir sevinçle karşılamıştır ki, Vakayi Hayriye (Hayırlı Olay) olarak nitelendirmiştir. Devletin tüm kurumlarıyla yeniden yapılanması kendisini ilk önce askeri alanda göstermiş ve II. Mahmut tarafından Asakir-i Mansure-i Muhammediye isminde, vazife ve yetkisi polisiye sahaları da içine alan yeni bir ordu kurulmuştur.

Tüm bu gelişmeler ışığında, bugünkü modern polis teşkilatının atası sayılabilecek İhtisap teşkilatı 1826 yılında kurulmuştur. Ancak bu teşkilat İstanbul sınırları içinde görev yapmış, devletin diğer bölgelerinde bu tür faaliyetler, sipahiler tarafından yürütülmüştür. Bu sebeple bir merkezi yapılanma oluşturulamamış, bu merkezîyetçilik ancak 1845 yılında vücuda getirilebilmiştir.

10 Nisan 1845'de, İstanbul'da "POLİS" adıyla bir teşkilat kurulmuştur. Bu yüzden polisliğin resmi tarihi bugünle başlar. 1876 yılında Tanzimat ve Islahat hareketleri çerçevesinde Avrupa'daki örneklerle göre bir polis teşkilatı kurulmasına birinci meşrutiyetin ilanından sonra oluşan hükümet programında yer verilmiş ve 1879 da Zaptiye Nezareti

¹⁵² KUYAKSİL, A., "155. Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı", Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s. 2-25

¹⁵³ KUYAKSİL, A., "155. Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı", Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s. 2-25

kurulmuştur. Başlangıçta İstanbul ve çevresinde teşkilatlanarak güvenlik işlerini yürüten zaptiye nezareti daha sonra ülke çapında kuruluşları bu nezaret tarafından tek merkezden yönetilmiştir. Bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerini yürütmüş olan ve temelini oluşturabilecek “Emniyet Umumiye Müdürlüğü” kurulmuştur.¹⁵⁴

Kurtuluş Savaşında o günlerin zorlu şartları altında doğal olarak Milli Mücadeleye yoğunlaşarak, İtilaf devletleri güçlerinin baskı, şiddet, sürgün gibi cezalarının altında özverilice çalışmış, Anadolu’daki Milli Hareketi, istihbarat ve silahlarla cephanenin sevkiyatı konularında sürekli destekleyerek, üzerlerine düşen vazifeyi eksiksiz yerine getirmeye çalışmışlardır. Kurtuluş Savaşı bitip, yeni Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda, insan gücü, donanım ve organizasyon konusunda çok zayıf düşmüş bulunan teşkilat, yeni Cumhuriyetin gelişmesine paralel olarak bir gelişme göstermiştir. Öncelikle, kurulan bu yeni devletin sıkı merkeziyetçi ve üniter yapısı ile tüm vilayet ve kazalardan oluşan tüm yurt sathında teşkilatlanmasını tamamlamış, mevzuatın oluşturulmasıyla büyük gelişme göstermiştir. Nüfusun artması, hukuk alanındaki gelişmeler ve genç Türkiye ‘nin yüzünü batıya dönük tutmasıyla sürekli iyiye doğru ilerleyen bir gelişim göstermiştir. Bu gelişim aynı doğrultuda ve özelliklerle, bugünde yaşanmaktadır.¹⁵⁵ “Dünyadaki gelişmeler ve ülkedeki ihtiyaçlar doğrultusunda 1845’te kurulan polis teşkilatı, 1867 ve 1879’dan sonra da 1881,1886, 1889 ve 1907 yıllarında yapılan düzenlemelerle sürekli geliştirilmiştir.”¹⁵⁶

Dünyanın küçük bir köy haline gelmesi ve teknolojik gelişmelerle her yenilik yakından takip ve tatbik edilme imkânını bulmuş, Türkiye de bu gelişmeleri kaçırmamak adına üzerine düşeni yapmaya çalışmıştır. suç ve suçluluğun daha komplike ve organize hale bürünmesi, göç ve artan nüfus, medyanın etkisi ve dünya genelinde genel kabul gören projeler, bu tür değişimi tetikleyen ve hatta zorlayan etkenler olmuştur. Atatürk tarafından çizilen çağdaşlaşma rotasının takibi ve Avrupa Birliği üyeliği gibi reformist hareketlerle bu süreç hızlı şekilde ilerleme kaydetmektedir.

“Modern anlayışta halkla daima etkin iletişim ön plandadır. Unutulmamalıdır ki; kamu hizmetlerinde halkın tasvip etmediği, diğer bir deyişle halkın yanında olmayan hiçbir kamu kurumunun başarılı olması düşünülemez.”¹⁵⁷

¹⁵⁴ <http://www.polisiye.com/yazidevam.asp?ID=616> (16.08.2011)

¹⁵⁵ KUYAKSİL, A.,”155. Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s ,2-25

¹⁵⁶ GÜLTEKİN, Ö.F., “Tarihi Perspektifden Türk Emniyet Teşkilatının Dönüşüm Süreci”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 43, Ankara, 2005

¹⁵⁷ AKDAĞ, Abdullah., Polis-Halk İlişkilerinin Önemi, Samsun, 2005, s.36

Toplum Destekli Polislik, bu tarihi süzgeçten süzölüp gelen bir projedir. Gelişmiş ülkelerde uygulama şansı bulan bu proje, bugün polislik açısından elzem niteliği taşıyan bir değişimin en somut delilidir. Aşağıdaki ilgili maddeler başlığı altında TDP ‘nin ortaya çıkışı, gelişimi ve amaçları daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

4.5.1 Türkiye’de TDP’nin Ortaya Çıkışı

Polisin faaliyetlerine yön veren, toplumsal ihtiyaçlar ve taleplerdir. suç ve suçluluk toplumsal gündemi işgal eden konuların başında gelmektedir. Polisiye hizmetlerin, bu çerçevede genel güvenlik hizmetlerinin ve suçla mücadelenin sadece polis hizmetleri eksenli değil, çok yönlü ve bütüncül bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bunu sağlamanın temel yöntemlerinden birisi de, Toplum Destekli Polislik hizmetlerinin yaşama geçirilmesidir.

Genel anlamda polislik faaliyetleri olarak isimlendirilen bu hizmetler kapsamında, suçla mücadeleyi etkin kılmanın ve güvenli bir ortamı sağlamanın, güvenlik hizmetlerine toplumun katılımı ve desteğiyle mümkün olacağı açıktır. Gelişmiş demokratik ülkelerin çoğunluğunda başarılı bir şekilde uygulanan “Toplum Destekli Polislik” anlayışının, ülkemizde de hayata geçirilmesi vazgeçilmez bir gereklilik hâline gelmiştir.

2000’li yıllardan itibaren felsefesi ve örnek uygulamaları resmi olmayan yollarla incelenen ve takip edilen TDP daha evvelden de belirtildiği üzere 2003 tarihli genelge ve sonrasındaki 31.05.2006 tarih ve 49 nolu Bakanlık Genelgesi ile 15 Haziran 2006 tarihinde; resmi bir hüviyete kavuşmuş ve böylelikle toplum destekli Türkiye modeli oluşumu gerçekleştirilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü-Asayiş Daire Başkanlığı’nca yürütülen çalışmalarda ülkemizin özellikleri de göz önünde bulundurularak, öncelikle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya illerinde pilot uygulama için belirlenen bölgelerde başlanmıştır. Adı geçen vilayetlerde Toplum Destekli Büro Amirlikleri oluşturularak, toplam her rütbeden 600 personele “Toplum Destekli Polislik Temel Eğitim Kursu” verilmiştir. Bugün 15 ilin daha bu sayıya eklenmesiyle yurt genelinde uygulamanın yapıldığı il sayısı 25’e çıkartılmıştır.¹⁵⁸

⁹⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s. 211-213

4.5.2. Türkiye’de TDP’nin Gelişmesi

Özellikle 1990’lı yılların başından itibaren, Türk polis teşkilatı, araç-gereç gibi teçhizat alanında ve hem dünya standartlarını yakalama ve hem de adaylığı bulunduğu AB ile entegrasyon açısından çok yönlü olarak bir değişim faaliyeti sürdürmektedir. Bu yoğun çalışmalar, yakalanan normlar bugün azımsanmayacak bilgi birikim ve teknik donanımı beraberinde getirmiştir.

Büyük sorumluluk ve üst düzey görev gerektiren, Doğu Timor, Kosova, Bosna ve Makedonya gibi ülkelerde, Birleşmiş Milletler çatısı altında üstlenilen görevler, bugün teşkilatın geldiği umut verici noktayı gösteren delillerdir.

Bu bağlamda, kendisini geliştirecek ulusal veya uluslararası her türlü gelişmeyi yakından takip eden Türk polisi, 1990’lı yıllardan itibaren yer etmeye başlayan ‘Toplam Kalite Yönetimi’ ni ilk uygulayan devlet kurumları arasında olmuştur.

“Kalite Politikamız, Emniyet Genel Müdürlüğünün görev alanı içine giren tüm hizmetleri, vatandaşın memnuniyetini ve toplumun desteğini sağlamak suretiyle, sürekli gelişen, etkin, verimli, çağdaş, ulusal ve uluslararası alanda örnek teşkil edecek bir anlayışla yerine getirmektedir.”¹⁵⁹

Toplam Kalite Yönetimi ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda birçok İl Emniyet Müdürlüğü ISO- 90001 kalite tescil belgesini almaya hak kazanmışlardır. “Çalışmalar bununla sınırlı kalmayıp; “İnterpro bilişim ödülleri çerçevesinde 2001/2002 yılı mobil uygulamalar birinciliğini MOBESE Projesi (Şehir Komuta Kontrol Merkezi) Bilgisayar ve “e-Türkiye” dönüşümünü hızlandırmak ve başarıya ulaşmasına katkıda bulunmak amacı ile TÜSİAD ve Türkiye Bilişim Vakfının düzenlemiş olduğu “e-Türkiye Ödülleri” organizasyonunda 39 proje arasından Pol-Net projesi, “e- Devlet Büyük Ödülü”nü almıştır.”

Norm Kadro adı altında branşlaşma ve yeniden yapılanma çalışmasında iyi bir noktaya gelinmiştir. Yine bu konuyla ilgili olarak, karakolların polis merkezlerine dönüştürülmesi, mobil merkezlerin oluşturulması ve halkla mesafesiz şekilde halk içinde görev yapılması da başarılı çalışmalardan sayılmaktadır. Polis Akademisi ‘nin, Akademi ve Polis Meslek Yüksek Okulu’nu içine alan Güvenlik Bilimleri Fakültesi adı altında bir üniversiteye dönüştürülmesi de yeni vizyonun getirdiği olumlu sonuçlar olmuştur.

¹⁵⁹ Emniyet Genel Müdürlüğü, “Kalite El Kitabı”, Ankara, 2002, s..22

Bu, hizmet içi eğitimi ve basılı yayınların sayısını ve kalitesini artırmıştır. TDP projesinin önemini kavrama ve uygulama isteği bu değişimin neticesinde ortaya çıkmıştır. “Toplum Destekli Polislik sadece polis-halk ilişkilerini düzenlemekle kalmayıp, aynı zamanda polisin meşruluğunu da artırmaktadır. Polis ile halk arasındaki iyi ilişkiler, en uygun ve halk tarafından kabul olunan polisiye yöntemlere taban hazırlarlar. Toplum destekli polislik otoriter, militarist ve uzlaşmacı olmayan polis uygulamalarına alternatif olmaktadır. Suçtan mağdur olanların da çalışma kapsamına alınması toplum destekli polisliğin temel ilkeleri arasındadır.”¹⁶⁰

2000’li yılların başından itibaren başlayan TDP çalışmaları, günden güne gelişme göstermektedir. Bu konuda hem akademik alanda hem de sahadaki uygulamaları yakından takip eden teşkilat, gelinen noktada uygulama safhasına geçmiştir. Seçilen ilk 10 pilot ilde uygulamaya konulan ve halkın dert ve sıkıntılarında polise başvurduğu memnuniyetle gözlenen TDP ile ilgili sonuçların ümit verici olduğu, 22/01/2007 tarihli genelgeyle TDP uygulaması yapılan illere 10 yeni vilayetin eklenmesi ile de görülmektedir.¹⁶¹ “Teşkilatın yeniden yapılanması dışsal gelişimine paralel olarak, içsel gelişimini tamamlaması da süreklilik arz edecektir.”¹⁶² TDP’nin sadece suçla mücadele olmadığı, aynı zamanda uygulayan kurumları değiştirici özelliği de bulunmaktadır.

4.5.3. Türkiye’de TDP’nin Gerekliliği (İhtiyacı)

Modern demokratik toplumlarda polis; suçla mücadele etmek, kamu düzenini ve kanun hâkimiyetini sağlamak, vatandaşın temel hak ve hürriyetlerini korumakla mükelleftir. Kolluğun bu kanuni ve toplumsal rolü ülkeden ülkeye değişiklik sergileyebilmektedir. Ancak aynı demokratik kriterlerin kurumsallaştığı ülkelerde bu farklılık marjı daralmakta, karşılaşılan problemlerde dahi büyük benzerliklere rastlanılmaktadır. Toplumda her zaman dinamik olan bu değişme; talepleri ve önceliklerin sırasını zaman içinde değiştirmiştir. Zaten toplumun, devleti, kendisine hizmet etmek için oluşturulmuş, siyasi iradesinin yansıması bir aygıt olarak görmesi ve kabullenmesiyle, kurumları bu yeni yaklaşıma geçmeye zorlaması, neden dünya tarihindeki en büyük

¹⁶⁰ Emniyet Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi-2, Ankara, 2000, s.152

¹⁶¹ Emniyet Genel Müdürlüğü, a.g.k., s. 228-229

¹⁶² <http://www.cagipolisi.com.tr/40/39-40-41.htm> (16.08.2011)

gelişmelerin 20. yy. başından itibaren görülmeye başlandığı sorusunun da cevabını verir. Polis teşkilatlarının hemen her ülkede temel kurumlardan olduğu düşünülürse, bu değişime çabuk adapte olma ve bu yönde gelişim gösterme de agresif derecede faaliyet göstermeleri şaşırtıcı olmaz.

“Artık günümüzde insanlar için güvenlik ihtiyacı nasıl kaçınılmaz ve zaruri bir ihtiyaç halini almışsa “Toplum Destekli Polis” anlayışı da kaçınılmaz ve zaruri bir hal almış bulunmaktadır. Polisin toplumdan ayrı, toplumun da polisten ayrı yaşaması mümkün değildir. Polis ve halkın, resmin bütününe teşkil eden ve birbirine adeta su gibi hayat veren birer parçadan ibaret olduğu akıldan çıkarılmadığı sürece suç ve suçlular ile mücadelede başarılı sonuçlar alınması da kaçınılmaz olacaktır.”¹⁶³ Bu anlayış çerçevesinde, modern Türkiye’nin modern polis teşkilatı da AB üyeliğinin getirdiği itici güçle yeniden yapılanma sürecine girmiştir. TDP bu anlayışın getirdiği somut projelerden sadece bir tanesidir.

Ülkemiz açısından düşünüldüğünde toplum destekli polisliğin önemli bir ihtiyaç olduğu tartışmasızdır. Değişmeye paralel olarak artan suçlulukla mücadele, polisliğin niteliğinde değişimleri gerekli hale getirmektedir. Türk polisinin donanımında geçmişle kıyaslanamaz gelişmeler olduğu bilinmektedir. Özellikle artan yatay hareketlilikle birlikte nüfus artışının giderek daha geniş ve karmaşık bir yapıya dönüştürdüğü büyük kentlerimizde informal sosyal kontrolün yerini alan bir çok formel sosyal kontrol araçları ki polis bunun en önemli kısmını teşkil eder, suçla mücadelede önemli göreve sahiptir.”¹⁶⁴ Ülkemizdeki suç oranlarının, ekonomik, sosyal ve bazı diğer saiklerle artış göstermesi, suç işlemenin bireysellikten çıkıp organize hale gelmesi ve değişken iç nüfus hareketleri suçla mücadeleyi zorlaştırmıştır. TDP bu açıdan, her şeyden evvel bir zorunluluk teşkil eder. Yaşanan süreç, böyle bir açılımı zorlayıcı faktörler içermektedir

¹⁶³ http://www.elazig.pol.tr/article_read.asp?id=52 (12.09.2011)

¹⁶⁴ http://www.polisdergisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=48&Itemid=134_42.sayı/makale/Prof_Dr_Tulin_Gunsen_ICLI (11.09.2011)

4.5.4. Türkiye’de Toplum Destekli Polisliğin Bugüne Kadarki Sonuçları

2006-2010 Yılları Uygulama Sonuçları

19-22 Şubat 2010 tarihleri arasında Toplum Destekli Polislik Semineri düzenlenmiştir. Seminere, uygulaması devam eden 51 ilin TDP Büro Amirleri ile diğer illerin Asayişten Sorumlu Emniyet Müdür Yardımcıları ve TDP Büro Amirleri katılmıştır.

Seminerin 1’inci ve 2’inci günü TDP uygulaması devam eden 51 ilin TDP Büro Amirleri tarafından illerindeki yapılanma ve uygulamalarına ilişkin sunumlar yapılmış, 3’üncü günü seminere katılımcılar üç gruba ayrılarak Toplum Destekli Polislik (TDP) Yönetmelik Taslağı üzerinde çalışmalar yapılmış, aynı gün çalışma sonuçları değerlendirilmiş, sonrasında ise TDP hizmetleri ile ilgili illerin görüş ve önerileri dinlenmiştir.

Seminerin 4’üncü günü, Genel Müdür Yardımcılarımızın katılımıyla Toplum Destekli Polislik Semineri Kapanış Töreni düzenlenmiştir. Tören sonunda katılımcılara katılım sertifikaları dağıtılarak seminer sona ermiştir.

TDP uygulamasına ilişkin 2009 yılında elde edilen sonuçları kısaca şu şekilde sıralayabiliriz:

- Genel güvenlik amaçlı polise yapılan başvuru ve ihbarlarda önemli oranda artış sağlanmıştır. Genel güvenliğe toplumsal katılımı sağlamayı ve toplumu bilgilendirme amaçlayan, vatandaşlarımızın katıldığı yaklaşık 30 bin Sorumluluk Alanı Huzur Toplantısı düzenlenmiştir.
- Öğrencilere, resmi kurum ve kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına, esnaflarımıza ve diğer vatandaşlarımıza yönelik güvenlik konusunda yaklaşık 95 bin Bilgilendirme Toplantısı düzenlenmiştir.
- TDP hizmetleri kapsamında; 1000 bine yakın broşür dağıtılmış, 75 bin afiş asılmış, 30 bine yakın vatandaşımız ile güvenlik hizmetlerine katılım sağlanması amaçlı elektronik posta ve mektup ile iletişim kurulmuştur.
- Toplum destekli polislerce 1500’den fazla olaya el konulmuş, 550 ye yakın kişi yakalanmıştır. Bu görevlilerimizce elde edilen bilgiler sonucunda 900’e yakın olay aydınlatılmış ve adli makamlara intikal ettirilmiştir.
- Bu hizmetler kapsamında 440 binden fazla esnafımız ve işyeri sahibi ziyaret edilmiştir.

- Vatandaşlarımızca çözümlenmek üzere toplum destekli polislere iletilen 9000 binden fazla konu görevli kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.
- 5300 den fazla okul aile birliği toplantısına görevli polislerimizce katılım sağlanmıştır.
- Bir suç ya da olay mağduru olan 95000 binden fazla vatandaşımıza danışmanlık ve destek hizmeti verilmiştir.
- TDP hizmetleri kapsamında, genel güvenlik hizmetlerini güçlendirmeye ve vatandaşlarımızı bilinçlendirmeye yönelik 350'e yakın alt projenin yürütülmesine olanak sağlanmıştır.

(Yukarıdaki bilgiler İlgili birimlerin yetkililerin katılımı ile gerçekleşen seminerde kendi istatistiklerinin toplanması sonucu elde edilmiştir.)

Seminere, uygulaması devam eden 51 ilin TDP Büro Amirleri ile Merkezden ilgili Şube Müdürlüklerinin temsilcileri katılmıştır.

Seminerin 1'inci günü ve 2'inci günü öğleye kadar TDP uygulaması devam eden 51 ilin TDP Amirleri arasından 10 ilin temsilcisi tarafından illerindeki yapılanma ve uygulamalarına ilişkin sunumlar yapılmış, 2'üncü günü öğleden sonra seminere katılımcılar dört gruba ayrılarak; TDP Hizmetleri kapsamında yapılması ve yapılmaması gereken etkinliklerin değerlendirilmesi, TDP hizmetlerinin finansmanı, TDP hizmetlerinin Kurum içi ve Kurum dışı işbirliği ve koordinasyonuna ilişkin sorunlar ve önerilerin değerlendirilmesi ve TDP birimlerinin yapılanması (Kıyafet, çalışma saatleri, ek görevlendirme, büro durumları, taşıt araç gereç vb.) konuları üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYEDE TDP UYGULAMALARI

Türkiye'de günümüzde 50 ilde TDP hizmetleri yerine getirilmektedir. Her ne kadar güvenlik hizmetlerinde merkeziyetçi yapının etkisiyle standart uygulamalar taşra birimlerine adapte edilse de Asayiş Daire Başkanlığı TDP gereklerini öngörerek yerel çalışmalara her ilin kısmen de olsa kendi çalışmalarını yapmasına izin vermektedir. Aşağıda pilot illerden olan Adana, Antalya ve Bursa'daki çalışmalar incelenecektir ayrıca Sivas İl Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Büro Amirliğinin yapmış olduğu çalışmalara da bu bölümde yer verilecektir.

5.1.Adana Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulamaları

Adana Emniyet Müdürlüğü TDP Büro Amirliği 21/06/2006 tarihinde göreve başlamıştır. Çeşitli Polis Merkezleri sorumluluk alanlarında toplam 67 alt görev alanında her bir alt görev için 1 Toplum Destekli Polis görev yapmaktadır. Adana TDP'nin faaliyetlerini aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz.¹⁶⁵

Vatandaşları bilgilendirme çalışmaları kapsamında; Toplum Destekli Polisler bölgelerindeki işyerleri ile görüşerek mala karşı işlenebilecek suçlara karşı alabilecekleri güvenlik önlemleri konusunda bilgilendirilmektedir. İşyerlerinden sonra ise bölgelerde bulunan apartman ve müstakil binalar görevlilerimizce ziyaret edilerek mala karşı işlenen ve işlenebilecek suçlarla ilgili olarak özellikle bina yöneticileri ile bina görevlileri bilgilendirilmektedir.

Suç korkusu ve tedirginliğine yönelik çalışmalar kapsamında; Adana'da yaşayan vatandaşların en önemli sorunlarından birisi olan parkların etraflarının kapalı olması ve bu nedenle madde bağımlısı gençlerin parkları mesken tutması olmuş, TDP büro amirliği ve Seyhan Belediyesinin yapmış olduğu ortak çalışmalar neticesi parkların içi dışarıdan görünür hale gelmiş madde bağımlısı gençler asayiş ekiplerinin sıkı kontrolleri neticesinde uzaklaştırılmıştır.

Semt içerisindeki virane binaların semt sakinlerinde tedirginlik oluşturduğu, insanların çocuklarını bu virane binaların içinde barınabilen güvensiz şahıslardan dolayı dışarıya çıkartamadıkları ve bu nedenle suç korkusu içinde olmaları nedeniyle bahse konu binaların sahiplerine TD-p'lerce ulaşılmaya çalışılmaktadır. Mülk sahiplerinin de izniyle bu yapıların belediye ekiplerince yıktırılması sağlanmaktadır.

Ayrıca toplum içerisinde başka bir tedirginlik konusu olan terkedilmiş araçlarla ilgili olarak; sahiplerinin tespiti TD-p'lerce yapılarak çektirilmesi sağlanmaktadır, sahibine ulaşamayan araçlar belediyeye bildirilmek suretiyle para cezası ile birlikte çektirilmesi sağlanmaktadır. Sorumluluk alanı toplantıları kapsamında; Adana'da apartman yönetimlerinin talebi halinde TDp'ler apartman sakinleriyle toplantılar düzenleyerek insanları hırsızlığa karşı alınabilecek güvenlik konularında uyarmakta ve onlara danışmanlık hizmet yapmaktadır. Okul veli toplantılarına katılarak velileri çocuk

¹⁶⁵ Adana.pol.tr, 2010

suçluluklarına karşı bilgilendirmekte ve broşürler dağıtmaktadır. Ayrıca TD-p'ler düzenli aralıklarla vatandaşlara yönelik huzur toplantıları düzenlemekte bu toplantılara vatandaşlara hizmet götüreren kurum temsilcilerini de davet etmektedir.

Çocuk Polis Kimliklerinin Dağıtılması: Polis vatandaş ilişkilerinin çocukluktan geliştirilmesi, kendilerinin ileride de suça karşı duyarlı olması amacıyla “Polis Çocuk” kimlik kartları bastırılarak TDP’lerce çocuklara dağıtılmıştır. Ayrıca talep halinde okullara gidilerek TDP’lerce polis, çocuklara tanıtılmaktadır.

5.2. Antalya Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulamaları

Antalya Emniyet Müdürlüğü bünyesinde 25 alt görev alanında her alt görevinde ise bir polis memuru olmak üzere 38 personelle hizmet vermektedir.

Komşu Kollama Sistemi kapsamında; Türkiye’de Komşu Kollama Sistemi ilk defa Antalya Toplum Destekli Polislik Birimleri tarafından uygulanmıştır. Öncelikle; halkın çevrelerine karşı duyarlılık seviyelerini ölçmek için site içerisinde sivil kıyafetli personel şüpheli davranışlarda bulunmuş (uygunsuz kıyafetlerle kabaca bohçalanmış içinde televizyon bulunan eşyalarla site içinde dolaşmak, kapalı blokların zillerini çalarak hiçbir soru sorulmadan kapının açılması) ancak vatandaşların hiçbir duyarlılık ve tepki göstermedikleri anlaşılmıştır. Bunun üzerine

“Birleşik Toplum Destekli Güvenlik Hizmetleri ve Komşu Kollama Projesi” başlıklı Powerpoint sunusu hazırlanmış, minibüs ve halk otobüslerinin camlarına afişler asılmıştır. Site girişlerine “Bu site Toplum Destekli Polislik Projesini Desteklemektedir” yazılı uyarı levhaları ve bina giriş kapılarına afiş ve sticker yapıştırarak uygulama yaygınlaştırılmıştır. Aynı zamanda suç ve suçlulardan nasıl korunabileceği ile ilgili küçük ve basit önlemlerle ilgili bir tanıtım filmi hazırlanarak yapılan toplantılarda ve VCD oynatıcısı olan otobüslerde halka sunulmuştur.¹⁶⁶

Kontrol Bende Projesi, Antalya ilinde; meydana gelen oto hırsızlıklarını önlemek TDP hizmetleri çerçevesinde toplum desteğinin alınması ve suçların ve istenmeyen olayların önlenmesi için tasarlanan bir projedir.

Kontrol Bende Projesi kapsamında “Kontrol Bende” adlı rengi, şekli ve tasarımı özellik arz eden logo, çıkarmalar, gazete ilanları, raket, afiş ve megalaytlarla halka tanıtılmıştır. Orta yaş ve üstü olanların araçlarına yapıştırılan logolar sayesinde; yapılan

¹⁶⁶ Antalya.pol.tr, 2011

kontrollerde sürücü ve araç sahibi arasındaki fark hemen fark edebilecek, gerekirse araç sahibine ulaşarak aracın çalınıp çalınmadığı veya rızası dışında başkalarının aracı alıp almadığı anlaşılmaktadır. Kontrol Bende logosu bir emekli kenti olarak tanımlayabileceğimiz Antalya’da otomobil sürücülerinin çoğunluğu orta yaşlı insanların oluşturduğu göz önünde alınarak tasarlanmıştır. Kontrol Bende uygulamasıyla ilgili olarak 3 adet megalight, 40 adet raket, 2000 adet afiş, 22000 adet Kontrol Bende stickerı bastırılarak vatandaşların hizmetine sunulmuştur. Söz konusu stickerlar artık polisle vatandaşın arasında oluşacak bir selamlaşmaya, anlık bir sıcak elektriğe sebep olmasıyla kendi teknik amacının ötesinde daha değerli bir amaca; iletişime hizmet etmiş olacaktır.¹⁶⁷

Ayrıca Antalya Emniyet Müdürlüğüne bağlı TDP birimleri, suç kastıyla hareket eden şahısların istediği sessizlik ortamını bozmak ve o bölgede polisin varlığını duyurmak amacıyla düdük uygulaması yapmaktadır.

Oto hırsızlığının artması nedeniyle alınabilecek tedbirler ve hırsızlıklarla ilgili bilgiler ceza makbuzu formatında araçlara dağıtılarak insanların bilgilendirilmesi çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca ayak izi uygulaması çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmaya göre ayak izi şeklinde yapılan uyarı notları üzerlerinde “her zaman bu kadar şanslı olamayabilirsiniz bu polisin ayak izi” yazılarak vatandaşların dikkatleri çekilerek bilinçlendirilmektedir¹⁶⁸

Toplum Destekli Polislik Çalışmaları’nın başladığı 2,5 yıldan beri Antalya’da işlenen toplumsal olaylarda yüzde 40’a varan bir azalma olduğu tespit edilirken, meydana gelen olaylar sonucunda suçluların yakalanması oranının da yüzde 30’u geçen bir artış olduğu belirtiliyor.

5.3. Bursa Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulamaları

Bursa Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği 09.07.2008 günü kurulmuş olup, halen 29 alt görev alanında 2’şer kişi olmak üzere toplam 63 personelle görev yapmaktadır.

Sokak ve site toplantıları çalışmaları kapsamında; Alt görev alanlarında TDP’ler sokak ve site sakinleriyle görüşerek meydana gelmesi muhtemel olaylar hakkında bilgi vermekte aynı zamanda site ve sokak sakinlerini Toplum Destekli Polislik ve Komşu

¹⁶⁷ Antalya.pol.tr, 2011

¹⁶⁸ Antalya.pol.tr, 2011

Kollama Sistemi konularında yapılacak olan toplantılara davet etmekte, yapılan toplantılarda vatandaşlar bilgilendirilmektedir.

Okul etkinlikleri ve veli toplantıları çalışmaları kapsamında; Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği olarak okul etkinlikleri programı kapsamında öğrenciler ile irtibat sağlanarak gençlik sorunları, suç ve gençlik, uyuşturucu ve madde bağımlılığı, öğrenciler arasındaki şiddet vb. konular hakkında toplantılar düzenlenerek bilgilendirmeler yapılır. Ayrıca öğrencilerle sıcak ilişkiler kurmak adına karşılıklı ziyaretler yapılmaktadır. Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği olarak okul etkinlikleri programı kapsamında öğrenci velileri ile irtibat sağlanarak çocuk gelişimi, gençlik sorunları, suç ve gençlik, uyuşturucu ve madde bağımlılığı, öğrenciler arasındaki şiddet vb. konular hakkında toplantılar düzenlenerek karşılıklı çözümlerin üretilmesi sağlanır.¹⁶⁹

Mağdur destek programı çalışmaları kapsamında; İstatistikî verilere göre toplumda suç işleyenlerin sayısı %5 lik bir orandır. Suçtan mağdur olan ve suç tehdidi altında yaşayanların sayısı ise toplumun %95 lik bir kısmını oluşturmaktadır. Mağdur Destek Programı suç korkusu ve suç tehdidi altında yaşayan vatandaşlarımızı bilinçlendirmek ve birlikte işbirliği içerisinde çalışmayı güçlendirmek içindir. Geliştirilen motorize ekipler vasıtası ile alanda uygulanan Mağdur Destek Programı; bölgede suçtan mağdur olan vatandaşlara olay olduktan sonra bir nevi psikolojik destek sağlamak, olayın soruşturma ve kovuşturma aşamasında gerçekleşen suç ile ilgili, birimlerden bilgiler alıp vatandaşı bu konuda bilgilendirerek onların yakındığı konularda polisin onlarla birlikte olduğu, çözüme birlikte ulaşılmaya çalışılacağı ve asla yalnız olmadıkları bilinci vurgulanmaktadır.¹⁷⁰

Yapılan çalışmalarda örnek olarak ikametinden hırsızlık olan mağdura gidilmeden önce, o olay görevli memurca irdelenir. Suçlusunun tespit edilip edilmediği, yakalanıp yakalanmadığı, çalınan eşyaların akıbeti, yeni haberlerin olup olmadığı, olay yerinde alınan parmak izlerinden her hangi bir şey çıkıp çıkmadığı, tahkikat aşaması vb. konularda gerekli bilgiler edinilip mağdur bu aşamadan sonra ziyaret edilmektedir. Kendisine açıklama yapılabilecek konularda açıklamalar yapılır ve bilgilendirilerek polisin o olay üzerinde hala çalışmalarını sürdürdüğünün, olayın peşini bırakmadığının, her olayın ayrı bir değerinin olduğu imajı sergilenerek vatandaşın memnuniyeti kazanılır. Amaç

¹⁶⁹ tdpbursa.pol.tr, 2008

¹⁷⁰ tdpbursa.pol.tr, 2008

güvenlik duygusunun geliştirilmesi ve algılanan suç korkusunu azaltmaktır.¹⁷¹

Bursa'da yapılan TDP faaliyetleri sonucunda 2006 yılından beri 102 toplantı gerçekleştirdiklerini belirten TDP Büro Amirliği, bu toplantılara 10 bin'in üzerinde kişinin katıldığını vurgulayarak, çalışmalarını "Bu toplantılar sonrasında suç oranında yüzde 53'lük bir azalma yaşandı. Ayrıca insanların suç ve suçlulara karşı daha bilinçli bir hale gelmesi sağlandı. Nilüfer ilçesinde şüpheli bir şahıs gezdiği zaman birçok insan telefona sarılarak anında bizlere durumu bildirmekte." şeklinde açıklamaktadır. Ayrıca Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği'nin 2006 yılından beri yaptığı çalışmalar sonrasında Bursa'da suç oranlarında yaşanan yüzde 53'lük azalmayla birlikte sonuçları şu şekilde açıklanmaktadır.

"2006 yılında Nilüfer'de toplam 1.357 suç işlenirken, 2007 yılında yüzde 11'lik düşüşle bu oran 1.217'de kaldı. Mala karşı 1.008 olan suç oranı, yüzde 26 düşüşle 754'te kaldı. Genel hırsızlıkta 2006'da 860 iken, bu oran yüzde 28'lik düşüşle 624'e indi. Evden ve işten hırsızlıkta ise 459 olan rakam, 2007'de yüzde 40'lık düşüşle 271'e düştü. Bursa genelinde ise toplam rakamlarda yüzde 53'lük azalma gerçekleşti "

5.4. Sivas Toplum Destekli Polislik Büro Amirliği Uygulamaları

Sivas İl Emniyet Müdürlüğü toplum destekli polislik faaliyetlerine 2003 yılında başlamıştır. Toplum destekli polislik faaliyet örnekleri olarak yapılan çalışmalar şunlardır; Mahalle güvenlik toplantıları, mahalle güvenlik kurulları, okul polis irtibat görevliliği, öğrencilere yönelik konferanslar, öğrenci ziyaretleri, okullarda yarışma düzenlenmesi, meslek gruplarına yönelik konferanslar, broşür ve bilgi kartları, vatandaşa yönelik anket uygulaması, elektronik ortamda (internet) iletişimin kurulması, fiziki ortamın hizmet gerekliliklerine göre düzenlenmesidir.

Mahalle güvenlik toplantıları, genelde vatandaşların topluca bulunduğu yerlerde ve belirli dönemlerde yapılan karşılıklı bilgi alışverişi şeklinde cereyan eden toplantılardır. Vatandaşlar uygulanan polisiye tedbirlerle hakkında bilgilendirilmektedir. Toplantılarla ilgili görev ve sorumluluk karakol amirlikleri sorumluluk alanlarında bu toplantıları yapmak ve vatandaşların beklentilerini ve şikâyetlerini karşılamakla sorumludurlar. Mahalle güvenlik kurulları, o mahalleden sorumlu polis memuru veya amiri liderliğinde, o mahalle sakinleri tarafından oluşturularak, mevcut sorunların çözümü, vatandaşların istek

¹⁷¹ tdpbursa.pol.tr, 2011

ve önceliklerinin alınması, risk olarak görülen suç çeşitleri ile ilgili tedbirlerin değerlendirilmesi amacıyla faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Genelde mahalle muhtarları gibi bölgenin ileri gelenleri bu kurullarda görev alırlar.

Okul polis irtibat görevliliği, mevcut suçlara hedef olmuş veya olma riski bulunan okullara birer okul polis irtibat görevlisi atanması şeklinde yürütülmektedir. Bu görevliler rütbeli personelden oluşmakta olup, belirli dönemlerle okulları ziyaret ederek öğrencileri potansiyel suç tehlikesi veya tehdidi hakkında bilgilendirmekte ve işbirliğine yönelik çalışmalar yapmaktadırlar.

Öğrencilere yönelik konferanslar, terör, asayiş, organize suçlar, trafik vb. konularda ilgili birim amirleri veya görevlendirecekleri vekillerince öğrencilere ve öğretmenlere suç önlemeye veya korunmaya yönelik bilgiler verilmektedir.

Öğrenci ziyaretleri ile polis daha iyi tanıtılarak olumlu imaj geliştirmeye çalışılmaktadır. Bu faaliyetler genellikle daha küçük yaştaki ve alt sınıftaki öğrencilere yönelik olarak uygulanmaktadır.

Okullarda yarışma düzenlenmesi, genellikle şiir, kompozisyon, resim ve slogan yarışmaları ile trendi yüksek olan suçların nedenleri ve zararları konusunda öğrencilerin düşünsel faaliyetlerde bulunarak bunun farkına varmaları ve çözümünde rol alarak sahiplenmeleri özendirilmeye çalışılmaktadır. Bu faaliyetlerde genellikle 10 Nisan Polis Günü etkinlikleri içerisinde yer almaktadır.

Meslek gruplarına yönelik konferanslar, değişik meslek grubu mensuplarına yönelmiş suçlar olabileceği gibi bu meslek grubu mensuplarının suçla mücadeleye katılımının katalizör etkisi yapacağı durumlarda bulunmaktadır. Örnek meslek grupları olarak öğretmenler, öğrenci servisi şoförleri ve cami imamı verilebilir. Bu faaliyetler bu tür etki yapmak üzere yerine getirilmiştir.

Broşür ve bilgi kartları ile vatandaşlara suçla mücadele için gerekli pratik bilgiler ile herhangi bir hizmet başvurularında zaman kaybına neden olunmaması için gerekli bilgiler verilmiştir.

Vatandaşa yönelik anket uygulaması, sunulan hizmetlerin kalitesin tespiti, vatandaşların beklenti ve dileklerinin alınması amacıyla ve genel olarak güvenlik hizmetlerinin değerlendirilmesi şeklinde de olmuştur.

Elektronik ortamda(internet) iletişimin kurulması, polis birimlerine ait web siteleri ile uygun olan hizmetlerin internet ortamına taşınması yoluyla vatandaşa zaman

kazandırılması, iş ve işlemlerinin kolaylaştırılması hedeflenmiştir. Ayrıca internet üzerinde ihbar mekanizması kurularak vatandaşların herhangi bir suça tanıklık yapmaktan dolayı duyacağı kaygıların ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

Fiziki ortamın hizmet gerekliliklerine göre düzenlenmesi, vatandaş odaklı olarak hizmet verilen bina, oda ve salonların ve bunların tasarım, döşeme ve araç gereçlerinin düzenlenmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Önceleri kullanan yüksek bankolar ve masalar vatandaşla görevliler arasına giren bir engel gibi fonksiyon görmekteydi. Vatandaşlar ayakta beklemek veya hizmet almak zorundaydı, bunu yerini çağdaş ofis düzeni kurak daha kaliteli ve modern bir ortamda hizmet sunarak vatandaşın memnuniyeti alınmaya çalışılmıştır.

Sivas İl Emniyet Müdürlüğünce yürütülen toplum destekli polislik faaliyetlerinden özellikle, okul polis irtibat görevliliği, öğrencilere yönelik konferanslar, öğrenci ziyaretleri, meslek gruplarına yönelik konferanslar ve broşür ve bilgi kartları dağıtılması ve özendirme ürünlerinin dağıtılması başarılı ve etkin bir şekilde uygulamaya geçirilmiştir. Daha profesyonel ve kapsamlı toplum destekli polislik felsefesinin uygulanması Avrupa Birliğine uyum süreciyle gelmiştir. Avrupa Birliğine uyum sürecinde yürütülen toplum destekli polislik faaliyetleri detaylı olarak önceki bölümlerden toplum destekli polisliğin gelişimi bölümünde anlatılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİĞİN EMNİYET TEŞKİLATINA ETKİLERİ

6.1.Polis Teşkilatının Yeniden Yapılandırılması

Ülkemizin içerisinde bulunduğu coğrafi, stratejik ve jeopolitik konumu ile ülkemizin hızla kalkınma gayreti, dış güçler tarafından gıptayla karşılanmasına rağmen, yine, bu güçler tarafından engellenmek istenmektedir. İnsanlarımızı ve ülkemizi bölmeye yönelik faaliyetlerinde, yerli işbirlikçilerini de yanlarına alarak ülkemiz üzerindeki kötü emellerini gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu sebeple, ülkemiz, yıllardır, iç ve dış kaynaklı terör olaylarına sahne olmaktadır. Güçlendirilmiş, güçlü bir polis teşkilatı, bu sorunu halledecek güçte olacaktır. Hızla artan nüfusumuz, diğer yandan, çeşitlenen suçlar ve yeni suç teknikleri ve insan kaynakları sorunları karşısında, polisimizin suç ve suçlularla hukuk kuralları içerisinde mücadele edebilmesi için, teknik açıdan kendini

yenilemesi ve suçlunun kullandığı teknolojiden daha üstün bir teknolojiye sahip olması gerekmektedir. Bu da büyük bir maliyet yükü getireceğinden, Emniyet teşkilatının devlet bütçesinden aldığı payın yükseltilmesini gerektirmektedir.

İçişlerine bağlı iç güvenlik kuruluşlarından sadece Emniyet teşkilatı 657 sayılı Kanuna tabiidir; diğer kuruluşlar ise, kendi özel kanunlarına tabidir. 19.02.1980 tarihinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen ek geçici 54 üncü maddesiyle Emniyet teşkilatı personel kanunu çıkarılmasına imkân sağlanmıştır; ancak, aradan yirmi sekiz yıl geçmesine rağmen, bu çalışma gerçekleşmemiştir. Bir an önce çıkarılması gereken Emniyet teşkilatı personel yasası, Emniyet teşkilatı mensuplarımızın tüm özlük haklarının, daha verimli, etkin ve hızlı bir şekilde yasal çerçevede düzenlenmesine imkân sağlayacaktır.¹⁷²

6.1.1. Teşkilatın Fonksiyonel Organizasyonu

1990 yıllardan itibaren kurum yönetiminde yeni anlayışlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Merkezi yapılanmadan, uzmanlaşma desteğinde inisiyatif almaya dayanmaktadır. Organizasyon kültürü de bu değişimin içini dolduran kılavuzudur. Bu konuda ‘Toplam Kalite Yönetimi’ ve ‘Organizasyon Kültürü’ bu yeni yaklaşımların iki mihenk taşıdır. Weberian tarzı aşırı bürokrasiye dayanan yönetim sistemleri, özellikle 1970’lerde ciddi bunalıma sebep olmuş, bu bunalım ülkeleri yeni arayışlara itmiştir. Başını ABD ve Almanya’nın çektiği gelişmiş ülkeler bu yönetim krizinden, kamu yönetimi ile modern işletme sistemlerini birleştirerek çıkabilmişlerdir. Taylor ve Fayol’dan etkilenen bu modern sistem; sivil toplumun güçlendirilmesi, toplam kalite yönetimini, şeffaflığı, yerel karar alma ve yetki genişliğini esas alır. Bu tür yaklaşımlar her zaman olduğu gibi önce özel sektör dünyasında kabul görmüş ve uygulamaya konulmuştur. Kamu kurumları da bu gelişmeleri yakından takip ederek bu süreci ıskalamamaya çalışmışlardır.¹⁷³

Bu yeni anlayış, sıkı hiyerarşik “Genel olarak organizasyon kültürü, bir teşkilat, örgüt kurum yapılarının, kurum, kuruluş veya işyerinde yazılı olmayan kuralları, insanların kafalarındaki hakim anlayışı, zaman içinde geliştirdikleri gelenekleri, anlayışları ve normları temsil eder. Organizasyon kültürü, çalışanlara bir aidiyet ve kimlik duygusu verir ve her organizasyon zaman içerisinde kendine ait bir kültür oluşturur. Pettigrew

¹⁷² <http://www.hukuki.net/kanun/657.15.text.asp> (17.06.2008)

¹⁷³ <http://www.polisdergisi.pol.tr> (21.09.2011)

Organizasyon kültürünü ‘Belirli bir grup için belirli bir zamanda geçerli olan, kolektif olarak benimsenmiş anlamlar sistemi’ olarak tanımlamıştır.

Geleneksel ve çağdaş polislik felsefeleri, kendi organizasyonlarının problemlerine yaklaşımda da bazı değişiklikler göstermektedir. Klasik anlayış, organizasyonun çözülmeyen problemlerini kızgınlık içerisinde, kontrol edilemeyen hisliliklerle ifade etmeye çalıştığı için sadece kızgınlığın sergilendiği fakat teşkilatın problemlerini anlatabilmekten uzak bir görünüm sergiler. Esasen bu durum organizasyonun problemlerini anlatmada etkili iletişim tekniklerinin, geleneksel anlayış içerisinde pek makes bulamadığının da en açık göstergesidir. Geleneksel anlayışın problemlere bir başka yaklaşımı ise pasif tepkidir. Yani, işin sadece minimum seviyede yapıp onun ötesinde hiç bir yenilik ve gelişme çabası gösterilmemesidir. Bir başka ifadeyle ‘madem problemlerimize göz kapatılıyor öyleyse bizden bu kadar iş’ mantığı sergileniyor.

Buna karşılık çağdaş polis organizasyonları, kendi sorunlarını göz ardı etmez ve onları sadece konuşmakla kalmayıp, sorunlarına mantıklı ve bilimsel çözüm önerileri sunarlar. Ayrıca, problemlerinin çözümünü başkalarından beklemek yerine neler yapılması gerektiğini tespit eder ve çözüm odaklarını harekete geçirirler. Modern polis kültürünün diğer bir hassasiyeti ise rasyonel çözüm önerilerini en etkili iletişimlerle anlaşılır ve kabul görür hale getirmeleridir.”¹⁷⁴

Yani organizasyon kültürü bir ortak paylaşımı ifade eder. Bu Türk polis teşkilatına ne kazandırır veya TDP için ne ifade eder? Her polis örgütü, güvenlik sağlamak gibi devamlılık isteyen, bu konuda zaaf içermemesi gereken zor bir görevi yerine getirmeye çalışır. Bu yedi gün yirmi dört saati, her koşulu ve mahalli kapsayan komplike bir görevdir. Üstelik, kamu barış ve huzurunu temin ve korumak gibi unsurları içeren bu misyon, toplumsal hayatın ve düzenin birinci şartı olan güvenliği temel ve hedef alır.

“Günümüzün modern devlet ve toplum yapısında artık polisin çok önemli bir görev yerine getirdiği ve dâhili güvenliğin sağlanmasında en önemli kuruluş olduğu bilinmektedir.

Polisin, asayiş ve güvenliğin sağlanmasının yanında, vatandaşların işlerini kolaylaştırma ve yardım, suçun önlenmesi, bazı resmi belgelerin düzenlenmesi ve kontrolü gibi görevleri de vardır. Bu görevlerle ilgili yasal düzenlemeler, eğitim ve uygulama alanlarında cumhuriyetin kuruluşundan beri gittikçe daha profesyonel ve modern devlet ve

¹⁷⁴ http://www.caginpolicisi.com.tr/65/38-39-40-41.htm#_ftn1 (21.09.2011)

hayata uyumlu çalışmalar yapıldı ve yapılmaya devam etmektedir. Özellikle özlük haklarında bazı yetersizlikler bulunmasına rağmen bugün Türk polis teşkilatı uzun bir süreçten geçerek belli bir seviyeye gelmiş ve modern anlamda bir emniyet teşkilatı haline gelmiş durumdadır.”¹⁷⁵ “Öğrenen organizasyon olmanın emniyet teşkilatı açısından önemi ve avantajları; Öğrenen organizasyon, özel sektör işletmeleri tarafından değişik yöntemlerle kurulmaya çalışılan bir sistem haline gelmiştir. Özel sektör kuruluşlarını öğrenmeye iten teknolojik, ekonomik, politik ve sosyal nedenler son 20 yıldır kamu sektörünü de etkilemeye başlamış ve kamu kurum ve kuruluşlarını değişime zorlar hale gelmiştir. Günümüzde pek çok kamu kurum ve kuruluşu, ISO çalışmaları, kıyaslama teknikleri, toplam kalite yönetimi, kalite güvence sistemi gibi tekniklerle öğrenme yolundadır. Emniyet teşkilatı da öğrenen organizasyon olmalıdır. Polisin tüm toplumlarda iki temel görevi vardır. Birincisi, önleme görevi, ikincisi ise işlenen suçun sanığını yakalamadır. Bu görevlerin insanlar için ve insanlar lehine yerine getirilebilmesi için öğrenen organizasyon olma zorunluluğu vardır. Öğrenen organizasyon olma yolunda emniyet teşkilatında öncelikle ve özellikle öğrenme ikliminin oluşturulması gerekmektedir. Bunun yanında, emniyet mensuplarının öğrenmeye hazır hale getirilmesi de gerekmektedir. Bununla ilgili olarak bazı yasal düzenlemelerle emniyet teşkilatının öğrenme potansiyeli artırılabilir ve neticede öğrenen organizasyon haline gelmesi sağlanabilir ve sağlanmalıdır.”¹⁷⁶ Bugün geline nokta geçmişle kıyaslandığında azımsanmayacak ölçüdedir. “Emniyet teşkilatı bilim ve teknoloji uygulamaları, hatta üretimi (en azından nispi olarak) dinamik bir teşkilat...” yeniden yapılanma, toplam kalite yönetimi, personel eğitimi, iletişim, bilgisayar vs. ile ilgili projeler gerçekleştiriliyor; çalışmalar sürdürülüyor.”¹⁷⁷ Bu değişimin araç veya gereç anlamdaki fiziki durumdan çok, yönetim, proje, çağdaşlaşma gibi mantalite değişikliğini içeren yapıda olması daha da sevindiricidir.

“Halkın istekleri doğrultusunda belirlenmeyen politikaların ve bunun paralelinde verilen kararların, polisin yetki ve sorumlulukları konusunda sorunlara yol açacağı savunulabilir. Bunun için, kısa vadede yerinden yönetim sistemine geçmek mümkün

¹⁷⁵ <http://www.caginpulisi.com.tr/72/14-15-16.htm> (21.09.2011)

¹⁷⁶ <http://www.pa.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=13&tur=1&id=12&yazar=3> (2010)

¹⁷⁷ ÖZDÖL, H., “Emniyet Teşkilatının Gelişimi ve sistematik Düşünce”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s. 160

olmazsa da, Türkiye’de en azından, taşra teşkilatlarına daha fazla sorumluluk verilmek suretiyle, aşırı merkeziyetçiliğin hafifletilmesi gerekir.”¹⁷⁸

Toplumun güvenini kazanmış, karşılıklı korkunun yerine anlayışın egemen olduğu, katılımlı sorumlulukla gelişen bu anlayışla toplumda polisin etkinliğinin artması kaçınılmazdır. TDP gibi projelerin bu anlayış değişikliğinin ürünü olduğu düşünülürse, bu doğrultuda bu kazanımların ne kadar önemli olduğu ve her zaman yeni projelerle desteklenmesi ve geliştirilmesi gerçeği önem arz etmektedir.

6.1.2. Yasal Düzenleme

TDP ile ilgili mevzuat sistemimizde müstakil bir düzenleme bulunmamakla beraber, ilki 2003, diğeri 2006 ve son olarak da 2008 tarihli İçişleri Bakanlığı genelgeleri ile yasal bir başlangıç noktası oluşturulmuş, uygulama örnekleri ile de gelişme göstermiştir. AB ile varılan aday üyelik statüsü sürecinin başlaması ile bu kanaldan gelen Twinning projeleri gibi oluşumlar, Tverni gibi çalışma grupları ve Europol, IPA gibi uluslararası Polis organizasyonları da bu gelişimin devam ettiği süreci destekleyen yan ve yurtdışı kaynaklar olmuştur.

Bununla birlikte, görev portföyü çok geniş olan Polis Teşkilatı, bu genişlikle doğru orantılı olarak, başta anayasa olmak üzere, birçok hukuki mevzuat dalyıla bağlantılıdır. Bu çeşitli mevzuat, TPT’ını yetkilendirdiği gibi, onu sorumlu da tutmaktadır. IV. Bölüm “Yasal Düzenlemeler” başlığında belirtilen ilgili hukuk metinleri TPT gözünden daha çok TDP odaklı olarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

6.2. Polis Halkla İlişkiler Yönü ile Emniyet Teşkilatına Etkileri

Polis, ister totaliter isterse de demokratik rejimlerde görev yapsın, devlet gücünün temsilcisidir. Devletin icracı gücünü oluşturur. Bugün halkla ilişkiler başlığı altında gerçekleşen tüm faaliyetler, daha iyi hizmet anlayışını esas alan bir felsefenin ürünüdür. Bu felsefe, halkla bütünleşmeyi, onun isteklerinin öğrenmeyi ve isteklerini gerçekleştirmeyi amaç edinir.

Güvenlik gibi yedi gün, yirmi dört saat devamlılık arz eden hizmetlerin, halktan kopuk şekilde veya onun istekleri dikkate alınmadan gerçekleştirilebilme imkanı

¹⁷⁸ AYDIN.,A.H. “Merkeziyetçi ve Yerinden Yönetilen Polis Sistemlerinde Karar Verme”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 29, Ankara, 2001, s.8

bulunmamaktadır. Zira günümüzde Polisin başarısı, yakaladığı suçlu sayısı ile değil, halktan aldığı destek seviyesiyle ölçülmektedir.

“Bilindiği gibi devlet, hukuki-manevi bir şahsiyettir. Devleti somut bir kamu gücü haline getiren unsurlardan biri, her devlette kamu gücünü temsil eden polistir. Polisin vatandaşın gözündeki imajı, aynı zamanda siyasi rejimin ve devletin imajı demektir.”¹⁷⁹ Bu açıdan bakıldığında, aslında halkla ilişkiler faaliyeti bir vitrin, imaj faaliyetidir. Halkla ilişkiler insan temelli faaliyetler olduğundan, neticeleri ve etkileri de insanidir. Üstelik bu ciddi bir mesai çalışması da gerektirmektedir. “Zira yapılan bilimsel araştırmalar, Polislik işinde harcanılan mesainin % 20-30’nun gerçekten suç delillerini toplamak ve suçluları yakalamakla geçtiği, geriye kalan % 70-80’lik bölümün ise, sosyal ve toplumsal konulara harcandığını göstermektedir.”¹⁸⁰

TDP ‘ye göre taşıdığı değer daha erken fark edilen bir olgu olan halkla ilişkiler de bugün belli bir birikime ve noktaya ulaşılmıştır. Etkisini kanıtlamış, başarılı bir çok örneği bulunan halkla ilişkiler olgusunun daha da geliştirilerek devamında fayda görülmektedir.

Bu suçla mücadelede de polisin elini güçlendirecektir.

“Polisin toplum desteğini kazanabilmesi ve suçlara karşı başarılı olabilmesi için halkın gözünde imajının olumlu olması zorunludur.”¹⁸¹

“Polis-halk ilişkilerinde, polisle toplumun bütünleşmesi için ilk olarak polisin kapalı kutu olmaktan çıkıp şeffaflaşması, saydamlaşması gerekmektedir.”¹⁸²

Bu çerçevede, polis açısından suç ve suçlularla mücadelede halkın desteğini almak bir zorunluluktur. Bu zorunluluğun, başarılı halkla ilişkiler çalışmalarıyla başarılabacağı kuşkusuzdur.

6.2.1. Polis Mesleğinde Toplumsal Desteğin Önemi

Temel insan haklarının ilki hayat hakkıdır ve bu hak yalnızca güvenliğin tesis edildiği ortamda bir anlam ifade eder. Devlet adını verdiğimiz kurum, meşruiyetini öncelikle bu hakkı adil şekilde sağlamasından almaktadır. Meşru güç kullanma tekeline sahip olan devlet güvenlik kuruluşları ile kendi bütünlüğünü, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerini garanti altına alır. Düzenli ve sağlıklı bir toplum hayatını sürdürülmesi için

¹⁷⁹ BAHAR, H.İ., Demokratik Polislik/Temel Yaklaşımlar, 1997, Ankara, 1997, s.1.

¹⁸⁰ ERDEM, M., “Bakü Mektubu”, ”, International Police Association Turkey (Uluslararası Polis Birliği Türkiye Dergisi), sayı 1000, 2008, s. 57

¹⁸¹ BAHAR, H.İ., Demokratik Polislik/Temel Yaklaşımlar, 1997, Ankara, 1997., s.2.

¹⁸² AYTAÇ, Ö., Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk, Ankara, 1997, s.115

gerekli vasatı hazırlar ve korur. Bu hayati ve vazgeçilmez görevi yerine getiren güvenlik kuvvetleri, bir anlamda, doğrudan doğruya devletin somutlaşmış halini temsil eder. Bu sebepten, bütün ülkelerde devlet otoritesini temsil eden polise karşı yapılan saldırılar, doğrudan doğruya devlete, toplumsal düzene ve vatandaşların tamamına yapılmış sayılır ve diğer suçlara göre daha ağır bir şekilde cezalandırılır. Çünkü polise yapılan saldırı dolaylı olarak diğer insanların haklarına yapılan bir saldırı olduğu kabul edilir.

Felç edilerek görevini yapamaz hale getirilmiş bir polis teşkilatının olduğu her yerde insanları başta hayat hakkı olmak üzere, bütün haklarını bizzat korumaları gerekir. Bunun sonucu ise kaos, kargaşa ve sonu gelmez iç şiddet olaylarıdır. Dolayısıyla hukuk düzeni çerçevesinde görevlerini yapmaya çalışan polise yöneltilen her saldırı, aynı zamanda hukuk devletine ve hukuk devletinin vatandaşlarına yöneltilen bir saldırdır.

Polisin üzerine aldığı hayati görevleri hakkıyla yerine getirebilmesi için, halkın aktif destek ve yardımını bütünüyle kazanması gerekir. Artık çağdaş polisin başarısı sadece yakaladığı suçlu sayısı ile değil; aynı zamanda halktan aktif destekle de ölçülmektedir. İngiltere de yapılan bir araştırmada, araştırmaya katılanların çoğu, bölgelerinde görev yapan polisleri tanımak ve onların kendilerinden ne istedikleri hakkında bilgi sahibi olmak istediklerini belirtmişlerdir.¹⁸³

Suç sosyal bir olgudur ve suçların temel sebepleri ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel problemlerden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla sadece polisiye yöntemler kullanmak, suçların kontrol ve önlenmesinde başarı sağlayabilmek için yeterli değildir. Suçların kontrol ve önlenmesinde halk ve desteğinin önemi azımsanamayacak ölçüdedir. Bunun için polis ve halkın karşılıklı anlayış ve uyum içinde olmaları gerekmektedir. Aksi halde polis ile halkın arasında uçurum olması ve her iki tarafın birbirlerine önyargı ile bakmaları, kamu düzeni ve asayişin sağlanmasını güçleştirir. Polisin, toplum desteğini kazanabilmesi ve suçlara karşı başarılı olabilmesi için halkın gözünde imajının olumlu olması zorunludur.

Demokratik toplumlarda polisin yerine getirmekle sorumlu olduğu ve çok geniş sahayı kapsayan sorumlulukları vardır. Toplumdaki farklı grup ve kişilerin, polisten farklı beklenti ve istekleri vardır. Sözü ettiğimiz farklı grup ve kişilerin polisten beklenti ve isteklerinde uzlaşma sağlanamaması sonucu ortaya çıkan problemler, polis ile halk

¹⁸³ KAVGACI H. İbrahim, Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar, Maset Matbaacılık, Ankara, Kasım 1997, s. 575-587

arasındaki sorunun temelini oluşturmaktadır. Bu da polisin rolünün tanımlanmasını güçleştirmektedir. Polis hizmetlerindeki başarı, toplumdaki farklı kişi ve grupların endişelerinin ve polisten beklentilerinin anlaşılmasına bağlıdır.

Polis uygulamaları, görev yapan yerin sosyo-ekonomik ve coğrafi şartlarına göre farklılık arz etmektedir. Bu farklılık, yasaların dışına çıkılmaması şeklinde anlaşılmaktadır. Büyük yerleşim birimleri ile en küçük yerleşim birimlerindeki polisler, sayısal bakımdan ve sahip oldukları polis kültürü açısından farklıdırlar. Büyük yerleşim birimlerinde polis, kişisel olarak halk tarafından tanınmamaktadır. Yaya devriye hizmetleri gibi, sadece halk ile iç-içe olan görev birimlerindeki polisleri, hizmet götürülen yerlerdeki halkın tanıma olanağı vardır.

Küçük yerleşim birimlerindeki polisler, devriye hizmetlerinde çalışmasalar da halk tarafından tanınmaktadır. Halkın polisi, polisin de hizmet ettiği halkı tanıması, polis ile halk arasında olumlu bir ilişkinin oluşmasına sebep olur. Bu durum, polisin sadece yasaların korunmasına sağlayan bir görevli değil, aynı zamanda halka sosyal yardım görevini götüren bir tüzel kişilik olarak değerlendirilmesine olanak hazırlar. Polisin yardım çağrılarına cevap vermesi, güçsüzlere yardım etmesi, ailelerdeki ve aileler arasındaki kavgalarda uzlaştırıcı olması küçük yerleşim birimlerinde karşılaşılan olayların başında gelmektedir.

Büyük yerleşim yerlerinde, polisin bireysel olarak varlığı göz ardı edilerek, soyut kişilik kavramı ön plana çıkar. Halk tarafından somut olarak tanınmayan her polis, genel anlamda polis olarak algılanır. Bir anlamda polis devletin güç ve otoritesinin ifadesi şeklinde değerlendirilir. İşlerin yoğun olması ve polis sayısındaki yetersizlikler sonucu, sosyal hizmet rolü ikinci planda kalırken, bunun yerini yasaların uygulanmasını sağlamak görevi alır. Büyük şehirdeki polislerin, görevleri sırasındaki muhatap oldukları kişileri bireysel olarak tanımaması da, polis uygulamalarını belirleyen faktörlerin başında gelmektedir.

Ayrıca suçların özellikleri ve suçluların yapıları bakımından da büyük yerleşim birimleriyle küçük yerleşim birimleri arasında önemli ölçüde farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu da doğal olarak polis uygulamalarına yansımaktadır. Büyük yerleşim yerlerinde, adi suçların yoğunluğu ve çeşitliliği söz konusudur. Ayrıca, terör ve organize suç örgütlerinin büyük şehirlerde barınma olasılığı daha yüksektir. Büyük şehirlerdeki göç ve polis uygulamaları açısından ele alınan bu özelliklerin ortaya çıkmasının sebeplerinden

başlıcası şehirlerin kenar mahallerinde sosyal ve ekonomik şartların kötü olduğu yerleşim yerlerinin oluşması ve böyle yerlerin suçların ortaya çıkmasına olanak hazırlayan ortamlar oluşturmasıdır. Sosyal kontrol ve polis kontrolünün yetersiz olması, sözü edilen yerlerde suçlu alt kültürünün oluşmasına ve buralarda suçluların daha kolay bir şekilde barınmasına sebep olmaktadır.

Polisler meslek itibarıyla toplumun tüm kesimleriyle değişik sebepler yüzünden karşı karşıya gelmektedirler. Sokaklarda işsiz olarak dolaşanlardan, memurlara ve işçilere, hayvan haklarını savunanlardan, terör örgütü üyelerine kadar toplumun farklı kesimlerini temsil eden insanlarla karşı karşıya gelmektedir.

Toplu gösteriler, aile kavgaları, kavgalar, yaralama olayları ve cinayetler gibi sosyal problemler çözümünde Polisin tek başına etkili olamayacağı olaylar sorumluluğundadır.

Suç önleme çalışmaları iki kısım halinde incelenebilir;

Birinci tip yaklaşım geleneksel önleyicilik şeklinde adlandırılır. Bu tip önleme metodunda devriye hizmetlerine ağırlık verilir. Suçların önlenmesi için, fiziksel tedbirlere başvurulur. Araçlara alarm ve direksiyon kilidi takılması; Ev ve iş yerlerine alarm yerleştirilmesi, kapı ve pencerelere demirler konulması geleneksel önleyicilik çalışmalarına örnek olarak gösterilebilir.

İkinci tip yaklaşım ise polisin suç işleme riski taşıyanları başka yöne yönleltmelerini kapsar. Bu bağlamda gençler ile ilgili kültürel, sportif programlar düzenlenmesi, okullar da suç, suçlular ve polis ile ilgili konferanslar verilmesi, işsiz gençlere eğitim ve iş olanağının hazırlanması gibi çalışmalar yapılabilir. Uyuşturucu ile ilgili çalışmalar, konferanslar da ikinci tip yaklaşım olarak görülmektedir.¹⁸⁴

Polis- Halk ilişkileri çalışmalarının diğer kamu ve özel kuruluşlarının yapmış olduğu halk ile ilişkiler programlarından farklarından birincisi, ilişkilerin yapısındaki farklılıktır. Bir üretim kuruluşu mamulünü en iyi bir şekilde tanıtip satmak için müşterilerini memnun etmek zorundadır. Bunun için alıcı ile satıcının arasında güven ortamını tesis edilmesi gerekmektedir.

Genel olarak müşteri ile firma arasında ortaya çıkan sorunların çözümünden firmaların halk ile ilişkiler bölümleri sorumlu olmaktadır. Örneği üretim hatasından kaynaklanan bozuk bir mamul müşterinin başvurusu üzerine bir yenisi ile değiştirilip, hatta

¹⁸⁴ KAVGACI H. İbrahim, Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar, Maset Matbaacılık, Ankara, Kasım 1997, s.35,

müşteriye küçük bir hediye de verilerek müşterinin hoşnut edilmesi sağlanabilir. Halbuki Polis hizmetleri, ertelemeyi ya da geciktirmeyi kabullenmeyen çalışmalar ve geriye atılmayan adımlardan oluşmuştur. Diğer bir ifade ile anlatacak olursak; bir olay anında Polisten istenen yardıma polisin cevap vermemesi, ya da geç cevap vermesi problemin büyümesine, hatta önlenememesine sebep olur, buda Kamu düzeni ve asayişin bozulmasına ve vatandaşların Polise olan güvenlerinin sarsılmasına sebep olur.

Öte yandan, hataları bir mamulden şikayetçi olan bir müşterinin isteğinin incelenip ona cevap verilmesi için belli bir sürenin geçmesi çoğu zaman olmasa bile bazen müşterinin gözünde sorun olarak algılanmayabilir. Yukarıda denildiği gibi mal yenisi ile değiştirilip, hatalı Polis hizmetlerinin bir yenisi ile değiştirilmemesi ve Polis hizmetlerinin ertelenememesi Polis Halk İlişkilerinin, diğer kuruluşların halk ilişkileri çalışmalarından ayıran en büyük özelliktir. Diğer farklılık ise, polisin iç içe ya da karşı karşıya kaldığı kişilerin özellikleri bakımındandır.

Polis ile halkın karşılıklı anlayış ve yardımlaşma içerisine girebilmelerinin birinci şartı uzlaşmadır. Uzlaşma sadece polis-halk ilişkilerini değil devletlerarası ve insanlar arasındaki karşılıklı ilişkilerin sağlıklı olabilmesinin birinci şartıdır. Uzlaşmanın sağlanamamasının en önemli sebebi ön yargıdır. Tarafların ön yargılarını bırakıp ortak bir amaç içine girmeleri de uzlaşmanın birinci şartıdır. Polisin uzlaşma sağlayamadığı grupların başında toplumsal gösterilere katılan işçi ve öğrenciler gelmektedir. Polisin yasalara uymak şartı ile işçi ve öğrencilerin gösteri yapmalarını onların demokratik bir hakkı olduğu; işçi ve öğrencilerin ise kendilerini demokratik bir hakkı olan toplumsal gösteriyi yapabilmeleri için çevre güvenliğinin sağlanması ve provokasyonların önlenmesi için polislerin varlığının kaçınılmaz olduğunu kabul etmeleri gerekir.

Gömlük alacak bir vatandaş ekonomik durumunu dikkate alarak hangi mağazadan alışveriş yapacağını belirlerken güvenlik ile ilgili sorunu olan vatandaşın başvuracağı yer ise sadece polistir. Buda polisin, herkesin polisi olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Danışma, polis ile halkın birbirlerini tanımaları ve kamu düzeni ve asayişin sağlanmasında polis ile vatandaşların irtibat halinde olmalarıdır. Polis ile halk arasında düzenli ve sağlam irtibatın kurulabilmesi için danışma mekanizmaları halkın polis hizmetleriyle ilgili sorunu ve beklentilerini rahatlıkla anlatabileceği ve polisin de halkın şikayet ve önerilerini dinleyip ortak olarak alınan kararlar sonucu çalışmalar yapabilmesine olanak vermelidir.

Yukarıda da belirtildiği gibi polisin verimli olabilmesi için polis-halk ilişkilerinin iyi bir seviyede olması gerekmektedir. Polis halkın güvenlik sorunu ile ilgili isabetli kararlar alıp uygulamaya koyarken, sorunu bizzat yaşayanlarla tartışıp ortak hareket planlarının belirlenmesi hedefe ulaşmak için mutlaka başvurulması gereken bir yöntemdir. Çünkü mevcut problemlerin sadece polis tarafından sahiplenmesi, çözüm için pek fazla bir anlam ifade etmemektedir. Dolayısıyla suçların önlenmesi için hazırlanan stratejiler polis, halk, kamu ve özel kuruluşların katılımları ile gerçekleştirilmelidir. Daha önce de ifade edildiği gibi, suç sosyal bir olgudur ve suçların önlenmesi de ancak sosyal çözümlerle mümkündür. Sadece polisiye metotlarla suçların önlenilmesini hedeflemek sorunun tabandan çözümlenmesini engeller. Polisiye metotlar, suçların polisiye tedbirlerin daha az olduğu bölgelere kaymasına, ya da suçun işlenmesini bir süre gecikmesine sebep olur. Oysa kamu düzeni ve asayişin sağlanması ve bunun devam ettirilmesi için suçun sebeplerine inip kalıcı çözümler üretilmesi gerekmektedir. Bu da polis ile halkın dayanışma içinde olmalarını, çalışmalar ve sonuçlar hakkında birbirlerini bilgilendirmeleri gerekmektedir.

6.2.2. Emniyet Güçlerinin Topluma Bakışı

Polisle toplum arasındaki ilişki, kalıp yargı ve önyargıların yoğun olduğu bir ilişkiler yumağıdır. Bu iyi bir ilişki meydana getirememedeki en büyük engeldir. Toplumumuzda, polisin yeterli düzeyde eğitim almadığı, rüşvete meyilli olduğu, kaba hareket ettiği, tarafsız davranmadığı şeklinde önyargılar vardır. Bugün bu tür, tamamen bilgisizlikten ve önyargıdan oluşan izlenimin büyük ölçüde değişmeye başladığı, iyi bir noktaya ulaşılarak, bilinçlenme seviyesinin arttığı memnuniyet vericidir.

Sağlıklı bir ilişki en az iki faktörün varlığı ile olabilir. Toplum ve polis bu ilişkinin iki ayağını teşkil eder. Toplum, suç ve suçlularla mücadelede polise, polis de bu mücadelede toplumun desteğine ihtiyaç duyar. Bu karşılıklı ilişki, toplumun huzurunu tesis eder. Dolayısıyla aradaki kopukluk, yanlış anlaşılmalara, önyargılara, nihayetinde toplumun huzurunu bozar. “Güvenlik hizmeti sunan polisin vizyonunda, kendi insanının memnuniyetini sağlaması birinci hedef olarak alınmalıdır.”¹⁸⁵

Yapılan halkla ilişkiler faaliyetleri, hayata geçen TDP gibi projeler, polisin toplumu tanımak, onun desteğini kazanmak için gerçekleştirdiği faaliyetlerdir. Bu açıdan

¹⁸⁵ KORKUSUZ, H., “21. Yüzyılda Türk Polisinin Vizyonu”, Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000, s. 43

bakıldığında, toplumun da özeleştirme mekanizmasını işleterek, kendi payına düşen sorumluluğu üstlenmesi gerekir. Ancak toplum, polis gibi üniformalı, emir alan ve uygulayan, homojen bir yapıda değildir. Dolayısıyla bu bilinçlendirmede yönlendirme, koordinasyon polisin sorumluluğunda bir görevdir. Polisin hizmet ettiği halktan en büyük şikayeti özveriyle çalışmanın karşılığının alınamamasıdır. “Bir kez hata yaptım, duyduğum azarın haddi hesabı yok. Bunun iki katı iyilik yaptım, ağzını açıp takdir eden bir kişi bile yok.”¹⁸⁶ Bu olgu, polisin mücadele azmini doğrudan etkileyerek, moral seviyesinin düşmesine sebep olmaktadır. Halkımızın büyük çoğunluğu polisin mesai saatlerinin bile ne olduğunu bilmemektedir.

Karşılıklı etkileşim, iyi niyet ve güven ile toplum, kendisine hizmet etmek için can tehlikesini göze alarak görev yapan polislerini daha iyi tanıyacak ve iletişimde yer alan engelleri yıkacaktır.

6.2.3. Toplumun Emniyet Güçlerine Bakışı

Bu konu; içinde pek çok konuyu barındıran, komplike bir sorundur. Genel intiba Emniyet güçlerine bakışın olumlu olmadığı yönündedir. Ancak yapılan bazı anketlerin neticesinden anlıyoruz ki; toplumun Emniyet Güçlerine duyduğu güven % 70’le yüksek bir orandadır ve Türkiye genelinde 4. sıradadır. Toplumun güveni noktasında yüksek bir değere sahip olan Emniyet Teşkilatının, bıraktığı izlenim noktasında bazı sıkıntılarının olduğunu söylemek mümkündür. Belki bu konuda bir kalıp yargı, hatta önyargı durumu da söz konusu olabilir. Ancak sebebi ne olursa olsun, böyle bir sonuç için, modern kolluk kuvvetinin, gücünü ve yetkisini aldığı kendi toplumuna kızması mümkün değildir. Bilakis, hangi saiklerin toplumu böyle bir yargıya ulaştırdığı veya kendisindeki hangi hataların bu sonucu tetiklediği konusunu iyi araştırmalı ve yeni projeler üretmelidir. Özellikle Anglo-Sakson ülke polislerinde 1960’lı yıllarda ortaya atılarak, gelişmeye başlayan pro-aktif polislik, yani suçu işlenmesinden önce durdurmak doktrini toplumun desteği olmadan sürdürülemez bir yaklaşımdır. Bugün tüm modern toplumlarda kabul gören genel anlayış, bir suçun işlenmesini önlemek ve eğer suç işlendiyse de derhal aydınlatmaktır. Her iki aşamada da halkın desteği olmadan bir başarı yakalanması mümkün değildir. Bu olumsuz ve kesin yargılı bakışı değiştirmek, yeni projelerin hayata geçirilmesi ve bunun topluma profesyonelce tanıtılmasından geçer. İfa ettiği görev sebebiyle toplumun içinde ve her

¹⁸⁶ <http://www.caginpolicisi.com.tr/20/47-49.htm> (21.09.2011)

kademesinde bulunan Polisin, faaliyetleri sebebiyle eleştirilmesi gayet doğaldır. Bu eleştirilerin bir kısmının taraflı, amaçlı ya da önyargılı olması bir mazeret sebebi olarak kabul edilmemelidir. Bu olumsuz eleştirileri asgari düzeye indirmek Polisin elindedir. Üstelik Polis bu çabalarında kendisine destek olabilecek argüman ve araçlara da sahiptir. Polisliğin, geçmişi eskiye dayanan bir kurum kültürü vardır ve yerleşik kültür toplumdaki saygınlığını muhafaza etmektedir. Sahip olduğu Polis Radyosu, dergileri ve diğer yayınları ile propaganda ve eğitim faaliyetleri tertipleyeabilmektedir. Yani Polisin kendini tanıtmada ve savunmasında kullanabileceği enstrümanları vardır. Tüm bu araçların etkin kullanımı toplumda çizilen imajın değişmesine etki edecektir. Bu bağlamda; donanımı, teknik becerisi gelişmiş olan kurumun toplum nezdindeki itibarı da artacaktır.

YEDİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Güvenlik olgusu, çağdaş devletlerin olmazsa olmaz hizmet alanları arasında yer almakta ve devletlerin var olma nedenlerinin başında gelmektedir. Güvenliğin hem ülke içine hem de ülke dışına bakan yönleri bulunmaktadır. İç güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi, bakımından kamu düzeninin muhafazası ve devamının sağlanması toplumun emniyet içinde varlığını sürdürmesi yönüyle vazgeçilmezdir.

Kamu hizmetleri, bir ülkede bütün toplumu ilgilendiren etkinlikleri içermektedir. Bu çerçevede kamu düzeni, bütün toplumu ilgilendiren düzen anlamına gelmektedir. Diğer bir açıdan kamu düzeni, bir memlekette kamu hizmetlerinin iyi yapılmasını, devletin emniyet ve asayişini, kişiler arasındaki ilişkilerde huzur ve ahlâk kurallarına uygunluğu sağlamaya yarayan kurum ve kuralların tamamı olarak kabul edilmektedir.

Kamu düzenini sağlamak, devlet olmanın başlıca gereklerindendir. Kamu düzeni, emniyetli bir ortamın varlığına karşılık gelmektedir. Emniyet ise devlete, topluma, kişilere, mal ve eşyalara yönelik muhtemel tehlikeleri önlemek için alınan hukuka uygun önlemlerin tamamını ve bu önlemlerin alınmış olduğu hâli veya kişide ve toplumda namusuna, canına, malına ve özgürlüğüne karşı bir davranış olmayacağı fikrinin, duygusunun ve kanaatinin yerleşmiş bulunduğu durum şeklinde ifade edilmektedir.

Emniyetli ortam, asayişin sağlandığı ve her şeyin yerli yerine konulduğu bir çevreyi ifade eder. Asayiş, uygulanmakta olan kanunlarla toplumun yaşantısının düzenli, güvenli ve devamlı olması hâli, yürürlüğe konulan yasal düzenlemelerle toplum halinde

yaşayan kişilerin başkalarının hak ve özgürlüklerine zarar vermeden yaşamaları ve bu yaşantı inancının sürekli olması durumudur. Asayiş, ayrıca emniyet, güvenlik, korku ve endişeden uzak olma, kanun nizam ve hâkimiyetin oluşu, huzur, düzenlilik ve sükûnet olması hâli olarak tanımlanmıştır.

Bir yerin düzen ve güven içinde olmasını sağlayan asayiş hizmetleri, devletin güç kullanma tekeline sahip icra organları olan kolluk kuvvetleri tarafından yürütülen hizmetlerdir. Günümüzün demokratik toplumlarının belirleyici özelliği, güvenlik hizmetlerinin sivil unsurların denetimine tâbi polis kurumlarınca yürütülmesidir. Kurum olarak polis, sivil idarenin emrinde, iç güvenliği ve kamu düzenini sağlayarak kendini toplumun hizmetine adanmış meslek topluluğu mensuplarıdır.

Demokratik yaşamın gerekliliklerine uygun olarak Türk toplumu değişmekte ve gelişmekte, buna paralel olarak kendine has yapılanması bulunan ve ilgili mevzuat çerçevesinde iç güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu olan Türk Polis Teşkilâtı da yeniden yapılanma sürecinden geçmektedir. Toplumsal dinamiklere uygun şekilde güvenlik hizmetlerinin yürütülmesine yön verilmesi bakımından Dünya ülkelerinde ortaya çıkan yeni polislik yaklaşımlarının ve anlayışlarının, ülkemiz koşullarına ve toplumsal yapısına uygun bir şekilde hayata geçirilmesinin gerekliliği tartışılmazdır.

Polis, varlığının gayesi olan toplumdan bağımsız ve toplumsal taleplerden uzak bir anlayışla hizmet yürütemez. Polislik, artık bir “güç kullanma mesleği” olarak değil “topluma hizmet sunan bir meslek” olarak ön plâna çıkmakta ve polisliğin yapısı değişmektedir. Polislik mesleğinin icra tarzı toplumsal taleplere göre şekillenmek durumundadır.

Bilindiği gibi, uygarlığın merkezleri kentlerdir. Kent yaşamının düzenli ve istikrarlı olması, kentte ortaya çıkan toplumsal etkinliklerin verimli ve kaliteli olmasını sağlar. Bu yönüyle kent ortamı, güvenli ve huzurlu bir çevreye karşılık gelir. Ülkemizin son otuz yılında gittikçe artan iç göç olgusu da güvenlik ve huzur arayışının önemli göstergelerindendir. Kentsel güvenlik ise bir polislik işi olarak algılanmaktadır.

Bunun yanında güvenliği sağlayan kurumlar da güvenilir olmalıdır. Güvenliğin odağında yer alan toplumsal ilişkilerin de güven üzerine bina edilmesi sağlıklı bir toplumsal işleyişin temelini oluşturmaktadır. Demokratik yaşamın bir gereği olarak toplumda, her bir ferdin ve genel olarak toplumun yaşam kalitesini yükseltmek, güvenlik hizmetlerinin dayanak noktaları arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, ülkemizin AB’ne

uyum sürecinde Türk Polis Teşkilâtı'nda hayata geçirilen projeler (AB projeleri dâhil) bu amaca yönelik çalışmalar arasındadır.

Güvenliğin sağlanmasında, toplum-polis diyalogu ne kadar önemli ise kurulan ilişkilerde bir devlet temsilcisi olarak polise güven duyulması da o kadar önemlidir. Çağdaş polis, güvenliği korku salarak ve güç kullanarak değil, topluma güven vererek ve hizmet sunarak sağlayan polistir. Hizmet sunma felsefesi çerçevesinde de polislik mesleği bir fedakârlık, sorumluluk ve yol gösterici meslek olarak ön plana çıkmaktadır. Polislik mesleği, işlevi gereği toplumda statüsü olan ve sosyal saygınlığı bulunan bir meslek olmak durumundadır.

Bunu sağlamanın temel yöntemlerinden birisi de, dünyada gittikçe daha fazla ülke polis teşkilatınca benimsenen ve uygulamaya konulan toplum destekli polislik uygulamasıdır

Sonuç olarak, yalnız güvenlik görevlilerinin değil halkın da belirli suç grupları tarafından kullanılan yöntemlerden haberdar olmaları gerekmektedir. Çünkü ancak bu şekilde o toplumun vatandaşları sokak seviyesi suçlular üzerinde baskı kurabilir ve onların yasadışı eylemlerini engelleyebilirler. Suçlarla mücadelede yaşanan başlıca zayıflık olarak güvenlik güçleri ile vatandaşların eğitim eksikliği görülmektedir. Aslında, hiçbir güvenlik birimi bir mahallede meydana gelen olayı o mahalle sakinlerinden daha iyi gözlemleyemez. Birçok suç türü, çeteler arasında meydana gelen kavgalar da dahil olmak üzere, o mahallede hatırı sayılır kişilerin yardımı ile azaltılabilir. Toplum destekli güvenlik, mahalle halkına polislik yapmayı değil, polis ve halk arasında karşılıklı işbirliği ortamı yaratan onlara hizmet etmeyi gerektirmektedir.

Bu bağlamda, toplum destekli güvenliğin suç oranlarının azaltılmasının yanı sıra, “toplumu rahatsız eden her şey”e dikkat edilmesi suretiyle organize suçlarla mücadelede de önemli bir yeri olduğu değerlendirilmektedir. Toplum destekli güvenlik uygulamaları sadece suç oranlarında azalmaya neden olmakla kalmayıp, görevlilerin vatandaşları rahatsız eden diğer konulara da odaklanmalarını sağlamaktadır.

Toplum destekli güvenlik savunucuları olduğu kadar şiddetle karşı çıkanlar da bulunmaktadır. Elbette toplum destekli güvenlik uygulamasının güvenliği sağlayan teşkilatlarca kabul edilmesi zaman alacak, başarılı örnek uygulamaların artması kabul edilirliliğini daha da kolaylaştıracaktır. Ayrıca, toplum destekli güvenlik tam olarak anlaşılamamakta ve kamuoyuna sokaklarda daha fazla görevli görevlendirilmesi şeklinde sunulmaktadır. Oysa toplum destekli güvenlik topluma dayalı problem çözümü olarak ele alınmalıdır.

Toplum destekli güvenlikte, başarılı olabilmek için en önemli hususlardan biriside toplumu yönlendirebilecek STK önderleri ya da bizzat devlet görevlisi olarak etkili olacağı düşünülen kişilerin katılımını her fırsatta değerlendirmektir.

Proaktif polislik yaklaşımında, yerel yönetim anlayışı mevcuttur ve kişisel çalışma esasına dayanır. Tam hizmet anlayışı ile sokaklardan yağmacıları temizlemeyi ve sadece belirtilere cevap verme yerine, nedenlerine yönelmek suretiyle uzun vadeli problemleri çözmeyi hedefler. Toplum destekli güvenlik, vatandaş ve görevlilerin bölgelerinin problemlerini çözmeye yönelik müşterek çaba göstermeleri ve buna bağlı olarak da vatandaşların ifade ettikleri ihtiyaçların giderilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması esasına dayalıdır.

Toplum destekli güvenlik görevi ifa eden görevliler kendisini ve vatandaşları eğitmek suretiyle uzmanlık görüşünü vatandaşlar üzerinde zorlamadan hem bir uzman hem de bir eğitimci rolü üstlenmiştir. Toplum destekli güvenlik görevlileri toplum içerisinde üstlendikleri görevin özelliği değerlendirilerekten seçimleri ve istihdamları noktasında daha titiz davranılmalı, belli kriterleri karşılayamayan memurların görevlendirilmemelerine önem verilmelidir, mümkünse kurulan komisyonlar denetiminde seçim işlemi ciddiyeyle yerine getirilmelidir.

Bu görevi yerine getiren görevlilerin belki yapılacak masum anketler aracılığıyla belki de bu görevin dışındaki kişilerin kendileri hakkında düzenleyecekleri formlar aracılığıyla bir anlamda halkın görevlilerini denetleme işlevi işlerlik kazanmalıdır. Unutulmamalıdır ki suç önlemede ilke olarak halkın katılımını hedefleyen bir anlayış olan TDP projesi halk tarafından denetlenebilmelidir ki halkın kamil manada katılımı sağlanmış olsun. Bu durum ancak vatandaş katılımı ve vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığına karar vermeleri ile sağlanabilir.

Toplum destekli güvenlik anlayışı nasıl ülkeler arasında toplum dinamikleri, genel yaşam tarzları, gelenek, inanış, sosyo-ekonomik durumları, ekonomileri gibi nedenlere bağlı olarak farklılıklar arz etmektedir, ülkemiz coğrafyasında da uygulanacak TDP modelinin aynı nedenlere bağlı olarak farklılık göstermesi gereklidir. Tek tip bir TDP uygulaması başarılı olabilir mi tartışılır bir konudur. Bölgelere göre farklı özellikleri bulunan bir toplumun katılımını sağlayabilmekte ancak onlara has spesifik özellikleri göz önünde bulundurarak başarılı olunabilir.

KAYNAKÇA

ADAMS, R. E., ROHE, W. M., ARCURY, T. A.

- Implementing community-oriented policing: Organizational change and street officer attitudes. Crime and Delinquency, 48, 2002,
- Awareness of community-oriented policing and neighborhood perceptions in five small to midsize cities, Journal of Criminal Justice 33, 2005.

AKDAĞ, Abdullah., Polis-Halk İlişkilerinin Önemi, Samsun, 2005.

AKTAN, C.Can;2000’li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri 2, Stratejik Yönetim, İstanbul, Tügiad Yayını,1999.

AL, Hamza; Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilim Adamı Yayınları, Kasım 2002.

ALAÇ, Ali Erkan, “İnsan Hakları Bağlamında Eğiticilerin Eğitimi Kursu Yayınlanmamış Ders Notları”, TDP Sunumu, EGM Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, 2005

APAN Ahmet; “Toplum Destekli Polislik” Polis Dergisi Sayı 42,2004.

AYAZ, Şevket; “Polis-Halk İlişkilerinde Çözümler”, Polis-Halk İşbirliği Sempozyumu, Polis Akademisi Seminer, Konferans, Sempozyum Bildirileri Dizisi:1, Ankara,1995.

AYDIN, H.,

- “Merkeziyetçi ve Yerinden Yönetilen Polis sistemlerinde Karar Verme”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 29, Ankara, 2001,
- “155. Yıldönümünde Polisin Toplumdaki Yeri, Rolü ve Önemi”, EGM Polis Dergisi, Sayı 22, Ankara, 2000,

AYDINER, Gökhan; “Toplum Destekli Polislik Anlayışı ve Türk Polis Teşkilatında Uygulanması”, Polis Dergisi, Sayı 42, Ankara, 2004,

AYTAÇ, Ö, “Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk”, Ankara, 1997,

BAHAR, H.İ., Demokratik Polislik/Temel Yaklaşımlar, 1997, Ankara, 1997,

BENEDİCT, REED WM., BOWER J. Douglas, BROWN Ben, CUNNINGHAM Roger, (1999), Small Town Surveys, Journal of Contemporary Criminal Justice, Vol.,

BİLGİÇ Veysel, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar, Seçkin Yayınevi (Editörler Asım Balcı ve Diğerleri) 2003.

- CERRAH C., ERYILMAZ B., , Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği ve Açıklayıcı Notlar, Ankara, 2001
- CERRAH, İbrahim; “Güvenlik Hizmetlerine Sivil Katılım ve Sapma Davranışının Analizi: Türkiye Örneği” Polis Bilimleri Dergisi, Cilt.2,Sayı,7-8,2000.
- CORDNER, Gary W., “Community Policing; Elements and Efficiency“, Garry W.Cordner; Larry K.Gaines and Victor E.Kappeler (Ed),*Police Operations*, Cincinnati:Anderson Publishing co,1996
- DARCAN, Emirhan; Toplum Destekli Polisliğin Gerekliliği Polis Dergisi Sayı. 42, 2004,
- DEMİRBAŞ, Timur, Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık Ankara, Kitap Çevirisi (John E. Eck, Ronald V. Clarke), 2001
- DÜNDAR, N., “Polisin Halkla İlişkilerinde Hatalı Uygulama Yöntemleri”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 29, Ankara, 2001,
- ECK, Jhon E. and ROSENBAUM Dennis P., “ The New Police Order: Effectiveness, Equity and Efficiency in Community Policing ”, Dennis P.Rosenbaum (Ed.), *The Challenge of Community Policing*, London: SAGE Publications,1994,
- Emniyet Genel Müdürlüğü, TDP Hizmet Standardı ve Kılavuz Belgeleri, Ankara, 2007,
- Emniyet Genel Müdürlüğü,a.g.k.,
- Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 43, Ankara, 2005,
- Emniyet Genel Müdürlüğü, “Kalite El Kitabı”, Ankara, 2002,
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi-2, Ankara, 2000,
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Problem Çözücüler İçin 60 Küçük Adımda Suç Analizi, 2007,
- EGM TDP Hizmet standardı ve uygulamaları Ankara 2009,
- EGM.0.63.31-903 sayılı genelge
- EGM, 0710001-93 sayılı genelge N, Bilal; ”Polis-Halkla İlişkileri Bağlamında Polis Radyosu İncelemesi”;Polis Dergisi,Sayı 26,
- ERDEM, M., “Bakü Mektubu”, ”, International Police Association Turkey (Uluslararası Polis Birliği Türkiye Dergisi), sayı 1000, 2008,
- ERTEKİN Yücel, Halkla İlişkiler Todai Yayınları, Ankara 1995;
- ERYILMAZ, Bilal; Kamu Yönetimi, İstanbul, 2001 s,22
- FINDIKLI Remzi, , ‘Polis Hizmetlerinde Verimlilik’Ankara, s. 278-282., 19-21 Ekim 1994
- FIELDING G. Nigel, Concepts and Theory in Community Policing, The Howard Journal Vol 44 no5, 2005

- GELERİ, Aytekin, Önleyici Polislik, Seçkin Yayıncılık, Ankara. 2003
- GLENSON, Ronald W. and PEAK Kenneth J., *Community Policing and Problem Solving*, New Jersey: Prentice Hall, 2002
- GOLDSTEIN, Herman, *Problem-Oriented Policing*, New York: McGraw Hill inc.,1990,
- GÜLTEKİN, Ö.F., “Tarihi Perspektifden Türk Emniyet Teşkilatının Dönüşüm Süreci”, EGM Polis Dergisi Sayı, 43,
- HARNETT Susan M., Skogan Wesley G Community Policing, Chicago Style, New York, Oxford University Press, 1997,
- HOOD, Christopher; “ Paradoxes of Public-Sektor Managerialism, Old Public Management and Public Service Bargains”, International Public Managment Journal, Vol. 3, Issue 1, 2000.
- KARATEKE, H.,”Twinnig Projesi-Polise AB Standardı”, Türkiye Polis Dergisi, sayı 635, İstanbul, 2006, s,18-19
- KAVGACI H. İbrahim, Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar, Maset Matbaacılık, Ankara, Kasım 1997,
- KAVGACI, Halil İbrahim ve Bekir Çınar, (1997), “Mahalli İdarelerin Polis Üzerindeki Sorumlulukları: İngiltere Örneği” İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı 624
- KELLİNG, George.L., “ Police and The Communities: The Quiet Revulution “, Willard M.Oliver (Ed), Community Policing Classical Readings, NewJersey: Pretice Hall, 2000,
- KIVRAK, Arif, Kaan Böke; Davranış Bilimleri Emniyet Genel Müdürlüğü Basım Evi Haziran 2003.
- KORKUSUZ, H.,”21. Yüzyılda Türk Polisinin Vizyonu”, Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000,
- KÖKTAŞ, A., “Avrupa Polis Ofisi (EUROPOL)”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, Sayı 22, Ankara, 2000,
- KUL, Mehmet ve Fatih Demir; “Emniyet Teşkilatına Sosyolojik Bir Bakış”, Polis Dergisi 26. sayı, 2001.
- KULOĞLU, Gökhan;”Polis-Halk İşbirliği”, Polis Dergisi, sayı 42, Ankara,2004.

KUYAKSİL, Ali.,

- "155.Yılda Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı", Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara 2000
- Elazığ Emniyet Müdürlüğü-Zülfü Açar Polis Okulu Halkla İlişkiler

MARENIN, D; "The Goal of Democracy in International Police Assistance Programs", Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, Vol:21,1998.

ÖZDÖL, H., "Emniyet Teşkilatının Gelişimi ve sistematik Düşünce", Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000,

ÖZTUĞ, Ferruh; Halkla İlişkiler ve İletişim, A.Ü Yayını, Eskişehir, 2003,

ÖZTÜRK, Nurullah;"Örgütsel ve Fonksiyonel Açıdan Emniyet Genel Müdürlüğünün Halkla İlişkileri", Polis Dergisi, 22.sayı, 2000.

ÖZMEN, Fatma;"Demokratik Toplumlarda Suç Önleme Yaklaşımları: Toplum Yönelimli Polislik", 21.yy'da Polisin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 2001.

POLAT, Ahmet; Batı Demokrasilerinde Suç Önleme Teknikleri", Hatay Polis Okulu Dergisi, 2003.

ROHER, W. M., ADAMS, R. E., & ARCURY, T. A. Community policing and planning. Journal of the American Planning Association, 2001.

ROSENBAUM, Dennis.P., , " The Changing Role of The Police, Assessing The Current Transition to Community Policing ",2000,

RONALD W.Glensor; MARK E.Correia and ROSENBAUM, Dennis.P., (1996), "Community Crime Prevention; A Review and Synthesis of Literature", Garry W.Cordner; Larry K.Gaines and Victor E.Kappeler (Ed.), *Police Operations*, r.).KENNETH J.Peak (Ed.),*Policing Communities*, Los Angeles: Rexbury Company,

SAYIL, Altay, Polis Çalışmalarının Toplumsal Görünümü, Başaran Matbaası, İstanbul, , s,37, 1989

SEYHAN, K., Polislik ve Suçun Önlenmesi- Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis. Ank., 2002,

SEVİNDİK, Aytekin; Çevik Kuvvet Rehberi, İstanbul,1997.

SKOGAN, W.G,

- *Community Policing: Common Impediments to Success*, Community Policing: The Past, Present and Future içinde, Edited by Lorie Fridell and Mary Ann WycOFF. Washington DC: The Annie E. Casey Foundation and the Police Executive Research Forum,s.76-77, 2005,
- *Advocate The Promises of Community Policing*, Police Innovations: Contrasting Perspectives New York and Cambridge içinde, Edited by David Weisburd and Anthony A. Braga, Cambridge University Press, 2006,
- An Overview of Community Policing: Origins, Concepts and Implementation, içinde, Edited by Tom Williamson, The Handbook of Knowledge- Based Policing: Current Conceptions and Future Directions, John Wiley & Sons, Ltd.,s.43, 2008,
- The impact of community policing on neighborhood residents: A cross-site analysis. In D. P. Rosenbaum (Ed.), The challenge of community policing: Testing the promises (pp. 167– 181). Thousand Oaks, CA: Sage. 1994,

SOKULLU, Füsün; Polis, Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt-Kültürü ve İnsan Hakları, İstanbul, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Master Tezi, 1990

SOYSAL M., GELERİ A., KAYGISIZ M. ve ARSLAN T. A., (2001), Önleyici Polis Hizmetleri, Polis Akademisi Yayınları, SFN Yayıncılık, Ankara, 2001,

ŞİMŞEK, Hüseyin,

- “Toplum Polisliği Yaklaşımları: Toplum Destekli Polislik”, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi, sayı 22, Ankara, 2000-
- Toplum Destekli Polislik, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, 2002

ŞEN, Bilal; ”Polis-Halkla İlişkileri Bağlamında Polis Radyosu İncelemesi”;Polis Dergisi, Sayı 26, Ankara2001.s,462

WYCOFF, M. A., Skogan, W. G. The effect of Community Policing,

YALÇIN, İbrahim ve M. Nuri Özulucan; “Özel ve Kamu Yönetiminde Değişim Mühendisliği” , TİD.74, 2002,

WEB ADRESLERİ

<http://www.asayis.pol.tr/tdpyasalduzenleme.asp> (12.09.2011)

<http://www.tdk.gov.tr> (10.10.2011)

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Aydinlanma> Çağı (10.09.2011)

<http://www.belgeler.com/blg/1h16/toplum-destekli-polislik-organizasyonu-ve-turkiye-deki-gelismeler-society-supported-policeman-organisation-and-developments-in-turkey>(08.08.2011)

<http://www.tekirdag.pol.tr/web/tdp/tdpmetin.asp?kid=4> (09.09.2011)

<http://www.polisiye.com/yazidevam.asp?ID=616> (16.08.2011)

<http://www.sakarya.pol.tr/mudurluk/hakkimizda/osmdvgvnl.asp> (14.06.2011)

http://www.elazig.pol.tr/article_read.asp?id=52 (12.09.2011)

<http://www.caginpolsi.com.tr//14-15-16-23-27-40-41-42-43.htm> (21.09.2011)

<http://www.pa.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=13&tur=1&id=17&yazar=6> (2010)

<http://www.sucveceza.com/haber-439.html> (25.09.2011)

<http://www.tdpbursa.pol.tr/sayfa.asp?id=digerulkeler> (07.09.2011)

<http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-iliskileri.tr.mfa> (19.09.2011)

<http://www.nethaber.com/Toplum/16932/2005-yili-basinda-171-bin> (25.08.2011)

http://www.polisdergisi.pol.tr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=48&Itemid=134/32/web/makaleler/Arif_SEZER_Mehmet_KUL. (10.08.2011)

http://www.samsun.pol.tr/tdp_polis/tdp_isvec_polisi.htm (12.09.2011)

<http://www.asayis.pol.tr/tdpyasalduzenleme.asp> (16.08.2011)

<http://www.hukuki.net/kanun/657.15.text.asp> (29.10.2011)

